

The background is a teal-colored image featuring a close-up of water with concentric ripples. In the bottom right corner, a portion of a white flower with dark centers is visible. The title text is centered in a bold, red, sans-serif font.

**STRATEGIA
ROZWOJU
— GMINY —
DRZEWICA
2030**

Spis treści

1.	Wstęp.....	4
2.	Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią	6
2.1.	Podstawowe dane dotyczące obszaru	6
2.1.1.	Położenie	6
2.1.2.	Powierzchnia	10
2.1.3.	Ludność	11
2.1.4.	Środowisko przyrodnicze.....	11
2.1.5.	Rys historyczny.....	14
2.1.6.	Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne	16
2.2.	Zagospodarowanie przestrzenne	23
2.2.1.	Infrastruktura techniczna	41
2.2.2.	Własność nieruchomości.....	52
2.2.3.	Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	52
2.2.4.	Uwarunkowania ochrony środowiska	54
2.3.	Sfera społeczna	54
2.3.1.	Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze	54
2.3.2.	Warunki i jakość życia mieszkańców.....	62
2.3.3.	Oświata i edukacja.....	66
2.3.4.	Opieka zdrowotna.....	69
2.3.5.	Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	69
2.3.6.	Rynek pracy.....	74
2.4.	Sfera gospodarcza	76
2.4.1.	Gospodarka	76
2.4.2.	Turystyka	85
2.5.	Wyniki badań ankietowych	88
2.6.	Analiza SWOT	93
2.7.	Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie	97
3.	Trendy rozwojowe	100
4.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	102
5.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	103
6.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	105
7.	Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	114
8.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	115
9.	Oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	117
10.	Źródła finansowania	119
11.	System wdrażania Strategii	120
12.	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii	121
12.1.	System monitorowania	121
12.2.	Sposób oceny	122
13.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	124

Spis tabel	130
Spis map	130
Spis wykresów	130
Spis rysunków	131
Spis fotografii	131

1. Wstęp

Strategia rozwoju Gminy Drzewica jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy na lata 2022 - 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w gminie, w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Drzewica, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030+*, a także *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Strategia będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w jednostce podczas obowiązywania rzeczzonego dokumentu. *Strategia rozwoju Gminy Drzewica 2030* została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym źródłem informacji było spotkanie konsultacyjne. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii, jest ustawa z dnia 15 lipca 2020 r o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto, w trakcie prac nad Strategią przeanalizowano poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2021 roku, kiedy to Rada Miejska w Drzewicy podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Powstały w ten sposób projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinie mieszkańców gminy.

Prace nad strategią Gminy Drzewica toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach Gminy Drzewica – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania unikalnych zasobów lokalnych, w szczególności historycznych, przyrodniczych, a także kapitału ludzkiego oraz cennych odmienności. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie atutów

lokalnych, na które zarówno Urząd Miejski w Drzewicy, jak i sami mieszkańcy mają największy wpływ;

- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości Gminy Drzewica. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;
- zasada koncentracji tematycznej – *Strategia rozwoju Gminy Drzewica 2030* będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2021 – 2030. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2018 – 2030 obejmą także następny okres programowania.

2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią

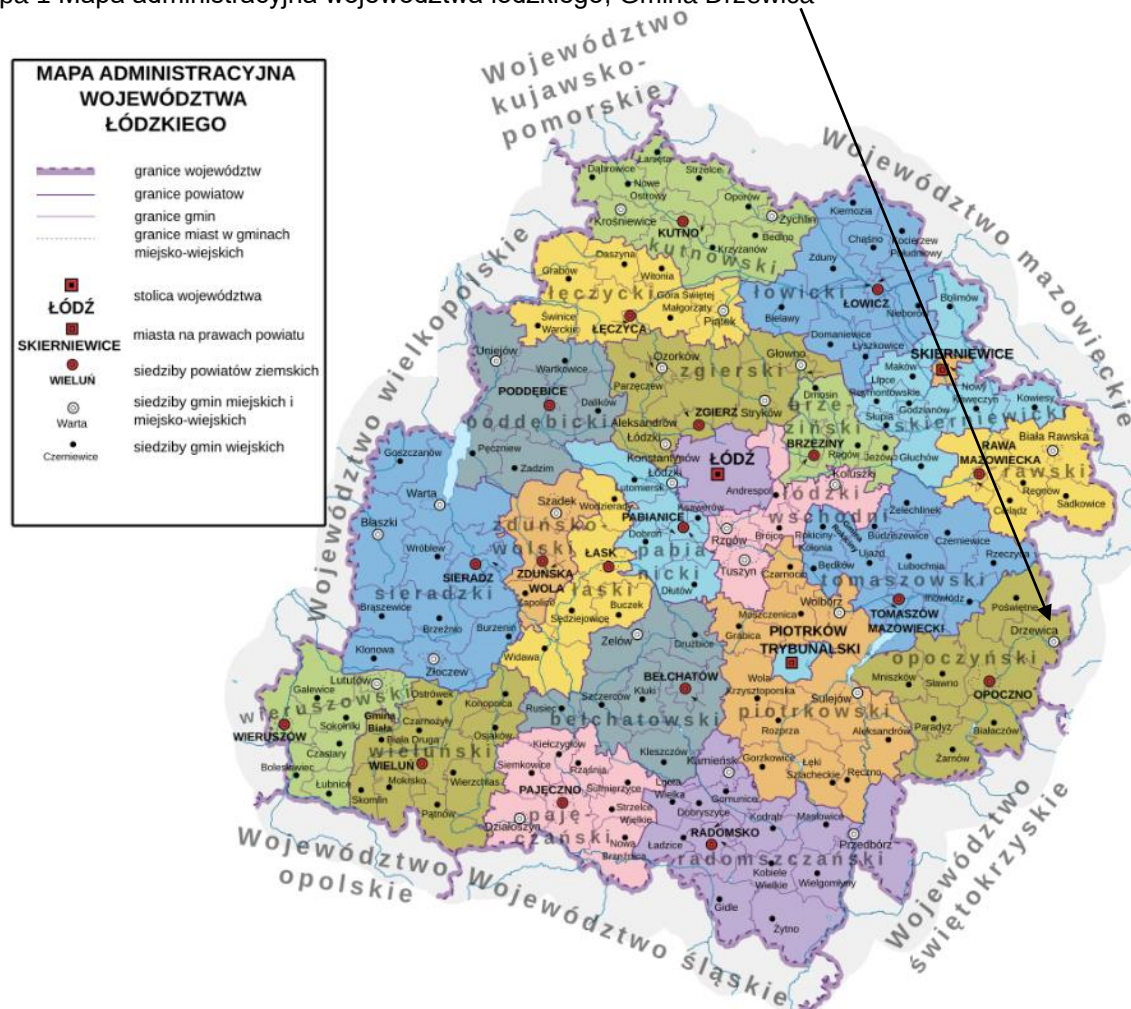
2.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

2.1.1. Położenie

Wg regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski wg Kondrackiego, Gmina Drzewica położona jest w mezoregionie Równina Radomska (prowincja: Niż Środkowoeuropejski, podprowincja: Niziny Środkowopolskie, Makroregion: Wzniesienia Południowomazowieckie). Zachodnia część gminy częściowo przynależy do mezoregionu Wzgórza Opoczyńskie (prowincja: Wyżyny Polskie, podprowincja: Wyżyna Małopolska, Makroregion: Wyżyna Przedborska).

Gmina Drzewica jest gminą miejsko – wiejską. Położona jest w centralnej Polsce, przy dawnym trakcie warszawsko - krakowskim, na pograniczu Mazowsza, Ziemi Łódzkiej i Gór Świętokrzyskich. Gmina leży w granicach administracyjnych powiatu opoczyńskiego, zlokalizowanego w południowo - wschodniej części województwa łódzkiego.

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, Gmina Drzewica

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%82%C3%B3dzkie

Rysunek 1 Województwo łódzkie z zaznaczonym opoczyńskim

Źródło: Opracowanie własne

Gmina położona jest w północno - wschodniej części powiatu. Graniczy z gminami:

granica	województwo łódzkie	województwo mazowieckie
północna	Poświętne (powiat opoczyński)	Odrzywół (powiat przysuski)
wschodnia	-	Odrzywół, Rusinów, Gielniów (powiat przysuski)
południowa	Opoczno (powiat opoczyński)	Gielniów (powiat przysuski)
zachodnia	Opoczno, Poświętne (powiat opoczyński)	-

Gmina składa się z miasta Drzewica będącego jej siedzibą oraz 17 sołectw.

Kierując się położeniem gminy, w analizach porównawczych w kolejnych rozdziałach strategii uwzględniono gminy powiatu opoczyńskiego oraz 3 gminy powiatu przysuskiego (województwo mazowieckie) graniczące z Gminą Drzewica. Tam, gdzie było to zasadne – w celu ukazania skali zjawiska - dane statystyczne dotyczące Gminy Drzewica porównano również do danych na poziomie powiatu opoczyńskiego oraz województwa łódzkiego. Gminy wybrane do analiz porównawczych zostały wytypowane zarówno ze względu na podobieństwo do Gminy Drzewica (podobne uwarunkowania rozwoju), jak i ze względu na bliskie położenie w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Miarą spójności terytorialnej jest między innymi dostępność komunikacyjna obszaru gminy. Podstawowym elementem systemu transportowego gminy jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju, jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej. Gmina Drzewica posiada połączenia komunikacyjne drogowe oraz kolejowe o znaczeniu krajowym i regionalnym.

Gmina usytuowana jest korzystnie względem ciągów komunikacyjnych. Przez jej obszar przebiega droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową nr 7 w Jędrzejowie.

Na północ od Gminy prowadzi droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kozienice – Kock (do drogi krajowej nr 19).

Na południe od Gminy prowadzi zaś droga krajowa nr 12 we fragmencie od Sulejowa przez Opoczno i Radom. Największe węzły drogowe w pobliżu omawianego obszaru znajdują się w Piotrkowie Trybunalskim oraz Radomiu.

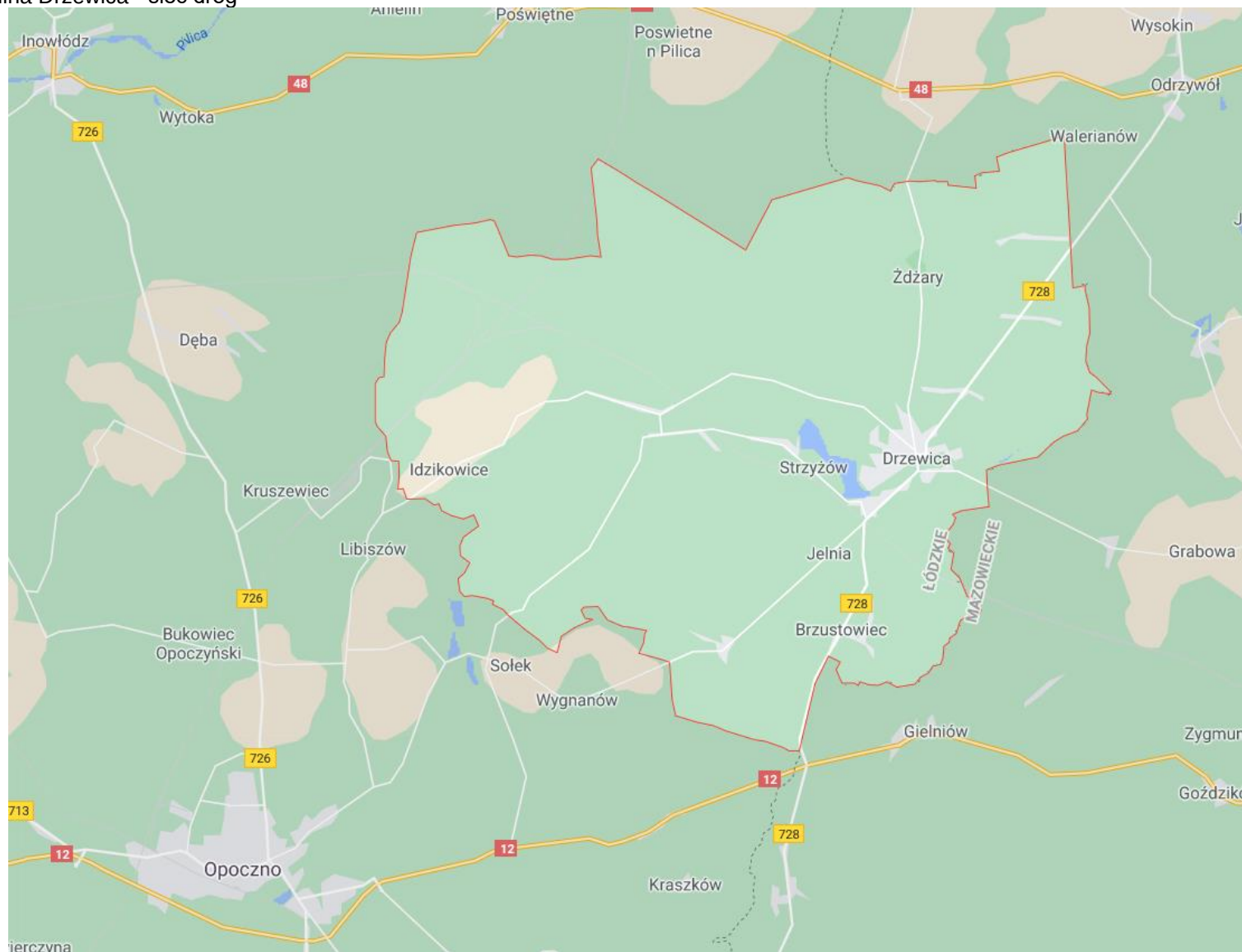
Wymienione połączenia drogowe uzupełnia podstawowy układ drogowy Gminy złożony z dróg powiatowych i gminnych oraz dróg dojazdowych.

LINIE KOLEJOWE

Przez miasto Drzewica przechodzi 1 linia kolejowa wykorzystywana do ruchu pasażerskiego i towarowego. Poniżej znajduje się charakterystyka linii wraz z jej kategorią i kompletnym przebiegiem (spisem stacji kolejowych/przystanków osobowych, przez które przechodzi linia).

LK 22 Linia kolejowa nr 22: Tomaszów Mazowiecki - Radom [o znaczeniu pierwszorzędym] (Tomaszów Mazowiecki - Tomaszów Mazowiecki Białobrzegi - Brzustów - Antoniów - Dęba Opoczyńska - Radzice - Radzice Przystanek - Drzewica - Bieliny Opoczyńskie - Zygmuntów - Smogorzów Przysuski - Przysucha - Skrzynno - Wieniawa - Podbór - Chronów - Wolanów - Kończyce Radomskie - Radom Krychnowice - Radom Potkanów - Radom). W 2020 otwarte zostało połączenie z Łodzią realizowane przez Łódzką Kolej Aglomeracyjną.

Rysunek 2 Gmina Drzewica - sieć dróg

Źródło: www.google.pl/maps/place/Drzewica

2.1.2. Powierzchnia

Gmina Drzewica zajmuje powierzchnię 11.819 ha, czyli 11,36% powierzchni powiatu opoczyńskiego. Gmina złożona jest z Miasta Drzewica oraz 17 sołectw: Brzuza, Brzustowiec, Dąbrówka, Domaszno, Gielzów, Idzikowice, Jelnia, Krzczonów, Radzice Duże, Radzice Małe, Strzyżów, Świerczyna, Trzebina, Werówka, Zakościele, Żardki oraz Żdźary.

Miasto Drzewica o powierzchni 481 ha stanowi 0,46% powierzchni powiatu oraz 4,07% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Drzewica. Dominującymi terenami w Gminie są zatem obszary wiejskie. Wśród wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu opoczyńskiego Gmina Drzewica zajmuje 6 miejsce pod względem powierzchni. Największa jest gmina miejsko-wiejska Opoczno (18,33% powierzchni powiatu), zaś najmniejsza to gmina wiejska Paradyż (7,82% powierzchni).

Na kolejnych stronach przedstawiono mapy Gminy Drzewica.

Rysunek 3 Gmina Drzewica

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 4 Sołectwa Gminy Drzewica

2.1.3. **Ludność**

Na dzień 31 grudnia 2020 roku Gminę Drzewica zamieszkiwało 10 384 osoby. Zarejestrowano więcej kobiet niż mężczyzn, różnica wyniosła 144 osoby. Liczba osób zamieszkujących Gminę Drzewica w porównaniu z rokiem 2010 zmniejszyła się o 591 osób. W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując 58,2% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym osiągający 23,6% społeczeństwa i stopniowy spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym osiągający pułap 18,2%.

2.1.4. **Środowisko przyrodnicze**

Gmina Drzewica zlokalizowana jest w krainie Wzgórz Opoczyńskich, nad mocno wyżłobioną pradoliną rzeki Drzewiczki i dużymi kompleksami leśnymi na północnych terasach nadzalewowych. Północna część Gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego.

Najbardziej wartościowymi dla środowiska przyrodniczego Gminy są: pradolina rzeki Drzewiczki, zalew, duże kompleksy leśne północnego i południowo- wschodniego fragmentu Gminy.

Rzeka Drzewiczka

Rzeka Drzewiczka o długości 81,3 km i powierzchni dorzecza równej 1089,9 km² stanowi prawy dopływ Pilicy, charakteryzuje się pięknym naturalnym meandrowym brzegiem. Dolina rzeki jest obszarem bardzo ciekawym i zróżnicowanym, dzięki towarzyszącej starorzeczom i rowom melioracyjnym roślinności, muraw zalewowych i łąk, rozległym panoramom oraz pięknym krajobrazom, obszar ten można zaliczyć do jednego z bardziej urokliwych miejsc w całej Gminie Drzewica. Rzeka choć nizinna wyróżnia się charakterem rzeki podgórskiej. Głównymi gatunkami ryb bytujących są tu: płoć, leszcz, jaź, okoń, sandacz, szczupak, ukleja, jelec i lin. Występują tu również inne niemniej cenne gatunki jak: sum, miętus i kleń. Ciekawostką jest niewielka rybka- różanka, która w Drzewiczce znalazła doskonałe warunki do bytowania. Również licznie występuje tu minog strumieniowy, a od około 10 lat także minog ukraiński.

Dolina Drzewiczki obfituje w dość liczne obustronne dopływy. Jednym z nich jest rzeka Brzuśnia, prowadząca wody I klasy czystości (0,5 km na wschód od miasta). Kiedyś wody Drzewiczki były wykorzystywane do napędzania młynów, kuźnic i zakładów przemysłowych. Obecnie zasilają w dużej mierze Zalew Drzewicki.

Zalew

Na rzece Drzewiczce został utworzony zalew o powierzchni około 65 ha, powstały w wyniku spiętrzenia rzeki, spełniający funkcję zbiornika retencyjnego i rekreacyjnego. Najliczniej występują tu takie gatunki ryb jak: płoć, leszcz, okoń i jaź. Mniej licznie występuje tu: szczupak, sandacz, sum, lin, węgorz czy ukleja. Łowienie ryb dozwolone jest tylko z brzegu, który jest w każdym miejscu dostępnym dla wędkarzy. Liczne wybudowane kładki i stanowiska wędkarskie ułatwiają również rekreacyjne wędkowanie.

Rzeki oraz zalew zamieszkują raki: rak błotny, rak szlachetny i tzw. raczek amerykański.

Lasy

Położona w krainie Wzgórz Opoczyńskich Gmina Drzewica posiada duże kompleksy leśne. Północno-wschodnią część Gminy pokrywają piękne lasy, tworzące swoisty mikroklimat, natomiast północna część Gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Obszary leśne, podmokłe łąki, pastwiska, doliny rzeczne, całe to bogactwo sprzyja bytowaniu wielu gatunków ptaków, gadów, płazów oraz ssaków. Lasy to również miejsce spędzania wolnego czasu, zbioru grzybów i owoców leśnych. W 1983 został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki” o powierzchni ponad 70 tys. ha. Obszar ten włączony jest do europejskiego systemu ECONET jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Jest to obszar o bogatej, różnorodnej roślinności m.in. występuje tutaj: nasieźrzał pospolity, widłaki, grzebień biały, traganek, grąźel żółty, goździk pyszny, szalwia lepka, zaciąg pospolity. Świat zwierząt na tym terenie tworzą m.in. bobry, wydry, borsuki, łosie, z płazów gadów – rzekotka drzewna, grzebiuszka, zaskroniec, żmija zygzakowata,

jaszczurka zwinka. Najliczniejszą grupę reprezentuje około 149 gatunków ptaków, co najmniej 60 zatrzymuje się tu w okresie wiosennej i jesiennej wędrówki. Gniazdują tu m.in. bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, rycyk, mewa, rybitwa. Na terenie Gminy występują cenne przyrodniczo i krajobrazowo ekosystemy. Za godne ochrony i uwagi należy uznać parki podworskie w Drzewicy, Dąbrówce i Radzicach Dużych.

Tabela 33 Powierzchnia lasów w Gminie Drzewica [ha], stan na dzień 01.07.2021 r.

las	Powierzchnia [ha]
las ogółem	3 856,60
las publiczne ogółem	1 765,60
las publiczne Skarbu Państwa	1 765,60
las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1 761,25
las publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	1,35
las prywatne ogółem	2 091,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Lasy w Gminie Drzewica zajmują 32,63% powierzchni. Ponad połowę lasów w Gminie, czyli 2091 ha stanowią lasy prywatne (54,21%), pozostałą część tworzą lasy publiczne Skarbu Państwa (1765,60 ha), w tym 1761,25 ha pozostaje w zarządzie Lasów Państwowych.

W Gminie Drzewica nie zarejestrowano pomników przyrody, choć wiele drzew zasługuje na ich prawną ochronę. Nie występuje tu również obszar Natura 2000.

Na obszarze Gminy Drzewica znajdują się 3 użytki ekologiczne:

1. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Bielawy oddział 235b) – 1,53ha;
2. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Grabiny oddział 185f) – 1,00ha;
3. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Grabiny oddział 154h) - 0,49ha;

Gleby

Na obszarze gminy Drzewica dominują gleby o najwyższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najsłabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się koło miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Gielzów i Domaszno. W związku z tym, gleby III klasy bonitacyjnej winny podlegać całkowitej ochronie (w Gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy). Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym przedstawia się następująco:

Tabela 1 Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym

klasa gleby	udział %
III a	0,79
III b	5,00
IV a	19,90
IV b	18,28
V	24,44
VI	23,96
VI z	7,63
Razem	100,00

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica

Obszar Gminy Drzewica jest regionem o wyjątkowych walorach turystycznych. Przyczynia się do tego malownicze położenie w krainie Wzgórz Opoczyńskich, występowanie dużych kompleksów leśnych oraz przepływające przez Gminę rzeki Drzewiczka i Brzuśnia, a także dostęp do Zalewu Drzewickiego. Walory przyrodniczo-krajobrazowe uzupełniają zabytki, instytucje kultury, baza noclegowa, szlaki turystyczne oraz infrastruktura sportowo rekreacyjna.

Powietrze atmosferyczne¹

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery w Mieście Drzewica jest tzw. emisja niska pochodząca z indywidualnych palenisk domowych, opartych o konwencjonalne nośniki energii cieplnej. Do opału używany jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasilczenia. Powinno się wziąć pod uwagę potrzebę pozyskiwania mniej szkodliwych źródeł ciepła, jak np. oparcie gospodarki cieplnej o gaz ziemny lub odnawialne źródła energii. Znacznymi źródłami zanieczyszczenia są również spaliny z tras komunikacyjnych drogi wojewódzkiej oraz pobliskich dróg krajowych.

Na obszarze Gminy Drzewica wdrażane są rozwiązania wykorzystujące odnawialne źródła energii oraz systemy energooszczędne. Konieczne jest jednak rozpropagowanie ich na większą skalę, w szczególności w gospodarstwach indywidualnych.

2.1.5. Rys historyczny

„Drzewica jest miastem o bogatej, historycznej przeszłości. Miejscowość powstała na początku XIII wieku, kiedy to książę Konrad II Mazowiecki nadał Drzewicę komesowi Gosławowi. Potomkowie Gosława – ród Drzewickich herbu Ciołek – byli właścicielami Drzewicy przez ponad 500 lat i dzięki swoim staraniom i zaangażowaniu doprowadzili do rozkwitu majątku obejmującego pas ziemi między Puszcą Pilicką a Górami Świętokrzyskimi. W 1429 roku w Nieszawie król Władysław Jagiełło, na prośbę braci Drzewickich Mikołaja (zastępcy podkanclerzego koronnego) i Jana (proboszcza Warszawy, sekretarza królewskiego) nadał Drzewicy prawa miejskie na prawie magdeburskim, uprawniające do urządzania cotygodniowych targów oraz trzech jarmarków rocznie.

Prawdziwy rozkwit Drzewicy miał miejsce w wieku XVI, za czasów najwybitniejszego z rodu Drzewickich – Macieja (1467 – 1535) pełniącego funkcję osobistego sekretarza króla Jana Olbrachta, kanclerza wielkiego koronnego króla Zygmunta Starego, biskupa wrocławskiego następnie biskupa gnieźnieńskiego, prymasa Polski. Magnat ten w latach 1527 – 1535 przebudował istniejący gotycki zamek na renesansową rezydencję rodową. W 1655 roku przemarsz armii szwedzkiej Karola Gustawa pozostawił Drzewicę zniszczoną, a rozwój miasteczka został zatrzymany.

Z początkiem XVIII wieku majątek Drzewickich, po bezpotomnej śmierci ostatniego z rodu – Hieronima, stał się własnością rodziny Szaniawskich herbu Junosza. Okres Oświecenia to czas wielkiego rozkwitu (ożywienia) miasteczka za sprawą Filipa Szaniawskiego, który rozpoczął budowę wielkiego pieca hutniczego (jednego z pierwszych i najnowocześniejszych w kraju) tworząc w Drzewicy ośrodek

¹ *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Drzewica*

hutniczy „Kuźnice”. Sukces tego przedsięwzięcia gwarantował fakt, że cały kraniec ziemi od Pilicy aż po Góry Kieleckie wszерz i wzdłuż „zawalony” był rudą żelaza. Filip Szaniawski dla potrzeb zakładu hutniczego spiętrzył wody Drzewiczki, sprowadził z zagranicy, za pozwoleniem króla Stanisława Poniatowskiego, mistrzów, rzemieślników i założył manufaktury: słuckich pasów kontuszowych, kaflowych pieców „saskich” zdobionych motywami mitologicznymi, powozów (karet, kolasek), kapeluszy, angielskich siodeł i chomąt, wytwórnie piwa. W dniu 18 lipca 1787 roku przybył do Drzewicy król Stanisław August Poniatowski wracając z Krakowa do Warszawy. Gościł u Ludwika Szaniawskiej, zwiedzał zamek i kościół.

W listopadzie 1794 roku zatrzymał się w Drzewicy generał Jan Henryk Dąbrowski ze swoją dywizją, upamiętnia to płyta na granitowym głazie znajdująca się w parku miejskim na Pl. Wolności. W okresie napoleońskim Drzewica stała się własnością pochodzącego z Czech, austriackiego oficera Franciszka Ksawerego barona Reisky'ego, który poślubił jedyną właścicielkę dóbr drzewickich – Ludwikę Szaniawską - córkę Fabiana.

W 1814 roku wielki pożar całkowicie zniszczył trzystuletni zamek. Ruiny tego zamku stanowią dziś zabytek o wartościach artystycznych i krajobrazowych.

Baron Reisky nie radził sobie z prowadzeniem zakładu hutniczego, który następnie wydzierżawił i sprzedał warszawskiej spółce „Bracia Evans”.

W 1866 roku drzewickie „Kuźnice” stały się własnością spółki „Lilpop- Rau- Loewenstein”, a w późniejszym czasie zostały zakupione przez braci Samuela i Bronisława Kobylańskich. W okresie Powstania Styczniowego w Kuźnicach Drzewickich wyrabiano szable, lance, odlewano kule do armat. Za pomoc udzieloną powstańcom Drzewica utraciła prawa miejskie w 1869 roku.

W 1916 roku powstała przy udziale Kobylańskich i Reiskych Straż Pożarna. W 1928 roku strażacy założyli własną Orkiestrę Dętą.

W okresie II wojny światowej 8 września 1939 roku w lesie Parchowiec pod Drzewicą miała miejsce krwawa potyczka, w której zginęło wielu polskich żołnierzy. Jesienią 1940 roku na polecenie okupanta ekshumowano szczątki żołnierzy i złożono je do wspólnej mogiły na cmentarzu w Drzewicy.

W miejscu potyczki w lesie Parchowiec koło miejscowości Zakościele przy drodze Nr 728 Warszawa - Końskie stoi ufundowany przez mieszkańców Drzewicy granitowy obelisk z krzyżem „Virtuti Militari.” Mieszkańcy Drzewicy i okolicznych miejscowości rokrocznie składają hołd za ofiarę życia złożoną przez poległych w obronie Ojczyzny.

W 1942 roku Niemcy zorganizowali w Drzewicy getto dla Żydów, które rok później zostało zlikwidowane. 15 października 1944 roku miała miejsce pacyfikacja ludności Drzewicy. Aresztowano około 300 osób, część wywieziono na roboty przymusowe, a część trafiła do obozów koncentracyjnych. 28 osób poniosło śmierć – symbolizuje to pomnik na cmentarzu parafialnym.

1 stycznia 1987 roku Drzewica odzyskała prawa miejskie.”

Dnia 29 czerwca 1990 roku Rada Gminy i Miasta w Drzewicy przyjęła w Statucie Gminy Uchwałą Nr III/15/90, że herbem Gminy będzie herb miasta Drzewica.

Herb Drzewicy

„Herb przedstawia w polu czerwonym dwie białe (poziomo) falujące wstęgi a nad nimi złotą koronę. Dwie wstęgi symbolizują żywotnie z miastem związane rzeki: Drzewiczkę i Brzuśnię. Korona złota jest tzw. koroną szlachecką, która umieszczona była nad hełmem w herbie rodu Ciołek Drzewickich.”

2.1.6. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne

Działalność kulturowa w Gminie prowadzona jest przede wszystkim przez poniżej wymienione instytucje. Dzięki ich funkcjonowaniu możliwe jest zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, przekazywanie tradycji i historii obszaru gminy oraz jej rozwój. Instytucje te wykorzystują zarówno dziedzictwo historyczne regionu, jak i bogactwo przyrody.

Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy (RCK)

Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy jest samorządową instytucją kultury działającą w oparciu o ustawę o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z dnia 25 października 1991r oraz Statut Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy nadany

uchwałą nr IV/23/2014 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie nadania Statutu dla Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy. Do podstawowych zadań Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy należy w szczególności: organizowanie spotkań teatralnych, koncertów, organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych, organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży, prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań, prowadzenie i organizowanie działalności zespołów ludowych, tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego, rozpoznawanie, rozbudowanie i zaspokojenie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze wiedzy regionalnej i organizowanie innych imprez o charakterze kulturalnym. Do zadań Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy należy prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych, kół zainteresowań i edukacja kulturalna. Uczestnicy mogą brać udział w różnorodnych formach zajęć stałych oraz warsztatowych. Ze względu na epidemię COVID-19, która rozpoczęła się w marcu 2020 roku, większość zajęć nie mogła odbywać się w tradycyjnej formie. Instruktorzy prowadzili je online.

W ramach RCK prowadzone są zajęcia: teatralne z grupami aktorskimi, wokalne, areobic, taneczne, plastyczne, nauka gry na instrumentach, zajęcia z zespołami ludowymi „Drzewiczanie” i „Mali Drzewiczanie”, próby z Młodzieżową Orkiestrą Dętą.

Organizowane są także zajęcia na czas trwania ferii zimowych oraz wakacji, np. zajęcia plastyczno-manualne, edukacji filmowej, zajęcia taneczne oraz literackie.

Regionalne Centrum Kultury jest współorganizatorem cyklicznych imprez oraz warsztatów, m.in.: musical „Przyjdź Panie”, „Orszak Trzech Króli”, „Koncert Kolęd i Pastoralek”, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Pięciolecie Regionalne Centrum Kultury wraz z musicalem pt. „Poprawiny”, koncert Edyty Geppert z okazji dnia kobiet „Kocham Cię życie”, koncert „Ojciec Nas Wszystkich” oraz koncert zespołu „HAPPYSAD”. Imprezy takie jak: Dni Drzewicy, Sobótka, Dożynki Gminne.

W Regionalnym Centrum Kultury działa kino cyfrowe. W 2020 roku wyświetlono 79 filmów, które obejrzało 8.575 widzów (ograniczenia ze względu na pandemię znacznie ograniczyły działalność kina).

Miejska Biblioteka Publiczna w Drzewicy

Miejska Biblioteka Publiczna w Drzewicy jest samorządową instytucją kultury, której organizatorem jest Gmina Drzewica. Nadzór nad organizacją i funkcjonowaniem biblioteki sprawuje Burmistrz Drzewicy, a nadzór merytoryczny Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi i Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie.

Celem biblioteki jest zaspokajanie i pobudzanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianie dorobku kulturalnego. Biblioteka działa w zakresie:

- gromadzenia, przechowywania, ochrony i udostępniania gromadzonych przez siebie zbiorów;
- udostępniania zbiorów na miejscu oraz wypożyczania ich na zewnątrz;
- udostępniania informacji w oparciu o źródła własne i zewnętrzne, w tym informacji z dziedziny turystyki dotyczących gminy, powiatu, regionu;
- popularyzacji książki i czytelnictwa, informacji, wiedzy i kultury poprzez różne formy pracy kulturalno-oświatowej;
- współpracy z innymi bibliotekami, instytucjami i organizacjami oraz innymi podmiotami, m.in. z branży turystycznej z terenu gminy;
- doskonalenia form i metod pracy bibliotecznej.

MBP w Drzewicy podejmuje także inne działania w odpowiedzi na potrzeby społeczne. Biblioteka prowadzi wypożyczalnię dla dorosłych, oddział dla dzieci, czytelnię zbiorów tradycyjnych, kawiarenkę internetową i punkt informacji turystycznej.

W 2020 roku biblioteka zarejestrowała 471 czytelników, w tym do lat 15- 209 czytelników. Bibliotekę odwiedziło 4670 użytkowników.

Działalność kulturalno- oświatowa

Z uwagi na epidemię koronawirusa działalność kulturalno-oświatowa biblioteki została ograniczona. Niektórych z zaplanowanych działań nie udało się zrealizować, ale biblioteka proponowała mieszkańcom gminy liczne konkursy, w których mogli brać udział zarówno dorośli jak i najmłodsi czytelnicy biblioteki. Był to m. in.:

1. Konkurs czytelniczy online na czas koronawirusa (na stronie internetowej zamieściliśmy krótkie informacje o książkach, zadaniem internautów było odgadnąć tytuł i autora książki).
2. Konkurs plastyczny „Zilustruj ulubioną książkę”
3. Literackie bingo
4. Gra internetowa „Balladyna”
5. Gra internetowa „Klimat na czytanie”

Zanim epidemia wymusiła ograniczenia w funkcjonowaniu placówki, zorganizowano ferie dla dzieci, były to zajęcia komputerowe, gry i zabawy. W styczniu 2020 r. biblioteka zorganizowała spotkanie z przedszkolakami. Dzieci, które brały udział w akcji „Mała książka – wielki człowiek” i często odwiedzały bibliotekę, zbierając punkty otrzymały dyplomy i słodkie upominki. Z uczniami spotkali się pensjonariusze z Dziennego Domu Senior+, którzy przeczytali dzieciom „Asiunię” J. Papużyńskiej. Książka stanowiła pretekst do rozmów o wojnie.

Na przełomie stycznia i lutego 2020 r. przeprowadzono zajęcia z kodowania, wykorzystując robota - Photona. Wzięły w nich udział dzieci klas pierwszych SP w Drzewicy i przedszkolaki z Przedszkola Samorządowego w Drzewicy.

Bibliotece udało się zorganizować „Narodowe Czytanie” i „Noc Bibliotek”, z zachowaniem wszelkich środków ostrożności. W ramach „Nocy Bibliotek” biblioteka, dzięki uprzejmości RCK, zorganizowała pokaz filmu „Jakub, Mimami i gadające psy”. Film obejrzeli uczniowie kl. I-III z terenu Gminy Drzewica oraz wychowankowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Przysusze. Film obejrzało około 300 osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Drzewicy brała udział w akcji „Mała książka - wielki człowiek”. Dzieci w wieku od 3-6 lat otrzymały wyprawki czytelnicze i karty małego czytelnika. Bibliotekarze zachęcali przedszkolaków do wypożyczania książek i gromadzenia punktów, którymi nagradzano dzieci za każde odwiedzinę w bibliotece

W październiku wspólnie z nauczycielami i uczniami kl. III i IV ze SP w Drzewicy i SP w Domasznie rozmawiano o roli kobiet i dziewczyn w społeczeństwie. Dzieci przeczytały opowiadanie mówiące o równym traktowaniu dziewcząt i chłopców. Bibliotekarze przygotowali okolicznościową wystawę książek pt. „Kobiety w literaturze”.

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego korzystanie z czytelni i kawiarenki internetowej było utrudnione, ale zachowując rygor sanitarny prowadzono zajęcia dla seniorów z obsługi komputera i pakietu office, można było również skorzystać z Internetu. Stowarzyszenie UTW w Drzewicy przekazało bibliotece 8 nowo zakupionych komputerów, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy. Biblioteka w ten sposób wymieniła sprzęt komputerowy na nowocześniejszy.

Pracownicy skorzystali z licznych darmowych szkoleń, które pozwoliły wzbogacić warsztat pracy, były inspiracją i pomocą w codziennej pracy.

Przy Bibliotece działa Punkt Informacji Turystycznej. Wszystkich przydatnych informacji turystycznych pracownicy udzielają codziennie w godzinach pracy biblioteki. Turyści mogą także kontaktować się telefonicznie lub mailowo. Zainteresowane osoby są informowane o aktualnych imprezach, o atrakcjach miasta i okolicy. W Punkcie Informacji Turystycznej można otrzymać darmowe materiały promocyjne

bezpłatne mapki, ulotki, foldery turystyczne oraz zakupić lokalne pamiątki.

Organizacje społeczne działające na terenie Gminy Drzewica:

1) „Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy”

Organizacja realizuje działania z zakresu pielęgnowania kulturowego dziedzictwa narodowego, pamięci historycznej. Wydaje kwartalnik „Wieści znad Drzewiczki”, na łamach którego oprócz informacji o historii, zabytkach przekazuje informacje z życia Gminy i lokalnej społeczności.

2) „Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Drzewicy”

Organizacja pożytku publicznego mająca osobowość prawną potwierdzoną zapisem w rejestrze sądowym. Działa od 1990 roku. Członkowie Koła pomagają mieszkańcom Drzewicy chorym na cukrzycę. Głównie cele pomocy to zaopatrywanie mieszkańców w sprzęt pomiarowy i podajniki do insuliny. Głównym celem działalności organizacji jest edukacja, bo świadomy pacjent to osoba bez powikłań cukrzycowych. Koło Diabetyków w Drzewicy utrzymuje stały kontakt z lekarzami, specjalistami z różnych dziedzin, pomaga w dostępie do specjalistycznych klinik. Organizuje wyjazdy i spotkania edukacyjne dzieci i młodzieży. Dla osób potrzebujących jest udostępniany Dom Samopomocowy, gdzie chorzy w razie potrzeby mogą się zgłaszać.

3) Stowarzyszenie Działające Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Budzimy Nadzieję”.

Stowarzyszenie powstało 10.12.2007 r., jest organizacją pożytku publicznego. Statutowa działalność prowadzona jest na rzecz osób niepełnosprawnych, ich rodzin, osób potrzebujących pomocy oraz ogółu społeczności. Terenem działania jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz kraje Unii Europejskiej, a celem jest prowadzenie działalności pożytku publicznego w sferze zadań publicznych: działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

4) Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna Dłoń”

Stowarzyszenie powstało 3 grudnia 2010 roku - głównym celem stowarzyszenia jest niesienie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Stosując innowacyjne wynalazki dydaktyczne i sprzęt multimedialny przyciąga uczestników na zajęcia edukacyjne, wychowawcze, integracyjne i rozrywkowe. Swoją działalnością wspiera również osoby w wieku emerytalnym i osoby niepełnosprawne. Współpracuje z placówkami oświatowymi, instytucjami publicznymi oraz lokalnymi instytucjami pomocy społecznej.

5) Stowarzyszenie „Zielona Pomoc”

Celem stowarzyszenia jest pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób. Działania na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, prowadzenie działalności charytatywnej, podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej obywatelskiej i kulturowej, pomoc Polonii i Polakom za granicą, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, działania w zakresie ochrony i promocji zdrowia, działania na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocja zatrudnienia i aktywizacji osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniami z pracy.

6) Stowarzyszenie „Uniwersytet Trzeciego Wieku”

Uniwersytet Trzeciego Wieku to jednostka, której głównym celem działalności jest aktywizacji osób starszych 50+ i wykorzystanie ich potencjału – wiedzy, doświadczenia, umiejętności, dla rozwoju społeczeństwa, szczególnie społeczeństwa lokalnego. Studentami Uniwersytetu są osoby starsze, które po latach pracy, wychowywania dzieci czy też wnuków, chcą spotykać się z podobnymi do siebie osobami, osobami z podobnymi problemami, ale też pasjami, czy organizować sobie wolny czas, którego często mają w nadmiarze. Na zajęciach UTW mają szansę ponownie otworzyć się na otaczający ich świat i czerpać radość ze spędzanego wspólnie z „rówieśnikami” czasu.

7) Lokalna Grupa Działania „Nad Drzewiczką”

Stowarzyszenie od 2008 roku działa na rzecz rozwoju turystyki, rekreacji i sportu na terenie Gminy. Organizuje liczne imprezy rekreacyjne dla mieszkańców.

8) Centrum Aktywności Lokalnej w Drzewicy

4 czerwca 2020 roku w Zespole Szkół Powiatowych w Drzewicy odbyło się zebranie założycielskie stowarzyszenia Centrum Aktywności Lokalnej w Drzewicy. Stowarzyszenie będzie realizowało zadania z zakresu m.in.: pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą; wspierania rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa i systemu pieczy zastępczej; integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; działalności charytatywnej; mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; integracji cudzoziemców; ochrony i promocji zdrowia, ratownictwa i ochrony ludności, przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego; dzieci i młodzieży, osób chorych, niepełnosprawnych oraz osób w wieku emerytalnym; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka, praw konsumentów, praw dziecka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; rewitalizacji, wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym przedsiębiorczości, a także rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania i wdrażania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej; wspomagania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych, integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.

9) Ludowy Klub Kajakowy Drzewica

Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport. Klub kajakowy w Drzewicy funkcjonuje od 1978 roku (wcześniej KS „Gerlach” Drzewica. Corocznie na torze slalomowym w Drzewicy odbywają się regaty kajakowe z udziałem klubów kajakowych z całej Polski.

10) Miejsko Gminny Klub Sportowy „Drzewica”

MGKS „Drzewica” istnieje od 1924 roku, a przez blisko 60 lat nosił w swojej nazwie fabrykę „Gerlach”, niegdyś będąca jego sponsorem. Klub zrzeszony w Łódzkim Związku Piłki Nożnej, działa dla propagowania kultury fizycznej i zdrowotnej, szkolenia młodzieży, organizowania czasu wolnego i odnoszenia sukcesów w piłce seniorskiej.

11) Ludowy Klub Sportowy Radzice

Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport. Klub funkcjonuje od 1988 roku. Co roku na stadionie w Radzicach Dużych organizowany jest Turniej o Puchar Stanisława Kowalczyka „BRATA”.

12) Koła Gospodyń Wiejskich

Na terenie gminy funkcjonują KGW w Radzicach Dużych i Małych, Żardkach, Brzuzie, Trzebinie, Idzikowicach, Domasznie, Dąbrówce, Werówce, Jelni, Zakościelu, Brzustowcu, Krzczonowie oraz w Strzyżowie. W 2019 roku powstało Koło Gospodyń Miejskich Drzewiczanki. Działania organizacji przede wszystkim kultywują folklor opoczyński, uczestnicząc w lokalnych i regionalnych świątkach ludowych.

13) Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy Drzewica⁷

Na terenie Gminy Drzewica działa 11 ochotniczych straży pożarnych. Dwie z nich funkcjonują w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

14) Koło Nr 3 w Drzewicy Polskiego Związku Wędkarskiego

Początki koła sięgają lat pięćdziesiątych XX wieku. W 2017 roku koło obchodziło 65-lecie istnienia. Zarząd organizuje cykliczne imprezy wędkarskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych, m.in. „Wakacje z wędką”. Wędkarze biorą także udział w zawodach wyjazdowych. Koło zrzesza ok 300 członków.

15) Koło łowieckie „Gerlach”

Koło powstało w 1965 roku. Swoim zasięgiem obejmuje północno-wschodnią część Gminy.

Powiązania funkcjonalne oraz współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Gmina Drzewica jest członkiem organizacji i stowarzyszeń skupiających samorządy o lokalnym oraz ogólnopolskim zasięgu:

POLSKA SIEĆ ODNOWY I ROZWOJU WSI

7 kwietnia 2016 roku Gmina Drzewica przystąpiła do Polskiej Sieci Odnowy i Rozwoju. Na dorocznym spotkaniu członków sieci odbywającym się w Gminie Bieliny, została podjęta uchwała dotycząca członkostwa Gminy Drzewica w PSORW. Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi (PSORW) to porozumienie gmin wiejskich i miejskich z terenu Polski, powstałe 11 marca 2013 roku na wzór sieci w wielu państwach europejskich, które wymieniają się doświadczeniami, wiedzą i praktyką w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Formułą działania Sieci jest partnerstwo członków PSORW na rzecz upowszechniania i wymiany doświadczeń w zakresie zarządzania rozwojem opartym na modelu partycypacyjnym oraz poszukiwanie nowych rozwiązań dla wsi i obszarów wiejskich. Członkowie Sieci wykorzystują i upowszechniają odnowę wsi, jako sprawdzoną ideę, metodę i proces rozwojowy polegający na wykorzystaniu zasobów i rewitalizacji przestrzeni wiejskiej oraz wzmacnianiu wiejskich społeczności lokalnych. Zakres i przedmiot współpracy są ustalone szczegółowo w treści porozumienia. W ramach współpracy członkowskiej, 7 kwietnia 2017 r. przedstawiciele sieci z całej Polski spotkali się po raz pierwszy w Drzewicy. Na zaproszenie Burmistrza Drzewicy odpowiedzieli wójtowie oraz burmistrzowie z 12 gmin członkowskich stowarzyszenia z następujących województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, podkarpackiego, dolnośląskiego, opolskiego, wielkopolskiego,

świętokrzyskiego, śląskiego, małopolskiego oraz mazowieckiego. Spotkanie składało się z części studyjnej (terenowej) podczas której goście mogli zwiedzić kościół parafialny w Drzewicy, mury gotycko-renesansowego zamku, zobaczyć tor kajakarstwa slalomowego, obejrzeć przykłady odnowy wsi na terenie sołectw oraz obiekty i tereny szkolne Gminy Drzewica. Część plenarna z kolei dotyczyła bieżących zagadnień i problemów Stowarzyszenia Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi.

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA STOWARZYSZENIE DOLINA PILICY

W związku ze zmianą przepisów dotyczących warunków jakie muszą spełnić lokalne grupy działania, aby móc przystąpić do konkursu ogłaszanego przez urzędy marszałkowskie w całej Polsce, radni Gminy i Miasta Drzewica uchwałą nr VII/49/2015 z dnia 21 kwietnia 2015 roku, zdecydowali o przystąpieniu Gminy do Stowarzyszenia Doliny Pilicy z siedzibą w Tomaszowie Mazowieckim. Dzięki przystąpieniu gminy do LGD Dolina Pilicy organizacje pozarządowe z terenu gminy realizowały szereg projektów grantowych.

W 2020 roku 6 stowarzyszeń z terenu Gminy Drzewica ubiegało się o dofinansowanie w ramach dwóch naborów pochodzących ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działania 19 „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. Okres realizacji zadań przypada na lata 2021 i 2022, a środki unijne pokrywają 100% kosztów każdego przedsięwzięcia.

LISTA PROJEKTÓW

Nabór 3/2020/G - Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystywaniem rozwiązań innowacyjnych.

1. Miejsko-Gminny Klub Sportowy Drzewica: „Zakup wózków do nawadniania boiska sportowego”.
2. Koło Gospodyń Miejskich „Drzewiczanki” w Drzewicy: „Doposażenie dla KGM „Drzewiczanki”.
3. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Drzewicy: „Doposażenie Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Drzewicy w biurowy sprzęt wielofunkcyjny”.

Nabór 4/2020/G - Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

1. Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy: „Drzewica jaką pamiętam z dawnych lat” (konkurs literacki - nawiązujący do historii Drzewicy, wystawa historyczna).
2. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Drzewicy: „Na szlakach turystycznych i przyrodniczych w Gminie Drzewica” (rajdy piesze – Nordic walking).
3. Drzewickie Centrum Wolontariatu "Ofiarna dłoń": Impreza lokalna "Ekologicznie, bezpiecznie i zdrowo”.
4. Centrum Aktywności Lokalnej w Drzewicy: „Zalew Drzewicki miejscem atrakcji turystycznych i zasobów przyrodniczych w Gminie Drzewica” (widowisko - pokazy laserowe na Zalewie Drzewickim).
5. Koło Gospodyń Miejskich "Drzewiczanki" w Drzewicy: „Średniowieczne widowisko "Poczuj pasję do historii Drzewicy”.

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Drzewica jest gminą rolniczą. Ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Na obszarze Gminy Drzewica dominują gleby o najniższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najslabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się w pobliżu miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Giełzów, Domaszno i w dolinie rzeki Drzewiczki. Gleby III klasy zajmują niewielką część powierzchni Gminy, dlatego winny podlegać całkowitej ochronie (w Gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy).

Ogólna powierzchnia Gminy Drzewica – 11.819 ha, w tym:

- użytki rolne: 62,70%,
- użytki leśne: 33,10%.

Dominującą formą własności ziemi są indywidualne gospodarstwa rolne.

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność osób fizycznych wynosi 9.317 ha, co stanowi 78,8 % powierzchni ogólnej Gminy.

W skład powierzchni ogólnej gruntów wchodzi:

- użytki rolne,
- grunty leśne,
- grunty zabudowane i zurbanizowane,
- grunty pod wodami
- użytki ekologiczne,
- tereny różne.

Średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w Gminie Drzewica wynosi 4,25 ha. Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

- Użytki rolne ogółem: 7410 ha, w tym:
 - grunty orne: 5586 ha,
 - sady: 157 ha,
 - łąki trwałe: 654 ha,
 - pastwiska trwałe: 712 ha,
 - pozostałe grunty rolne: 458 ha

Ogólna powierzchnia gruntów leśnych w Gminie Drzewica wynosi 3.914 ha.

Grunty leśne, w tym:

- Grunty leśne stanowiące własność osób fizycznych 2.036 ha, co stanowi 51,02 % pow. lasów, w tym:
 - miasto: 19 ha, co stanowi 0,49% pow. ogólnej lasów,
 - obszar wiejski: 2.017 ha, co stanowi 51,53% pow. ogólnej lasów,
- Grunty leśne nie będące własnością osób fizycznych 1.878 ha, co stanowi 47,98 % pow. lasów, w tym:
 - miasto 8 ha, co stanowi 0,20% pow. lasów,
 - obszar wiejski 1.870 ha, co stanowi 47,78% pow. lasów

- Grunty leśne w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe ogółem 1.819 ha, co stanowi 46,47% pow. ogólnej lasów, w tym:
 - miasto - 7 ha, co stanowi 0,18% pow. ogólnej lasów,
 - obszar wiejski - 1.812 ha, co stanowi 46,30% pow. ogólnej lasów.

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE I FUNKCJONALNE

W przestrzeni obszaru opracowania w procesach przyrodniczych i antropogenicznych ukształtowało się kilka struktur o stosunkowo jednorodnej typologii. Zaliczyć do nich należy:

- miasto Drzewica o zróżnicowanych funkcjach i rozwiniętym układzie rozplanowania,
- gmina – „obudowanie” doliny rzeki Drzewiczki układami ruralistycznymi o charakterze „ulicówek”, „sznurówek” i „łańcuchówek”,
- położenie znacznego obszaru Gminy w obszarze chronionego krajobrazu,
- obszary zmeliorowane,
- północna i południowo - wschodnia bariera rozwojowa w postaci dużych kompleksów leśnych,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w dolinie Drzewiczki,
- stosunkowo słabe gleby.

Do najważniejszych powiązań przyrodniczych z obszarami gmin sąsiednich zalicza się:

- zwarte kompleksy leśne otaczające obszar opracowania od północy, wschodu i południowego - wschodu,
- pradolinę rzeki Drzewiczki,
- fragment projektowanego "Spalsko - Sulejowskiego" OCHK stanowiącego fragment systemu obszarów chronionych województwa łódzkiego oraz potencjalny Obszar Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej „Drzewiczka z Opocznianką”.

Większość usług w zakresie infrastruktury społecznej realizowana jest na obszarze Gminy. W zakresie szkolnictwa wyższego realizacja zadań odbywa się w ośrodkach akademickich na obszarze całego kraju. W zakresie administracji publicznej wyższego szczebla, usług zdrowia, kultury, opieki społecznej i bezpieczeństwa, ośrodkiem, do którego ciąży obszar opracowania jest miasto powiatowe - Opoczno oraz duże ośrodki kulturalne - Radom, Kielce, Łódź, Warszawa.

Do najistotniejszych powiązań regionalnych i ponadlokalnych obszaru gminy z otoczeniem zaliczono następujące elementy:

- droga wojewódzka Nr 728,
- linia elektroenergetyczna WN 110 kV,
- linia kolejowa (Tomaszów Mazowiecki - Radom).

Do najistotniejszych płaszczyzn współpracy i międzygminnej działalności zaliczyć można:

- tworzenie bazy turystyczno-wypoczynkowej,

- poprawa funkcjonowania kanalizacji, telekomunikacji i łączności,
- ochrona środowiska przyrodniczego,
- rozwój funkcji sportowych, rekreacyjnych i kulturowych,
- budowa linii elektroenergetycznej (w kierunku gminy Rusinów).

Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów

Określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego następuje w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Na terenie Gminy Drzewica obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2014 roku:

STUDIUM 00. Uchwała nr XXXIX/277/2014 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 11 sierpnia 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Drzewica obowiązuje 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Tabela 2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Drzewica

Lp.	Uchwała	Wejście w życie	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego
1	Uchwała nr XXXIX/224/2006 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 25 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu wokół zalewu na rzece Drzewicze obejmującego fragment Miasta Drzewica oraz fragment Gminy Drzewica dla części wsi: Dąbrówka, Strzyżów i Werówka.	2007-01-22	Rocznik 2006 nr 427 poz. 3773
2	Uchwała nr XXXVIII/233/2010 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Drzewicy przy ul. Kolejowej.	2010-07-17	Rocznik 2010 nr 176 poz. 1437
3	Uchwała nr XI/86/2011 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta i gminy Drzewica dla terenów wokół zalewu.	2012-02-19	Rocznik 2012 poz. 132
4	Uchwała nr XLII/289/2014 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 29 października 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Drzewica	2015-01-02	Rocznik 2014 poz. 4709
5	Uchwała nr XLII/290/2014 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 29 października 2014 r. w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta i gminy Drzewica dla terenu wokół zalewu.	2014-12-31	Rocznik 2014 poz. 4648
6	Uchwała nr XLII/292/2014 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 29 października 2014 r. w sprawie miejscowego planu	2015-01-02	Rocznik 2014 poz. 4710

Lp.	Uchwała	Wejście w życie	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego
	zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Radzice Duże, Krzczonów i Świerczyna.		
7	Uchwała nr VIII/62/2015 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Werówka, Strzyżów i Radzice Duże.	2015-08-27	Rocznik 2015 poz. 3205
8	Uchwała nr VIII/64/2015 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Radzice Duże, Krzczonów i Świerczyna.	2015-08-27	Rocznik 2015 poz. 3206

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

Struktura osadnicza

Ponad 60% powierzchni gminy i miasta Drzewica zajmują użytki rolne, w tym ponad 76% to grunty orne. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują 33%, prawie w całości są to lasy. Tereny mieszkaniowe i przemysłowe zajmują niewielki procent powierzchni gminy i prawie w całości zlokalizowane są na obszarze miasta.

Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne)

Gmina Drzewica posiada *Program rewitalizacji Gminy i Miasta Drzewica na lata 2016 - 2022*. Gmina Drzewica realizowała zadania zaplanowane w Programie Rewitalizacji w obszarze:

- przebudowy dróg gminnych w Drzewicy (ul. Fabryczna i ul. Miła);
- rozbudowy i przebudowy budynku Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych w miejscowości Drzewica ul. Stawowa 21/25 - projekt realizowany przez Powiat Opoczyński;
- prowadzenie warsztatów dla uczestników Dziennego Domu Seniora;
- projekty realizowane przez NGO z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych z terenu objętego Programem Rewitalizacji.

Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Obszarami wymagającymi rekultywacji są m.in. składowiska odpadów. W gminie Drzewica jest to składowisko w Domasznie. Po zakończeniu eksploatacji obszar składowiska należy zrehabilitować oraz prowadzić monitoring.

Działania na terenach rekultywacji powinny być zgodne z przepisami odrębnymi.

Na terenie gminy Drzewica wyznaczono także tereny wymagające przekształceń i rehabilitacji. Jest to teren przemysłowy na terenie miasta (na wschód od zalewu) oraz niewielki teren w miejscowości Radzice Duże. Oba tereny wskazane są w studium do zagospodarowania na funkcje aktywności gospodarczej, w tym zabudowy usługowej, przemysłowej, produkcyjnej wysokiej i średniowysokiej, składów i magazynów z dopuszczeniem mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z zaleceniem, aby obiekty i zagospodarowanie funkcji kierunkowej nie niosło uciążliwości dla środowiska i ludzi.

Działania na ww. terenach przekształceń i/lub rehabilitacji powinny w szczególności zapewnić:

- uporządkowanie terenu poprzez usunięcie obiektów i elementów zagospodarowania niezgodnych z funkcją kierunkową oraz elementów szpecących i w złym stanie technicznym;
- adaptację budynków do ich nowego przeznaczenia poprzez przebudowę, rozbudowę lub nadbudowę oraz rozbiórkę obiektów niespełniających wymagań technicznych i budowę nowych obiektów;
- modernizację infrastruktury technicznej;
- poprawę jakości i funkcjonalności zagospodarowania terenu działki, zespołu działek lub obszaru.

Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu miejscowości niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na:

- utrzymywaniu charakterystycznych układów przestrzennych,
- lokalizacji nowej zabudowy na zasadzie utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej,
- kształtowaniu zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej,
- umożliwieniu lokalizacji funkcji mieszkaniowej jako funkcji wyodrębnionej i samodzielnej, jednocześnie zaś tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły.

Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Studium wyróżnia obszary, na których realizowane są cele publiczne o znaczeniu lokalnym należą do nich:

- tereny obsługi technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę (ujęcia wody), wraz z siecią wodociągową,
- teren obsługi technicznej w zakresie oczyszczania ścieków (oczyszczalnia ścieków) wraz z kolektorami zbiorczymi sieci kanalizacyjnej (kanalizacji sanitarnej i deszczowej),
- tereny usług publicznych, o lokalizacji wskazanej do zachowania,
- tereny cmentarzy, gminnej zieleni urządzonej, gminnych usług sportu, o lokalizacji wskazanej do zachowania,
- tereny gminnych dróg publicznych,
- tereny ogólnodostępnych parkingów (miejsc postojowych dla samochodów) i/lub garaży,
- pozostałe gminne tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Wszelkie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gminy obiekty i urządzenia, a w szczególności: obiekty obsługi technicznej, urządzenia wodne i melioracji, drogi gminne, drogi wewnętrzne, obiekty i urządzenia komunikacji wodnej, zieleni parkową, publiczne usługi sportu, ciągi pieszo-jezdne, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, ogólnodostępne parkingi (miejsc postojowe dla samochodów) i garaże, miejsca lokalizacji pojemników do czasowego gromadzenia odpadów stałych, można realizować na każdym terenie w sposób nie kolidujący z funkcją tych terenów i przepisami odrębnymi.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym na obszarze gminy obejmują w szczególności:

- budowę, rozbudowę i przebudowę dróg gminnych, w tym budowę jezdni, chodników, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, zatok, przystanków i pętli autobusowych, wraz z regulacją linii rozgraniczających tych dróg, zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach dla dróg publicznych,
- możliwość rozbudowy i przebudowy dworca autobusowego, jak również w miarę potrzeb i możliwości uzupełnienie o dodatkowe funkcje z zakresu handlu i usług.
- adaptację i modernizację oraz budowę nowych urządzeń obsługi technicznej w zakresie elektroenergetyki (stacje transformatorowe) wraz z siecią elektroenergetyczną SN i NN oraz obszarami niezbędnymi do ich konserwacji i modernizacji,
- adaptację i modernizację oraz budowę nowych urządzeń obsługi technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę (ujęcia wody, stacje uzdatniania wody, zbiorniki retencyjne wody pitnej, (...), wraz z całą siecią wodociagową,
- adaptację i modernizację oraz budowę nowych urządzeń obsługi technicznej w zakresie oczyszczania ścieków wraz z całą siecią kanalizacyjną (kanalizacji sanitarnej i deszczowej),
- adaptację i modernizację sortowni odpadów,
- adaptację i utrzymanie ciągów drenażowych i melioracji wodnych;
- adaptację i modernizację oraz budowę nowych obiektów usług publicznych (administracji lokalnej, publicznych szkół podstawowych i gimnazjów, publicznych przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo – wychowawczych, publicznych obiektów ochrony zdrowia, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego itp.),
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby budowę nowych mieszkań komunalnych,
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby rozbudowę i organizację nowych cmentarzy,
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby zakładanie nowej gminnej zieleni urządzonej,
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby budowę nowych publicznych usług sportu,
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby budowę nowych publicznych usług kultury (np. świetlic środowiskowych) i sportu (boiska sportowe, pływalnia miejska itp.);
- adaptację i modernizację oraz w miarę potrzeby budowę pozostałych urządzeń i obiektów obsługi technicznej służących zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców (np. miejsc lokalizacji pojemników do czasowego gromadzenia odpadów stałych, ...).

Obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmuje Gminę w granicach administracyjnych.

Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą zgodne z określonymi w Studium kierunkami rozwoju i zostaną uszczegóławiane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnione w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego Ministra lub Sejmik Województwa (na podstawie Planu zagospodarowania województwa łódzkiego:

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 728,

- dostosowanie Centralnej Magistrali Kolejowej E65 (CMK) Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie do prędkości 250km/h¹²²,
- modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z modernizacją gospodarki osadowej oraz budowa nowych oczyszczalni w zasięgu priorytetowych aglomeracji o wielkości $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM: Wola Krzysztoperska, Warta, Drzewica, Błaszki, Moszczenica, Tuszyn, Gorzkowice, Stryków, Przedbórz, Rzgów, Lubochnia, Szczerców, Gidle, Pęczniew, Lgota Wielka, Łubnice, Bolimów, Biała Rawska, Rusiec, Osjaków, Wierzchlas, Bolesławiec, Patrzyków, Wolbórz, Uniejów.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na obszarze gminy obejmują w szczególności:

- przebudowa i rozbudowa linii kolejowej nr 4 do prędkości 201 – 300 km/h,
- przebudowa i rozbudowa linii kolejowej nr 22 do prędkości 101 – 160 km/h,
- przebudowa i rozbudowa linii (łącznic) kolejowych nr 573 i 574,
- przebudowa i rozbudowa (w tym modernizacja jezdnii, budowa chodników, ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych) drogi wojewódzkiej nr 728 do parametrów drogi klasy głównej (G),
- przebudowę i rozbudowę (w tym budowa i modernizacja jezdnii, budowa chodników, ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych) dróg powiatowych:
 - nr 3108E i 3109E co najmniej do parametrów dróg klasy zbiorczej (Z),
 - nr 3110E, 3111E, 3113E i 3139E do parametrów dróg klasy zbiorczej (Z),
 - nr 3141E do parametrów drogi klasy lokalnej (L).
- budowę planowanej linii elektroenergetycznej 110 kV,
- budowę gazociągu wysokiego ciśnienia,
- budowę zbiorników retencyjnych we wsiach: Domaszno, Drzewica, Brzustowiec, Jelnia, Krzczonów, Zakościele,
- włączenie do sieci NATURA 2000 potencjalnego obszaru Natura 2000 „Drzewiczka z Opocznianką” - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (potencjalny) nie objęty dotychczas ochroną,
- powołanie projektowanego Spalsko - Sulejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Jako obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym określa się Gminę Drzewica.

Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym będą zgodne z określonymi w niniejszym Studium kierunkami rozwoju i zostaną uszczegóławiane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

WIZJA LOKALNA

Poniżej przedstawiono zdjęcia i wnioski z przeprowadzonej na użytek przedmiotowej strategii wizji lokalnej:

Plac Wolności stanowi historyczne centrum Drzewicy. Utracił on jednak status centrum handlowego i administracyjnego. Choć zlokalizowane są tu drobne sklepy i punkty usługowe, to powoli

tracą one na znaczeniu na rzecz większych sklepów sieciowych. Na rynku brakuje lokali gastronomicznych i przestrzeni urządzonej na potrzeby kawiarni, restauracji, drobnych wydarzeń. Płyta placu wykorzystana jest na potrzeby parkingu. Niezwykle ważnym elementem zagospodarowania miasta jest park. W tym kwartale Drzewicy stanowi on niezmiernie cenny rezerwuár wilgoci i cienia. Ma to ogromny wpływ na poprawny spływ i wsiąkanie wód powierzchniowych w centrum miasta. W związku ze zmianami klimatycznymi park należy utrzymać w miarę możliwości w nie zmienionym stanie (utrzymanie powierzchni chłonnych). Rewitalizacji wymagają natomiast powierzchnie utwardzone, alejki. Park w dni upalne stanowi miejsce odpoczynku, chłodu dla okolicznych mieszkańców. Taka funkcja powinna zostać utrzymana.

Fotografia 1. Drzewica – Plac Wolności

Teren miasta posiada wiele obszarów zielonych. Spływ wód opadowych następuje wprost do rzeki Drzewiczki, która przepływa przez całe miasto i dzieli je na dwie części funkcjonalne. Dorzecze rzeki jest porośnięte roślinnością, występuje tam niezwykle cenny starodrzew. Na obu stronach koryta rzeki znajdują się części miasta o różnych funkcjach. Część południowa wykształciła się później. Dominuje tam funkcja mieszkaniowa, zlokalizowane jest tam targowisko, stadion miejski oraz stacja kolejowa. Część północna, historyczna część miasta posiada wykształconą starówkę, znajdują się tam urzędy, ośrodki zdrowia. Funkcję handlową posiadają wszystkie strefy miasta.

Fotografia 2. Miasto Drzewica

Zdjęcie poniżej pokazuje jak rzeka Drzewiczka wrzyna się w miasto i jak blisko historycznego centrum przepływa. Rzeka znajduje się z tyłu pierzei budynków zlokalizowanych przy Placu Wolności. Odwiedzający Plac może nie zauważyć tej bliskości. W kolejnych latach należy rozważyć połączenie obszaru rzeki z centrum miasta. Problemem jest struktura własności działek oraz uwarunkowania prawa ochrony środowiska. Szlak pieszy na odcinku od Placu wzdłuż rzeki cieszyć się może niezwykle zainteresowaniem mieszkańców i turystów. Mieszkańcy odnaleźliby tam cień, schłodzenie w dni upalne. Projekt byłby niezwykle ważny dla rozwoju turystyki w mieście. Integracja strefy Placu z rzeką wnosi przekaz o cennym połączeniu historii z przyrodą.

Fotografia 3. Drzewica - historyczne centrum miasta

W zachodniej części miasta Drzewica znajduje się Jezioro Drzewickie. Przy jeziorze zlokalizowana jest strefa przemysłowa na gruzach dawnej fabryki firmy Gerlach. Zakłady w dawnej formie już nie istnieją, pozostały dawne zabudowania, magazyny. Część z nich jest nieużytkowana, jednak strefa powoli ożywa. Lokalizowane są tam nowe małe i średnie przedsiębiorstwa. Na obszarze powstała firma zajmująca się produkcją łodzi motorowych, jachtowych, istnieją też firmy produkujące kajaki i drobne łodzie. Łodzie te czasami wodowane są na zalewie. Spółka Gerlach również istnieje, jednak w tym momencie produkcja została w znacznym stopniu ograniczona na rzecz elementów sprowadzanych z innych części świata. Co ważne, strefa odżywa co jest dobrym prognostykiem na przyszłość. Do wykorzystania zostało wiele powierzchni, obiektów. Część z nich musi zostać wyburzona, lecz część można wykorzystać na nową działalność. Dojazd do strefy oraz stan dróg na jej terenie jest prawidłowy i umożliwia łatwą i szybką komunikację.

Fotografia 4. Miasto Drzewica - strefa przemysłowa

Strefa przemysłowa skupiona jest na zachodnim brzegu Jeziora Drzewickiego. O ile jest to ważny element dla rozwoju gospodarczego miasta, to jednak psuje turystyczny charakter zbiornika. Dobrze i ciekawe wykorzystanie elementów infrastruktury przemysłowej nad zbiornikiem jest wyzwaniem na kolejne lata. Rewitalizacja elementów, wałów, nabrzeża, budynków może być niezwykle interesującym elementem lokalnej infrastruktury. Należy również zwrócić uwagę na strefy zniszczone, wymagające rekultywacji. Wody deszczowe nie powinny być w całości sprowadzane do Jeziora Drzewickiego, ale powoli wnikać w grunt. Wiele przestrzeni strefy jest całkowicie utwardzonych, co przez lata negatywnie wpływało na lokalne warunki wodne. Przestrzeń powinna zostać przystosowana do szybkich zmian klimatu. Część odpowiedzialności za zmiany muszą ponieść przedsiębiorcy – właściciele poszczególnych terenów. Niektóre z obiektów, terenów przy strefie przemysłowej doskonale nadają się do rozwoju funkcji hotelowej i rekreacyjnej.

Fotografia 5. Strefa przemysłowa w mieście Drzewica - widok od strony jeziora.

Przy strefie przemysłowej znajduje się jeden z niewielu w Polsce torów kajakowych. Tor dostosowany jest do kajakarstwa górskiego. Sport jest dziedziną, która określa tożsamość gminy, stanowiąc ważny element życia społecznego. Gmina stworzyła szeroką bazę sportowo-rekreacyjną. Oprócz stadionów piłkarskich, boisk sportowych, boiska wielofunkcyjnego „Orlik” i hal sportowych chlubą Drzewicy jest właśnie tor kajakowy. To „kuźnia” młodych talentów. Kajakarze górcy rozslawiają Drzewicę na całym świecie. Reprezentowali Polskę podczas Igrzysk Olimpijskich w: Barcelonie, Atlancie, Sydney, Atenach i Londynie. Na torze w Drzewicy corocznie odbywają się regaty kajakowe. Amatorzy ekstremalnych sportów wodnych znajdą tu dogodne warunki do uprawiania hydrospeed'u i freestyle'u. Zmodernizowany w 2005 roku tor kajakowy przeznaczony do uprawiania kajakarstwa górskiego to nowoczesny obiekt zlokalizowany na nizinach. Doskonale warunki wodne stworzone na rzece Drzewiczce oraz idealne ukształtowanie rynnę toru spełniają wszystkie normy dotyczące organizacji zawodów najwyższej rangi, z mistrzostwami świata włącznie.

Fotografia 6. Tor kajakowy w Drzewicy

Na południowym brzegu jeziora zlokalizowano infrastrukturę rekreacyjną, wypoczynkową. Strefa jest zarządzana przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Drzewicy. Oferuje różne formy aktywnego wypoczynku w środowisku wodnym i nie tylko. Na terenie ośrodka znajdują się: strzeżone miejsce do kąpieli, zadbane plaża, dobrze wyposażona wypożyczalnia sprzętu wodnego, dwa place zabaw, boiska do siatkówki plażowej i do kajak polo, a także punkt gastronomiczny i bar. Funkcjonuje tu również dwustłupowy wyciąg do wakeboardingu o długości 220m. Plaża w sezonie letnim przyciąga mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości. Funkcjonuje tu strefa gastronomiczna, organizowane są liczne wydarzenia. Ośrodek nie jest atrakcją turystyczną dla osób spoza gminy. Stanowi raczej wspaniałe miejsce do wypoczynku i zabawy dla okolicznych mieszkańców.

Fotografia 7. Jezioro Drzewickie - część rekreacyjna

Jezioro Drzewickie jest jeziorem zalewowym położonym na terenie miasta Drzewica i liczy 81 ha. Jest to doskonałe miejsce do wypoczynku i rekreacji, a także dla wędkarzy. W jeziorze występują gatunki ryb takie jak: płoć, leszcz, okoń, lin, szczupak oraz sandacz. Jezioro zostało wspaniale zaadaptowane dla potrzeb mieszkańców. Strefy rekreacyjne zlokalizowane są na brzegach. Mieszkańcy okolicznych osiedli mieszkaniowych mają łatwy dostęp do placów zabaw, miejsc rekreacji zlokalizowanych w niezwykłym otoczeniu. Wędkarze również posiadają strefy dostosowane do wędkowania, gdzie w ciszy mogą uprawiać swoje hobby. Na brzegu znajduje się również „Domek Wędkarza”, który został w ostatnich latach gruntownie zmodernizowany. Jest to nie tylko miejsce spotkań wędkarzy, ale również wszystkich mieszkańców Gminy.

Fotografia 8. Jezioro Drzewickie

Nieopodal Jeziora Drzewickiego znajduje się jedno z dwóch większych osiedli bloków wielorodzinnych w Drzewicy. Osiedle jest wspaniale skomunikowane z resztą miasta. Mieszkańcy mają łatwy dostęp do infrastruktury edukacyjnej i sportowej. Zlokalizowane są tu również liczne sklepy i punkty usługowe. Naprzeciw osiedla znajduje się Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy. Osiedle posiada wiele terenów zielonych. Problemem mieszkańców jest zbyt mała liczba miejsc parkingowych zlokalizowanych wokół bloków mieszkalnych. Prac modernizacyjnych wymagają również ławki, kosze na śmieci i drobna infrastruktura przy klatkach schodowych. Budynki są modernizowane i remontowane. Przy osiedlu zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna o mocy 110 kV „Drzewica”.

Fotografia 9. Osiedle Bolesława Chrobrego w Drzewicy

Nieopodal osiedla Bolesława Chrobrego zlokalizowane jest osiedle Mieszka I. Łatwy dojazd do osiedla zapewnia ulica Stanisława Staszica. Również to osiedle posiada łatwy dostęp do infrastruktury edukacyjnej, sportowej. Niemal naprzeciw osiedla znajduje się Urząd Miejski w Drzewicy, Szkoła Podstawowa. Na parterze bloku przy ulicy Staszica funkcjonują sklepy i punkty usługowe. Mieszkańcy również mają dostęp do terenów zielonych, boisk. Wszystkie bloki są prawidłowo ocieplone i modernizowane. Również tutaj głównym problemem jest zbyt mało miejsc parkingowych. Jednak zasadnym jest utrzymanie terenów zielonych wewnątrz osiedla i ograniczenie ruchu pojazdów. Mieszkańcy tym samym mają dostęp do miejsc zacienionych oraz ciszy wewnątrz osiedla przy klatkach. Głównym kierunkiem w zagospodarowaniu wszystkich osiedli mieszkaniowych będzie adaptacja do zmian klimatu, w szczególności utrzymanie terenów chłonnych, zacienionych i utrzymanie stref ciszy zapewniając komfort zamieszkania. Osiedle Mieszka I otoczone jest przez domy jednorodzinne i wielorodzinne opalane węglem lub drewnem. W miesiącach zimnych zanieczyszczenie powietrza jest bardzo duże. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza jest wyzwaniem dla władz gminy oraz samych mieszkańców.

Fotografia 10. Osiedle Mieszka I w Drzewicy

W południowej części miasta znajduje się nowe rondo na drodze wojewódzkiej nr 728. Modernizacja drogi i budowa ronda sprawiły, że komunikacja w centrum miasta stała się łatwiejsza i bezpieczniejsza. Jest to szczególnie ważne przy zbiegu ulicy Sikorskiego i Cmentarnej. Znajduje się tutaj wjazd na targowisko, dojazd do dworca autobusowego, wiele punktów handlowych i usługowych. Przy ulicy Sikorskiego znajduje się również duże osiedle domów jednorodzinnych i droga w kierunku Rusinowa (w województwie mazowieckim). Przebudowana infrastruktura pozwala na bezpieczną podróż nie tylko samochodem, ale również rowerem czy pieszo. Co ważne, rondo naturalnie ograniczyło realną prędkość samochodów oraz udrożniło ruch na skrzyżowaniu.

Fotografia 11. Rondo ulic Mostowej, Sikorskiego, Cmentarnej w Drzewicy

Modernizacja drogi nr 728 na terenie miasta Drzewica była niezwykle ważnym elementem dla rozwoju całej Gminy Drzewica. Droga pozwala na łatwą komunikację mieszkańców gminy pomiędzy miastem Drzewica oraz miejscowościami Brzustowiec, Jelnia. Mieszkańcy bezpiecznie mogą poruszać się do stacji kolejowej w Drzewicy. Droga posiada naturalne ograniczniki prędkości, wydzielony chodnik dla pieszych oraz drogę rowerową. Droga rowerowa pozwala na komunikację pomiędzy centrum miasta a stacją kolejową, gdzie kursuje Łódzka Kolej Aglomeracyjna. Pasażerowie mogą więc łatwo dojechać rowerem do stacji. Rower może pozostać na stacji lub zostać zabrany do pociągu. W kolejnych latach należy rozwijać drogi rowerowe i infrastrukturę do ich przechowywania. Pozwoli to ograniczyć ruch pojazdów spalinowych.

Fotografia 12. Zmodernizowana droga nr 728 na terenie miasta Drzewica

Łódzka Kolej Aglomeracyjna to system kolei aglomeracyjnej w aglomeracji łódzkiej obejmującej linie kolejowe w województwie łódzkim należące do sieci PKP. Operatorem systemu jest Łódzka Kolej Aglomeracyjna Sp. z o.o. Działalność ŁKA skupia się na liniach łączących miasta satelickie z Łodzią. W 2020 roku Łódzka Kolej Aglomeracyjna uruchomiła połączenie kolejowe Drzewicy z Łodzią. Zgodnie z planami na trasie kolejowej Łódź - Drzewica - Łódź będzie kursowało sześć par pociągów ŁKA w ciągu doby. Pokonanie całej trasy do Łodzi najszybszym połączeniem zajmie 85 minut, natomiast na odcinku z Drzewicy do Tomaszowa Mazowieckiego połączenie będzie trwało 33 minuty. Co ważne, połowa połączeń będzie skorelowana z pociągami od strony Radomia, realizowanymi przez spółkę Koleje Mazowieckie. Stacja kolejowa znajduje się południowej części miasta. Dworzec kolejowy wymaga jednak remontów i nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Fotografia 13. Stacja kolejowa w Drzewicy

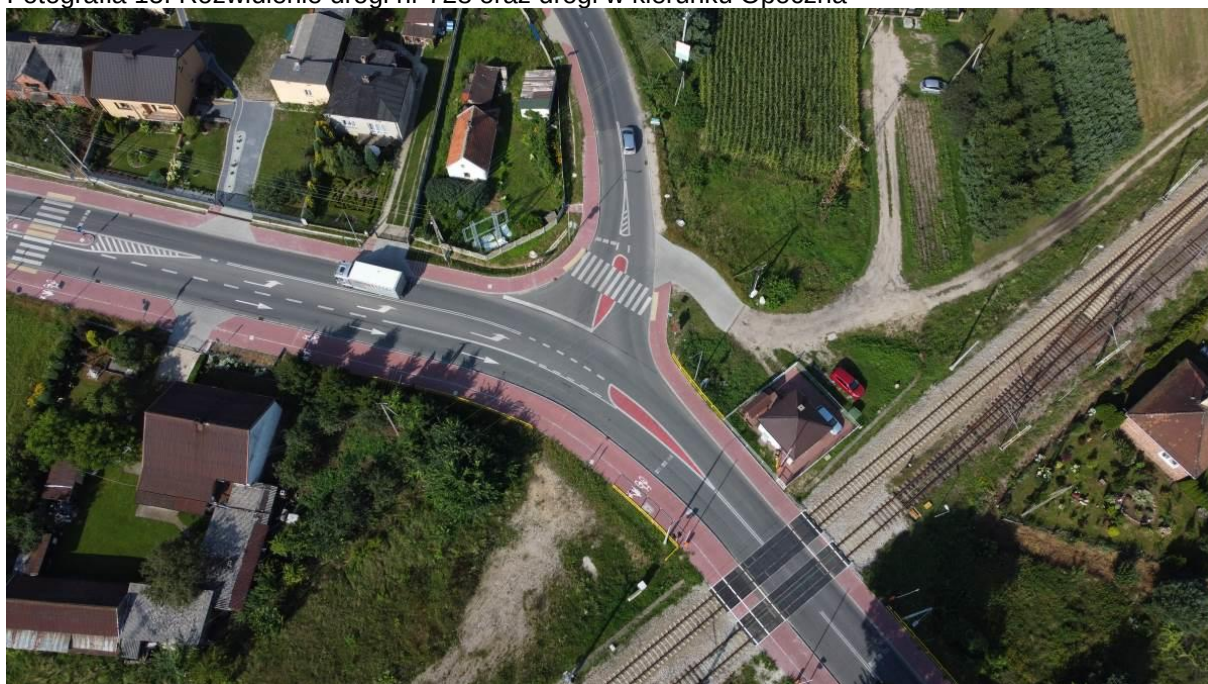
Miasto Drzewica posiada nowy, nowoczesny dworzec autobusowy. W środku znajdują się poczekalnie, toalety. Cały dworzec dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dojechać stąd można m.in. do: Tomaszowa Mazowieckiego, Opoczna, Piotrkowa Trybunalskiego, Łodzi, Radomia, Warszawy. Za dworcem znajduje się parking dla pasażerów, którzy mogą pozostawić tu samochód i dalej poruszać się komunikacją zbiorową. Wadą systemu komunikacyjnego miasta jest fakt rozproszenia położenia stacji kolejowej, dworca autobusowego i oddalenie od największych osiedli mieszkaniowych. Problemem staje się więc dotarcie na dworzec lub stację kolejową, a nie sama podróż do najbliższych miast. Inne miejscowości gminy również posiadają połączenia komunikacyjne, jednak częstotliwość kursowania autobusów w ostatnich latach spadła. Mieszkańcy w miejscowościach wiejskich, jeśli tylko mogą, korzystają z komunikacji indywidualnej.

Fotografia 14. Dworzec autobusowy w Drzewicy

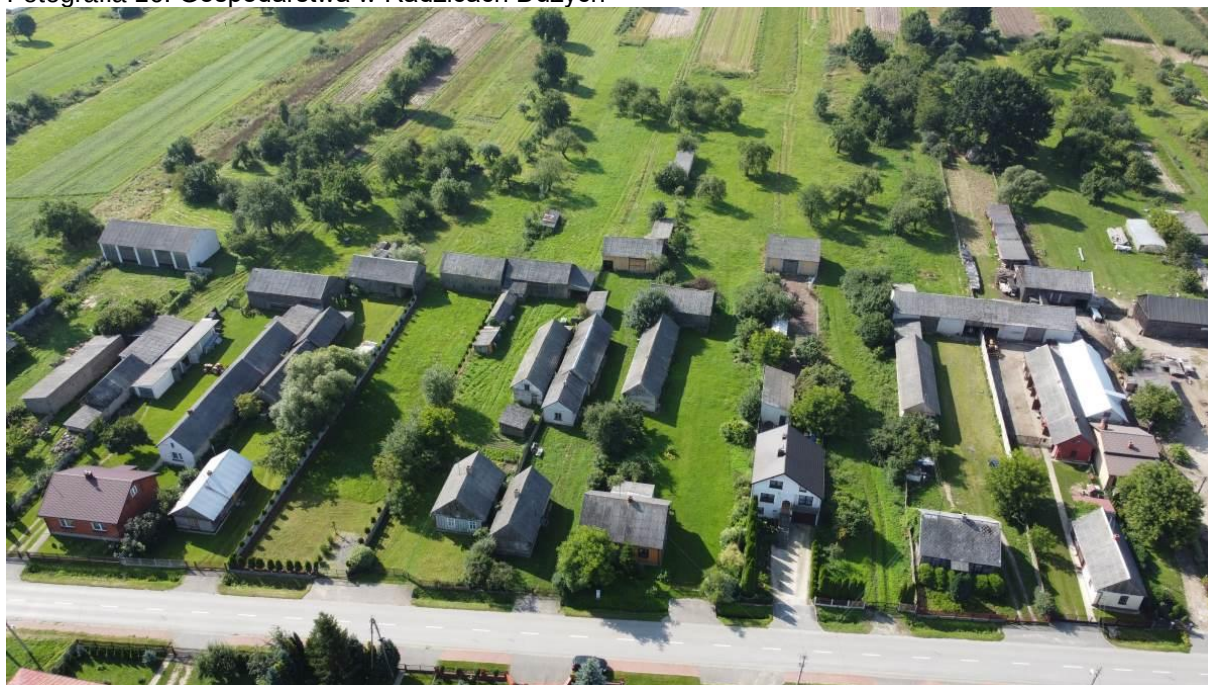
Gmina posiada rozbudowany układ drogowy. Wszystkie miejscowości posiadają dobrze ukształtowaną sieć drogową. Dojazd do wszystkich miejscowości jest łatwy. Droga wojewódzka posiada wydzielone ścieżki rowerowe, chodniki. Drogi gminne posiadają w większości nawierzchnię utwardzoną. Problemem jest jednak ich szerokość. Fakt ten uniemożliwia w wielu przypadkach budowę dróg rowerowych czy chodników. Największym problemem jest utrzymanie bezpieczeństwa na drogach. Przekraczanie normatywnej prędkości jest nagminne i prowadzi do wielu wypadków. Drogi posiadają prawidłowy spływ wód, a rowy w większości są udrożnione. Problemem jest fakt, że niektóre z rowów wzdłuż dróg są zablokowane, a tym samym nie spełniają swojej funkcji.

Fotografia 15. Rozwidlenie drogi nr 728 oraz drogi w kierunku Opoczna

Miejscowości na terenie gminy posiadają w większości układ typowych ulicówek. Gospodarstwa są małe. Domy zlokalizowane są przy drodze, a budynki gospodarcze w tylnej części działek. Pola uprawne znajdują się za gospodarstwami. Głównym problemem jest zanikanie typowych gospodarstw rolnych. Wiele działek jest niezagospodarowanych. Odróżnia to cały region opoczyński od innych terenów województwa łódzkiego (np. region sieradzki, wieluński), gdzie w dalszym ciągu prowadzona jest intensywna produkcja rolnicza, a tereny niezagospodarowane praktycznie nie istnieją. Mieszkańcy Gminy coraz częściej podejmują prace poza rolnictwem. Należy zauważyć, że zmienia się również wizerunek podwórek. Stają się one zadbane, tworzone są ciekawe ogrody z wykorzystaniem krzewów, kwiatów. Wyzwaniem staje się tworzenie rezerwuarów wody w ogrodach i przy domach w celu wykorzystania wód opadowych. Celem jest adaptacja małych gospodarstw domowych do zmian klimatu.

Fotografia 16. Gospodarstwa w Radzicach Dużych

Na terenie gminy mało jest gospodarstw zlokalizowanych na koloniach lub przyczółkach. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do podstawowych usług, takich jak dostęp do drogi, wody jest więc łatwiejsze. Strefy zurbanizowane nie rozrastają się, co umożliwia zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych. Ważnym elementem przyrodniczym jest rzeka, która wije się przez całą Gminą, m.in. dzieli ona miejscowości Radzice Duże i Radzice Małe.

Fotografia 17. Radzice Duże i Radzice Małe

2.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium². Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

SIEĆ DROGOWA

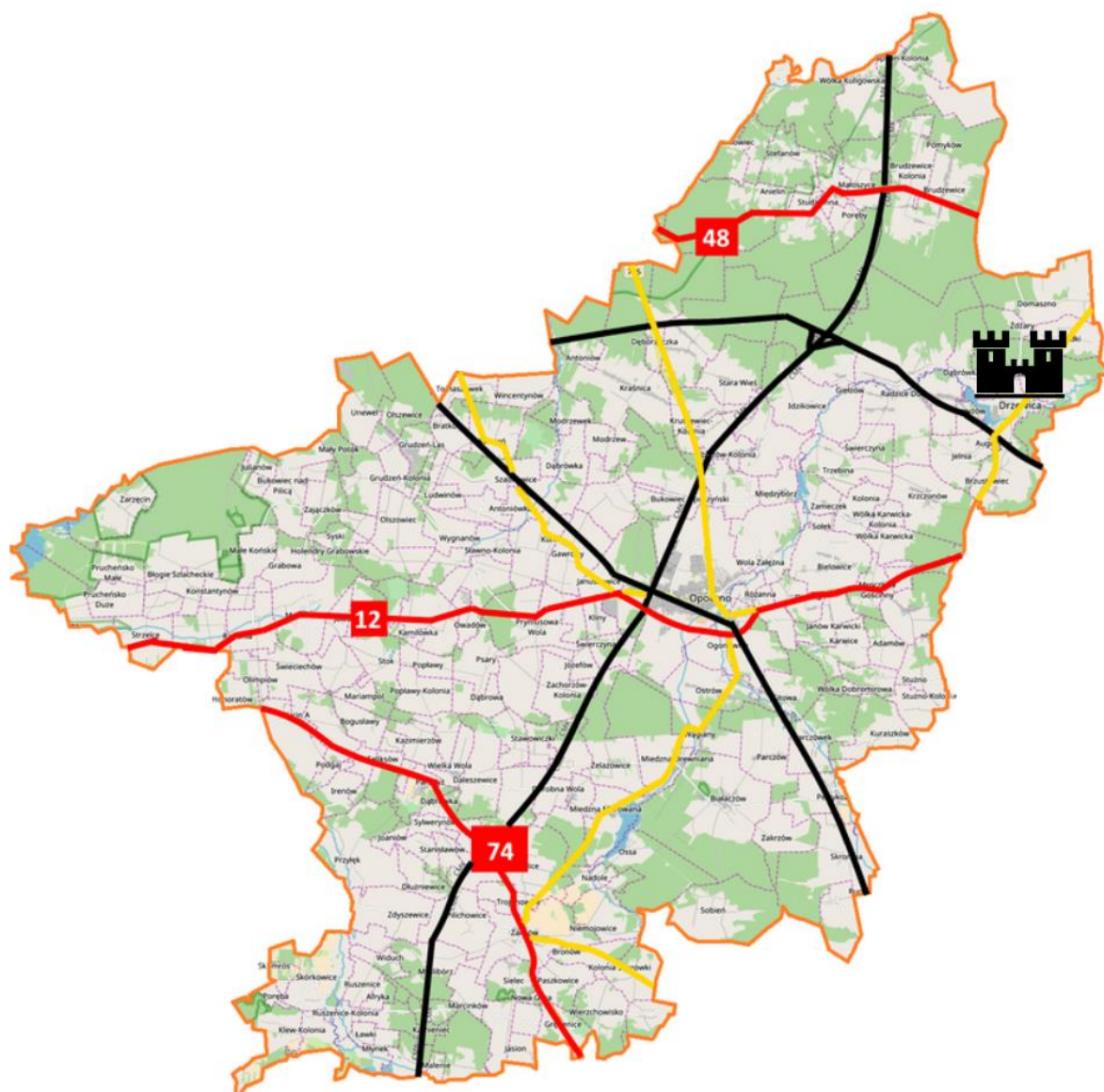
Gmina Drzewica usytuowana jest korzystnie względem ciągów komunikacyjnych. Przez jej obszar przebiega droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową nr 7 w Jędrzejowie.

Na północ od Gminy prowadzi droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kozienice – Kock (do drogi krajowej nr 19).

Na południe od Gminy prowadzi zaś droga krajowa nr 12 we fragmencie od Sulejowa przez Opoczno i Radom. Największe węzły drogowe w pobliżu omawianego obszaru znajdują się w Piotrkowie Trybunalskim oraz Radomiu.

² „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

Rysunek 5 Sieć drogowa powiatu opoczyńskiego

Źródło: opracowanie własne

Wymienione połączenia drogowe uzupełnią podstawowy układ drogowy Gminy złożony z dróg powiatowych i gminnych oraz dróg dojazdowych.

L. p.	Nazwa drogi	Nr drogi Szer. nawierzchni drogi	Długość ogółem [km]	Długość w tym o naw. utw. asfalt [km]
1	Zakościele-Drzewica od ulicy Słowackiego – do dr.powiat.nr 3110E	107055E 3,5m-4m	0,810	0,810
2	Idzikowice I od dr.powiat.nr 3109E-Przedwieś-dr powiat.nr 3109E	107062E 4m	1,360	1,060
3	Idzikowice II od dr.powiat.nr 3109E- kierunku Południe	107063E 4m	0,270	0,270
4	Krzczonów – Jabłony - Trzebina od dr.powiat.nr 3111E-dr. powiat nr 3108E	107064E 4m	3,50	3,50
5	Trzebina-Zalesie od dr. powiat.nr3111E-gr. Gminy Opoczno	107065E 4m	1,130	1,130
6	Brzuza od dr.powiat.nr 3109E przez wieś	107066E 3m-5m	0,860	0,860

L. p.	Nazwa drogi	Nr drogi Szer. nawierzchni drogi	Długość ogółem [km]	Długość w tym o naw. utw. asfalt [km]
7	Dąbrówka - m. Drzewica od dr. powiat. Nr 3109-ul Szkolna	107067E 3,5m-4m	1,040	1,040
8	Żardki Kolonia I od dr.woj.728-kierunek Zachodni	107068E 4m	0,700	0,700
9	Żardki Kolonia II od dr. gminnej nr 107056E-kierunek Południe	107069E 3,5m-4m	0,850	0,850
10	Brzustowiec II Górki od dr.woj.728-Górki	107070E 3m-4m	0,690	0,690
11	Strzyżów - Zalew Drzewicki od dr.powiat.nr 3109E-Zalew Drzewicki	107071E 3m-4m	0,490	0,490
12	Strzyżów - stacja uzdatniania wody od dr.powiat.nr 3109E-stacja uzdatniania wody	107072E 3m-4m	0,230	0,230
13	Jelnia - Miedzka od dr gminnej nr 107058E-do posesji nr 135	107073E 3,5m-4m	1,700	1,400
14	Jelnia - do dr. pow.nr 3108E od dr.powiat.nr 3108E - do dr gminnej nr 107058E	107074E 4m	0,400	0,400
15	Jelnia – Miedzka - do dr pow. Nr 3108E od drogi gminnej nr 107058E-do dr. Powiat. Nr 3108	107075E 4m	1,000	0,500
16	Trzebina-Piachy od dr. Powiat nr 3111E-Piachy-dr powiat.3111E	107089E 4m	3,220	3,220
17	ul. Armii Krajowej od ul. Żeromskiego - ul. Szkolna	107076E 5m	0,460	0,460
18	ul. Braci Kobyłańskich, Plac Tadeusza Kościuszki, ul. Gabriela Narutowicza od Zakładu Gerlach-Pl. Wolności	107077E 4m-6m	1,3	1,3
19	ul. Cmentarna od dr.woj.728-Cmentarz Parafialny	107078E 5m	0,240	0,240
20	ul. Prymasa Macieja Drzewickiego od ul. Szkolnej - ul. Żeromskiego	107079E 5m	0,460	0,460
21	ul. mjr. Hubala od ul. Żeromskiego – do ul. Kilińskiego	107080E 5m	1,360	1,360
22	ul. Przemysłowa od ul. Stawowej - Zakład ELPRO	107081E 4m	0,110	0,110
23	ul. Rieczna od ul. Sosnowej - rzeka Drzewiczka	107082E 3m-4m	0,230	0,230
24	ul. Skalna ul.Br. Kobyłańskich -Kotłownia Gerlach	107083E 4m – 6m	0,230	0,230
25	ul. Juliusza Słowackiego od dr.woj.728-Oczyszczalnia Ścieków	107084E 5m	1,000	1,000
26	ul. Sportowa od dr.woj.728-ul. Zdrojowa	107085E 4,5m-6m	0,360	0,360
27	ul. Stanisława Staszica od ul. Br. Kobyłańskich - ul. Żeromskiego	107086E 5,5m-6m	1,120	1,120
28	ul. Stawowa od Pl. Kościuszki-Zalew Drzewicki	107087E 5,5m-6,5m	0,940	0,940
29	Plac Wolności od dr.woj.728 - Pl. Narutowicza	107088E	0,090	0,090

KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Połączenia autobusowe

Na terenie Gminy usługi przewozowe świadczą:

- Gmina Drzewica;
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Radomsku Sp. z o. o.;

- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Opocznie Sp. z o. o.;
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Grójcu Sp. z o. o.;
- Przedsiębiorstwo Transportu Samochodowego Bracia Woźniak E. Woźniak, M. Woźniak, W. Woźniak s. j. w Opocznie;
- Przewóz Osób Edyta Bartos w Drzewicy;
- Włodzimierz Stępień ROGER Bus w Drzewicy.

Od 01 września 2020 roku do 31 grudnia 2020 r. Gmina Drzewica była organizatorem usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego osób. Usługa obejmuje 3 linie komunikacyjne:

- Linia nr 10 Drzewica – Drzewica przez Idzikowice, Werówkę
- Linia nr 11 Drzewica – Drzewica przez Domaszno, Radzice Duże
- Linia nr 12 Drzewica – Drzewica przez Krzczonów

W roku 2021 od 01 stycznia do 31 grudnia Gmina Drzewica świadczy usługę publicznego transportu zbiorowego na 3 liniach komunikacyjnych:

- Linia nr 10 Drzewica – Drzewica przez Idzikowice, Werówkę
- Linia nr 11 Drzewica – Drzewica przez Domaszno, Dąbrówkę
- Linia nr 12 Drzewica – Drzewica przez Świerczynę, Krzczonów

Autobusy jeżdżące na tych liniach będą w 2021 roku skorelowane z pociągami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej.

Wszystkie sołectwa i miejscowości posiadają połączenia komunikacji zbiorowej. Komunikacja zbiorowa świadczona jest przez PKS Opoczno. Pod zarządem Gminy pozostają 24 przystanki autobusowe.

Połączenia kolejowe i ich wpływ na rozwój podregionu

W 2020 roku uruchomiono stałe połączenie kolejowe z Tomaszowem Mazowieckim, Łodzią. Operatorem linii jest Łódzka Kolej Aglomeracyjna.

Uruchomienie połączeń kolejowych Łódzką Koleją Aglomeracyjną z Łodzią przez Tomaszów Mazowiecki, nie tylko ułatwiło komunikację mieszkańcom, ale również zmieniło wpływy poszczególnych miast na Drzewicę. Na każdą gminę oddziałują większe miasta regionu. Ich wpływ jest widoczny i rzadko się zmienia. Dla mieszkańców Gminy Drzewica niezwykle ważnym miastem było Opoczno i Radom. Opoczno jest najbliższym miastem powiatowym, gdzie mieszkańcy pracują, korzystają z usług zdrowotnych, publicznych, robią zakupy. Złe połączenie drogowe z Piotrkowem Trybunalskim (wąskie gardło komunikacyjne na odcinku Sulejów – Piotrków) oraz Łodzią powodowało, że mieszkańcy bardzo często udawali się na zakupy do oddalonego o 53 km Radomia. Podejmowali tam też pracę, sprzedawali płody rolne.

Łódzka Kolej Aglomeracyjna całkowicie zmieniła przyzwyczajenia mieszkańców, co może prowadzić do trwałych zmian. Podróż do Tomaszowa Mazowieckiego trwa tylko pół godziny, a bilet kosztuje 6,20 zł. Wagony są wygodne, ciche, posiadają ułatwienia dla osób starszych, niepełnosprawnych. Mieszkańcy zaczęli więc załatwiać wiele codziennych spraw w Tomaszowie Mazowieckim ze względu na szybki i wygodny dojazd. Umożliwia to podejmowanie pracy w tym mieście osobom, których nie stać na własny samochód. Dojazd autobusem był uciążliwy i trwał dłużej.

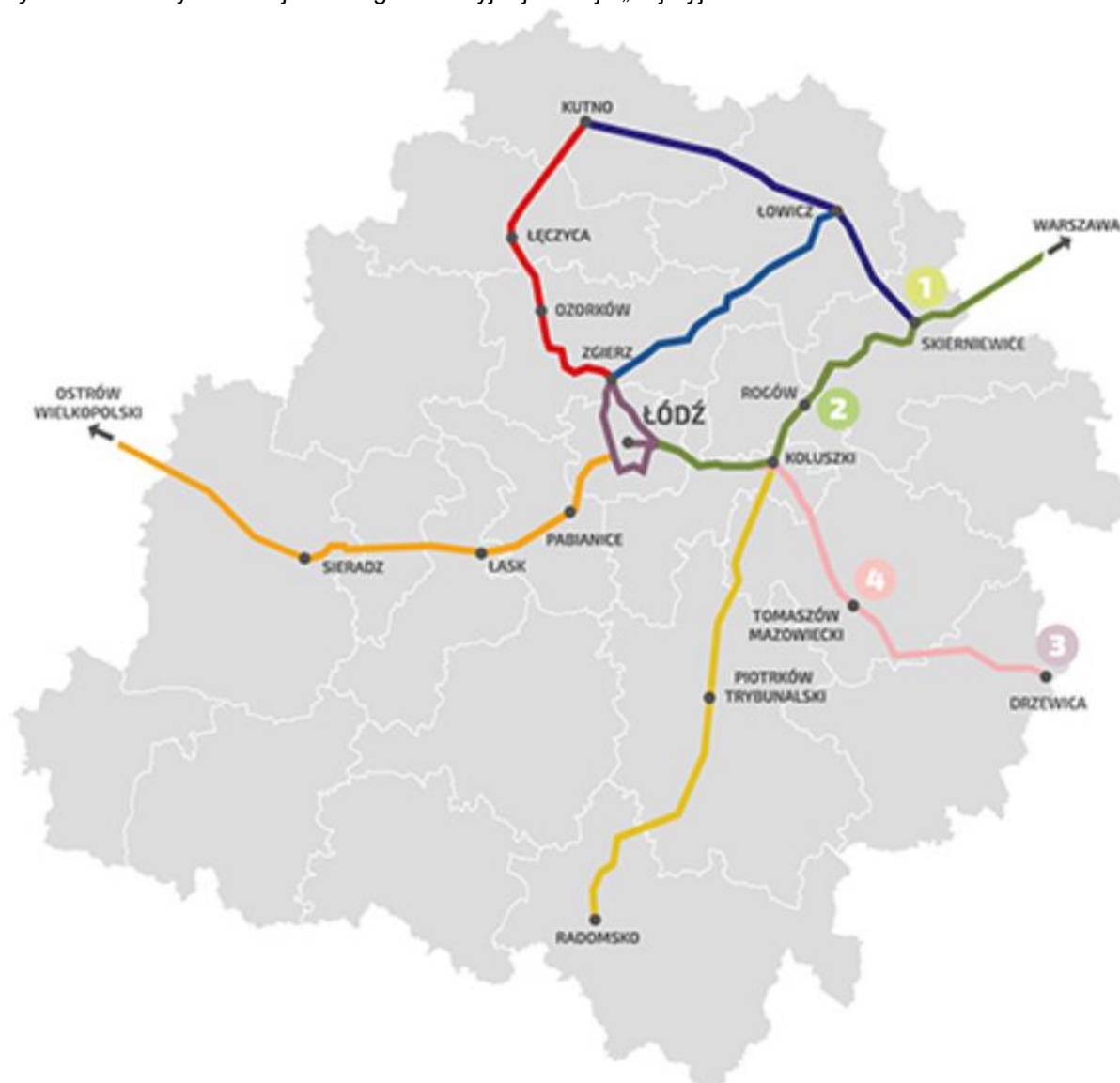
Drzewica była miastem położonym peryferyjnie a związki z Łodzią i innymi miastami województwa słabe. Wykorzystanie Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej pozwoli na zwiększenie spójności gospodarczej województwa łódzkiego. Gmina stała się tym samym częścią podregionu tomaszowsko – opoczyńskiego. Komunikacja kolejowa pomoże więc w integracji tych trzech miast, stworzy warunki do rozwoju przedsiębiorczości, mobilności mieszkańców.

Łódzka Kolej Aglomeracyjna jest warunkiem koniecznym, ale nie jedynym, aby stworzyć obszar funkcjonalny pomiędzy Drzewicą, Tomaszowem a Opoczmem. Dopływ nowych inwestycji do Drzewicy czy Opoczna będzie mniejszy niż do Tomaszowa Mazowieckiego. Tomaszów posiada doskonałe położenie na drodze S8. To świadczy o jego atrakcyjności. To tutaj lokowane są duże zakłady produkcyjne, magazyny. Mieszkańcy Drzewicy, Opoczna swojej szansy upatrywać muszą w usługach dla okręgu tomaszowskiego. Powstaną tu raczej firmy średnie i małe. Szybka kolej pozwala również na łatwy przepływ pracowników pomiędzy tymi miastami. Dlatego konieczna jest integracja podregionu i stworzenie wspólnej, ponadlokalnej polityki rozwojowej. Aby stworzyć silną gospodarkę należy ze sobą współpracować w kwestiach programów edukacyjnych, wspólnego doradztwa dla przedsiębiorców. Region może też wspólnie tworzyć pomysły na turystykę i kulturę.

Dlatego też jednym z najważniejszych elementów rozwoju sieci transportowej w gminie Drzewica jest stworzenie sprawnych połączeń z przystankami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej w Drzewicy i Radzicach. Ważna wydaje się również promocja komunikacji kolejowej.

Wraz początkiem wakacji w 2021 roku uruchomiono akcję pn. "Zajrzyj w Łódzkie z ŁKA". Celem akcji jest zachęcenie pasażerów ŁKA do weekendowych podróży po województwie łódzkim i poznanie atrakcji turystycznych regionu. Ze specjalnych ofert, przygotowanych wspólnie z partnerami, mogą skorzystać ci, którzy wybiorą się z ŁKA do Rogowa, Skierniewic, Tomaszowa Mazowieckiego i Drzewicy.

Rysunek 6 Trasy Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej – akcja „Zajrzyj w Łódzkie z ŁKA”

1. [Skierniewice](#)

2. [Rogów](#)

3. [Drzewica](#)

4. [Tomaszów Mazowiecki](#)

Źródło: <https://lka.lodzkie.pl/Zajrzyj-w-lodzkie-z-LKA/>

Lokalne połączenia autobusowe realizowane na terenie Gminy Drzewica skomunikowane są z pociągami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującymi trasę kolejową Łódź – Drzewica / Drzewica – Łódź. Autobusy zatrzymują się na przystanku przy ul. Kolejowej w Drzewicy - ok. 200 m od stacji kolejowej. Dla pasażerów ŁKA obowiązują zniżki w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Drzewicy oraz w Regionalnym Centrum Kultury

Ścieżki rowerowe

W gminie brakuje rozbudowanego systemu ścieżek rowerowych. Wyznaczona jest ścieżka – jest to ciąg pieszo – rowerowy o długości 1 km, prowadzący ul. Stawową przy Szkole Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków, Regionalnym Centrum Kultury, przy Zalewie Drzewickim). Istnieje również

ścieżka rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej na odcinku 2 km. Wyznaczona została trasa rowerowa pn. „Szlakiem natury, historii, kultury”.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Zaopatrzenie Gminy w energię elektryczną

Sieć elektroenergetyczna Gminy Drzewica składa się z linii WN 110 kV spiętych w Głównym Punkcie Zasilania (GPZ „Radzice”). Sieć rozdzielcza transformowana jest lokalnymi stacjami trafo, a energia dostarczana do odbiorców liniami NN. Zasadniczo od stacji 15/04 kV doprowadzana jest liniami rozdzielczymi 04/0,23 kV. Przewiduje się budowę linii WN 110 kV od istniejącej stacji energetycznej (GPZ) „Drzewica” w kierunku wschodnim.

Stan techniczny linii napowietrznych oceniany jest jako dobry. Konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia dużą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych gminy. Ewentualne inwestycje na terenie gminy, wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego, można realizować po wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN 15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb. Awaryjność istniejących urządzeń energetycznych nie jest duża, lecz w przypadku powiększenia mocy odbieranej (np. w przypadku pojawienia się nowych odbiorców), może ulec pogorszeniu ze względu na stosunkowo małe przekroje istniejących linii kablowych średniego i niskiego napięcia. Pojawienie się nowych odbiorców lub zwiększenie zapotrzebowania mocy przez odbiorców istniejących wymagać będzie zmodernizowania głównych ciągów kablowych średniego i niskiego napięcia na terenie miasta i zwiększenia przekrojów istniejących kabli. Dla zasilania nowych odbiorców na obrzeżach miasta konieczne jest wybudowanie kolejnych stacji transformatorowych. Ewentualne plany rozwojowe w przypadku zwiększonego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, będą dotyczyć przede wszystkim modernizacji istniejących urządzeń i sieci, mających na celu poprawę jakości dostarczanej energii. Nowi odbiorcy pojawią się na terenach przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne i na obszarach wydzielonych pod przemysł, które zostały określone w planie zagospodarowania przestrzennego.

Oświetlenie ulic i placów

W wyniku modernizacji oświetlenia ulicznego przeprowadzonego w latach poprzednich na terenie Gminy Drzewica całkowicie wyeliminowano oświetlenie wykorzystujące oprawy rtęciowe, zastępując je energooszczędnymi oprawami sodowymi. Zastosowany typ opraw charakteryzuje się mniejszym zużyciem energii elektrycznej, korzystniejszymi parametrami świetlnymi jak również są one bezpieczne dla środowiska.

W roku 2020 na terenie Gminy realizowane były dobudowy nowych ciągów świetlnych. Wykonano niżej wymienione zadania:

- budowa sieci oświetlenia drogowego w m. Strzyżów – odcinek o długości 369 m,
- budowa sieci oświetlenia ulicznego w m. Idzikowice – odcinek o długości 523 m.

Budowa nowych ciągów świetlnych realizowana była z wykorzystaniem nowoczesnych energooszczędnych opraw typu LED.

Zadaniem Gminy jest również utrzymanie w sprawności całej sieci oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Drzewica.

Zaopatrzenie Gminy w gaz

Wybudowano pierwszy etap sieci gazowej w mieście Drzewica: ul. Stawowa i ul. Stanisława Staszica (od ul. Stawowej do ul. Braci Kobyłańskich) oraz stację regazyfikacji przy ul. Przemysłowej i ul. Stawowej w Drzewicy.

Opracowywana jest dokumentacja techniczna na budowę drugiego etapu sieci gazowej w mieście Drzewica obejmująca: ul. Stawowa (domki jednorodzinne), ul. Braci Kobyłańskich, ul. Skalna, Plac Kościuszki, Plac Narutowicza, Plac Wolności – do drogi wojewódzkiej.

Zaopatrzenie Gminy w ciepło

Na terenie Drzewicy istnieje jeden zbiorczy systemy ogrzewania prowadzony przez Celsius Sp. z o.o. Pozostałe budownictwo jednorodzinne, zakłady usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte na paliwach stałych, oleju opałowym lub gazie. Zaopatrzenie w ciepło wszystkich użytkowników, zarówno indywidualnych gospodarstw domowych, jak i obiektów użyteczności publicznej odbywa się poprzez lokalne źródła ciepła.

Węgiel kamienny

Paliwem stałym stosowanym w źródłach ciepła na terenie Gminy i Miasta Drzewica jest węgiel różnej granulacji i miał węglowy.

Gaz płynny

Gaz płynny uzyskuje się głównie jako produkt uboczny podczas rafinacji ropy naftowej i dalszego przerabiania półproduktów w procesach reformowania benzyn, krakowania olejów, hydrokrakowania, odsiarczania gudronu i pirolizy benzyn, w ilości około 2% przerobionej masy ropy. Produkuje się go również z gazu ziemnego. Gaz płynny (LPG) znajduje bardzo szerokie zastosowanie w przemyśle, rolnictwie, chemii, jak i gospodarstwach domowych. Możliwe jest również jego zastosowanie do napędu pojazdów samochodowych różnych typów, jak i innych maszyn i urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi.

Gaz płynny stanowią w rzeczywistości 3 różne paliwa:

- propan handlowy (o zawartości minimum 90% propanu);
- propan-butan (o zawartości 18 do 55% propanu i minimum 45% butanu);
- butan handlowy (o zawartości minimum 95% butanu).

Największym polskim producentem gazu płynnego jest Petrochemia Płocka. W Polsce działa kilku dystrybutorów gazu (m.in. Gaspol, Elektrim-Eurogaz, BP Gas, Shell Gas, Bałtyk Gaz, Centrogas, Petrogaz).

Olej opałowy

Pod pojęciem olej opałowy kryją się dwie grupy paliw pochodzących z przeróbki ropy naftowej. Olej opałowy lekki jest paliwem niskoemisyjnym, przeznaczonym głównie do celów grzewczych, do ogrzewania obiektów użytkowych i domów mieszkalnych.

Istotny wpływ na stan sanitarny powietrza wywiera emisja zanieczyszczeń z małych lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel kamienny. Zarówno gaz płynny jak i olej opałowy mają niewielki udział w ogólnym bilansie spalanych paliw. Na terenie gminy Drzewica gospodarstwa domowe ogrzewane są za pomocą kotłowni węglowych, część wykorzystuje olej opałowy, gaz LPG, kotły na pellet. Osobne kotłownie posiadają zakłady zlokalizowane na terenie Gminy. Ze względu na brak monitoringu i dokładnej inwentaryzacji źródeł oraz wielkości emisji oraz danych o rodzaju i ilościach stosowanych paliw, niezwykle trudne jest oszacowanie wpływu palenisk domowych na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy. Problem niskiej emisji szczególnie widoczny jest na terenie miasta ze względu na zwartą zabudowę i dużą ilość emitorów.

Zaopatrzenie gminy w ciepło z sieci ciepłowniczej

Na terenie Drzewicy istnieje jeden zbiorczy systemy ogrzewania prowadzony przez Celsius Sp. z o.o. Do sieci ciepłowniczej podłączone są następujące obiekty:

- Urząd Miejski w Drzewicy,
- Bloki osiedla Mieszka I i osiedla Bolesława Chrobrego,
- Szkoła Podstawowa w Drzewicy (budynek przy ulicy Staszica oraz budynek przy ul. Szkolnej),
- Przedszkole Samorządowe w Drzewicy,
- Przychodnia Rejonowa w Drzewicy,
- Dom Pomocy Społecznej w Drzewicy,
- Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy,

Pozostałe budownictwo jednorodzinne, zakłady usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte na paliwach stałych, oleju opałowym lub gazie.

Odnawialne źródła energii

Na obszarze Gminy funkcjonują następujące OZE:

- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Domasznie;
- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Radzicach Dużych;
- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Brzustowcu;
- Instalacja fotowoltaiczna i kolektory słoneczne na potrzeby Urzędu Miejskiego w Drzewicy;
- Instalacja fotowoltaiczna na potrzeby Świetlicy Wiejskiej w Werówce;
- Kolektory słoneczne na potrzeby CWU w budynku LKK w Drzewicy
- Kolektory słoneczne na potrzeby CWU w budynku Miejsko Gminnego Klubu Sportowego w Drzewicy;
- Kolektory słoneczne na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Drzewica.
- Instalacje fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Drzewica.
- Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku Dworca Autobusowego w Drzewicy przy ul. Sikorskiego.
- Instalacje fotowoltaiczne w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Drzewica.

INFRASTRUKTURA WODNOKANALIZACYJNA

Na terenie Gminy Drzewica siecią wodociągową i kanalizacyjną zarządza Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Drzewicy. Sieć kanalizacyjna i wodociągowa obejmuje cały obszar Gminy.

Sieć wodociągowa

Według stanu na koniec 2020 r. łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej zasilanej z lokalnych ujęć wyniosła 119,3 km, a długość magistrali wodociągowej wyniosła 11,8 km, co w sumie daje długość sieci 131,1 km., a produkcja wody średniodobowa wynosiła 1454 m³ /d.

Wodociągi te zaopatrują w wodę ogółem 10330 mieszkańców Gminy Drzewica. Odbiorcami wody są mieszkańcy wszystkich miejscowości na terenie Gminy. Woda pozyskiwana jest z dwóch ujęć o następującej lokalizacji:

1. Ujęcie wody w Drzewicy, ul. Warszawska 11, 26-340 Drzewica
2. Ujęcie wody w Strzyżowie, Strzyżów 17a, 26-340 Drzewica

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia wody w Drzewicy wynoszą 142 m³/h, natomiast ujęcia w Strzyżowie – 100 m³/h. Woda w powyższych wodociągach przed wprowadzeniem do sieci jest poddawana procesowi uzdatniania polegającemu na usuwaniu nadmiaru jonów żelaza i manganu. Ogólny stan sieci wodociągowej oceniany jest jako dobry. Około 100 km sieci wybudowanych w latach 1996-1997, przy użyciu materiałów wykonanych z tworzywa PVC lub PE nie wymaga modernizacji. Pozostałe 20 km sieci wodociągowej (z lat 80-tych) wykonane z materiałów żeliwnych jest w gorszym stanie i wymaga wymiany. Są to odcinki położone na terenie miasta Drzewica. W 2020 roku na ul. Miłej w Drzewicy dokonano wymiany odcinka sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz budowę kanału technologicznego.

Fotografia 18 Stacja wodociągów w Drzewicy

Sieć kanalizacyjna

Gmina Drzewica jest pierwszą w 100% skanalizowaną gminą w województwie Łódzkim. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Drzewica obejmuje wszystkie miejscowości z terenu gminy. Ma ona długość około 116,5 km, natomiast przyłącza kanalizacyjne (jest ich 2395 szt.) mają łączną długość około 55 km. Na potrzeby sieci pracują 62 przepompownie ścieków, w tym 12 przydomowych. W 2013 roku wykonano instalację monitorującą 26 newralgicznych przepompowni ścieków. Umożliwia ona obserwację na panelu operatorskim parametrów pracy przepompowni, takich jak: poziom ścieków, napięcie zasilające, pobór prądu przez poszczególne pompy czy sygnalizacja awarii pomp. Dzięki temu możliwe jest szybkie usuwanie awarii przepompowni, a nawet zapobieganie ich powstawaniu.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. Jest to oczyszczalnia ścieków w Drzewicy, zlokalizowana na ulicy Słowackiego 26 (26-340 Drzewica). Przepustowość oczyszczalni ścieków w Drzewicy wynosi 844 m³ na dobę. Ilość ścieków oczyszczonych w 2020 roku wynosiła 308 394 m³. Oczyszczalnia ścieków w Drzewicy to dwustopniowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków miejskich pracująca w technologii niskoobciążonego osadu czynnego z wykorzystaniem semiperiodycznych wielofunkcyjnych reaktorów biologicznych.

INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI

Na terenie Gminy Drzewica wytwarzane są odpady komunalne głównie z sektorów: handlowego, publicznego oraz gospodarczego. Począwszy od 1 lipca 2013 roku każdy mieszkaniec Gminy Drzewica powinien prowadzić selektywne zbieranie następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła, opakowań wielomateriałowych oraz odpadów ulegających biodegradacji (gromadzenie w workach odpowiednich kolorów).

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z terenu gminy, od właścicieli nieruchomości, zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Odpady z poszczególnych miejscowości zabudowy jednorodzinnej odbierane są według ustalonego harmonogramu. Ponadto w Gminie Drzewica znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowany k/oczyszczalni, ul. Słowackiego 26 w Drzewicy. Umożliwia on oddawanie następujących odpadów:

- a) makulatury (papier i tektura) i opakowań wielomateriałowych (kartoniki po mleku i sokach, itp.),
- b) szkła białego i kolorowego oddzielnie,
- c) plastików (tworzywa sztuczne) i metale,
- d) odpadów biodegradowalnych,
- e) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- f) popiołu,
- g) odpadów niebezpiecznych.

Usuwanie azbestu

W 2015 roku Rada Gminy i Miasta w Drzewicy Uchwałą nr XII/99/2015 z dnia 27 listopada 2015 r. przyjęła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drzewica na lata 2015 - 2032”. W ramach programu przeprowadzono szczegółową inwentaryzację wyrobów

zawierających azbest. Zgodnie z danymi z inwentaryzacji, w Gminie Drzewica oszacowano masę wyrobów azbestowych na 7.275,127 Mg. Do końca 2019 r. zutylizowano 746,43 Mg azbestu, co stanowi 9,21 % wszystkich wyrobów azbestowych w Gminie. W 2020 roku odebrano azbest od 59 mieszkańców gminy, o łącznej masie 148,850 Mg, na kwotę 48.182,74 zł (4.818,28 zł stanowiły środki własne, natomiast 43.364,46 zł pozyskano z WFOŚiGW w Łodzi).

Nabór wniosków o odbiór i unieszkodliwienie odpadów azbestowych zalegających na posesjach, prowadzony jest w sposób ciągły, zgodnie z przyjętym przez gminę regulaminem.

INFRASTRUKTURA ŁĄCZNOŚCI

Wzrost zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne rodzi potrzebę budowy dalszych połączeń między abonentami a centralami telefonicznymi w gminie oraz modernizację tych central z zastosowaniem techniki cyfrowej dla uzyskania niezbędnej pojemności numerycznej. Na obszarze opracowania funkcjonują światłowody:

- relacji Końskie - Drzewica - Odrzywół,
- relacji Drzewica - Krzczonów,
- relacji Drzewica - Radzice Duże.

2.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Drzewica jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

2.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.) wójt (burmistrz, prezydent miasta) zobowiązany jest prowadzić gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Tabela 3 Zabytki wpisane do Rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NAZWA OBIEKTU	DATA	NR REJESTRU	DATA WPISU DO REJESTRU
1	Drzewica	Cmentarna	Brama cmentarna	2 poł. XIX w.	473/A/91	1991-11-09
2	Drzewica	Cmentarna	Cmentarz rzymsko-katolicki	1830 r.	473/A/91	1991-11-09
3	Drzewica	Cmentarna	Kaplica rzymsko-katolicka cmentarna, rodziny Rajskich	2 poł. XIX w.	473/A/91	1991-11-09
4	Drzewica	Cmentarna	Ogrodzenie cmentarza	2 poł. XIX w.	473/A/91	1991-11-09
5	Drzewica	Kolejowa	Cmentarz żydowski	XIX w.	472/A/91	1991-11-09

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NAZWA OBIEKTU	DATA	NR REJESTRU	DATA WPISU DO REJESTRU
6	Drzewica	Sikorskiego 4	Dwór na podzamczu	XV w.	046/A/80	1980-04-28
7	Drzewica	Sikorskiego 4	Fosa i wał ziemny w zespole zamkowo-parkowym	XVI w.	046/A/80	1980-04-28
8	Drzewica	Sikorskiego 4	Park zamkowy	2 poł. XIX w.	046/A/80	1980-04-28
9	Drzewica	Sikorskiego 4	Ruiny zamku	1527-1535	047/A/80	1980-04-28
10	Drzewica	Warszawska 2	kościół par. rzym.-kat. p.w. św. Łukasza	poł. XV w.	048/A/80 Radom	1988-05-07
11	Drzewica		Układ przestrzenny	XIV w.		
12	Radzice Małe		Młyn wodny	XIX w.		

Źródło: Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

„Najsłynniejszym zabytkiem w Gminie jest gotycko - renesansowy zamek, wybudowany w latach 1527-1535, przez Macieja Drzewickiego – arcybiskupa gnieźnieńskiego. Usytuowana na prawym brzegu rzeki Drzewiczki budowla o wymiarach 37 x 43 m otoczona była dwiema fosami i wałem ziemnym oraz wysokim parkanem drewnianym. Cała bryła składała się z:

- dwóch trzykondygnacyjnych budynków mieszkalnych,
- czterech pięciokondygnacyjnych wież stylizowanych na obronne,
- dziedzińca otoczonego murem dwunastometrowej wysokości.

Obok zamku do dziś znajduje się podupadła budowla będąca 1/3 dawnego, XV-wiecznego murowanego, parterowego dworu z XVIII-wiecznym dwukolumnowym gankiem. W okresie, kiedy zamek stanowił rezydencję mieszkalną, dwór pełnił rolę budynku gospodarczego, mieszcząc browar piwa drzewickiego.

Równie znaczącym zabytkiem na terenie Gminy Drzewica jest Kościół pw. św. Łukasza w Drzewicy, ufundowany w 1315 roku przez Drzewickich, erygowany w 1321 r. przez Wojciecha Drzewickiego, wykończony w stylu gotyckim w 1462 roku przez braci Drzewickich. Nad portalem kościoła znajduje się rzyty w kamieniu napis w języku łacińskim, który w tłumaczeniu brzmi: „Roku Pańskiego 1462 wielebni Mikołaj kustosz sandomierski i Jan prepozyt warszawski bracia dziedzice Drzewicy polecają się modlitwie”.

Kościół zbudowany był pośrodku osady, na wysokim lewym brzegu rzeki, wzniesiony z czerwonej cegły, miał charakter obronny, o czym świadczy sześć otworów strzelniczych w wysokiej baszcie postawionej na planie koła. W latach 1908 – 1914 kościół został rozbudowany według projektu warszawskiego projektanta Jarosława Wojciechowskiego, który zachował starą część kościoła bez zmian. W 2015 roku dokonano odnowy elewacji kościoła, a w 2017 roku odświeżono ściany jego wnętrza.”³

³ Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

2.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Jak zapisano w *Raporcie o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok*: „Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.) w celu realizacji polityki ochrony środowiska nałożyła na wszystkie szczeble administracji samorządowej obowiązek opracowania programów ochrony środowiska.

Celem przyjętego przez Radę Programu było osiągnięcie zrównoważonego rozwoju Gminy Drzewica poprzez poprawę stanu środowiska przyrodniczego, zachowanie jego istotnych walorów, utrzymanie ładu przestrzennego i rozwój infrastruktury ochrony środowiska. Program składa się z trzech części:

1. diagnozy,
2. uwarunkowań,
3. strategii ochrony środowiska.

Realizacja programu obejmuje następujący zakres:

- ochrona jakości powietrza,
- ochrona wód i powierzchni ziemi,
- prawidłowa gospodarka odpadami,
- ograniczenie akustycznych zagrożeń środowiska,
- zapobieganie ponadnormatywnej emisji pól elektromagnetycznych,
- monitoring podmiotów korzystających ze środowiska,
- ochrona przyrody,
- edukacja ekologiczna,
- promocja walorów przyrodniczych i turystycznych gminy.”

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

Gmina Drzewica należy do województwa łódzkiego, powiatu opoczyńskiego, zamieszkuje ją 13,74% ludności powiatu. Gmina Drzewica jako gmina miejsko-wiejska osiągnęła w 2020 roku kolejną po gminie miejsko-wiejskiej Opoczno najwyższą liczbę ludności w powiecie. Pozostałe gminy powiatu to gminy wiejskie, stąd znaczna różnica mieszkańców pomiędzy opisywanymi jednostkami.

Tabela 4 Dynamika liczby ludności w latach 2011 - 2020 - analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat opoczyński	78 522	78 234	78 057	77 771	77 457	77 203	76 984	76 623	76 106	75 524
Białaczów	6 038	5 944	5 936	5 897	5 853	5 845	5 820	5 802	5 767	5 723
Drzewica - gm. miejsko-wiejska	10 919	10 845	10 815	10 766	10 725	10 649	10 559	10 487	10 424	10 384
Mniszków	4 718	4 728	4 705	4 700	4 737	4 730	4 760	4 771	4 770	4 750

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Opoczno - gm. miejsko-wiejska	35 435	35 314	35 199	34 999	34 842	34 666	34 607	34 353	34 108	33 777
Paradyż	4 458	4 453	4 432	4 468	4 470	4 440	4 423	4 415	4 354	4 327
Poświętne	3 311	3 316	3 313	3 267	3 237	3 239	3 197	3 176	3 148	3 101
Sławno	7 546	7 531	7 538	7 584	7 554	7 610	7 640	7 672	7 627	7 645
Żarnów	6 097	6 103	6 119	6 090	6 039	6 024	5 978	5 947	5 908	5 817
województwo łódzkie	2 542 436	2 533 681	2 524 651	2 513 093	2 504 136	2 493 603	2 485 323	2 476 315	2 466 322	2 454 779
powiat przysuski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gielniów	4 724	4 662	4 650	4 673	4 664	4 639	4 655	4 616	4 542	4 456
Odrzywół	4 037	4 028	3 996	3 973	3 919	3 929	3 863	3 842	3 752	3 695
Rusinów	4 393	4 391	4 394	4 379	4 339	4 330	4 297	4 289	4 274	4 232

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W większości analizowanych jednostek terytorialnych odnotowano zmniejszenie się liczby ludności w roku 2020 w stosunku do roku 2011. W Gminie Drzewica liczba ludności zmniejszyła się o 535 osób. Zwiększenie się wartości badanej cechy nastąpiło tylko w 2 jednostkach:

- gmina wiejska Mniszków (+32 osoby)
- gmina wiejska Sławno (+99 osób)

W tym samym czasie w powiecie opoczyńskim liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2 998 osób, a w województwie łódzkim o 87 657 osób.

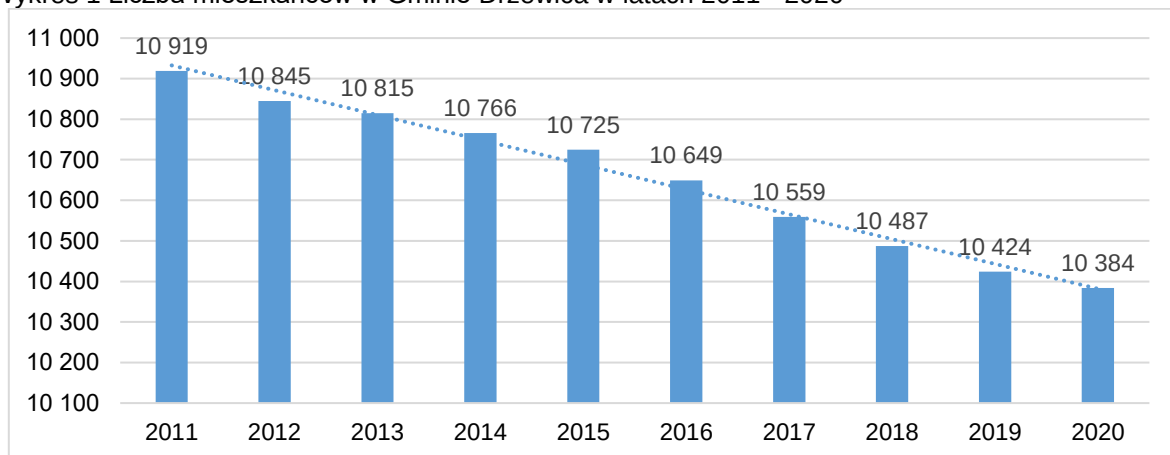
Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31.12.2020 r. liczba ludności faktycznie zamieszkałej na obszarze Gminy Drzewica wyniosła 10 384 osoby. Zarejestrowano więcej kobiet niż mężczyzn, różnica wyniosła 144 osoby.

Tabela 5 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze Gminy Drzewica w latach 2011 - 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	10 919	10 845	10 815	10 766	10 725	10 649	10 559	10 487	10 424	10 384
mężczyźni	5 390	5 335	5 325	5 322	5 292	5 244	5 212	5 165	5 134	5 120
kobiety	5 529	5 510	5 490	5 444	5 433	5 405	5 347	5 322	5 290	5 264

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 1 Liczba mieszkańców w Gminie Drzewica w latach 2011 - 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizowanych latach zmniejszenie się liczby ludności w Gminie Drzewica następuje systematycznie z roku na rok.

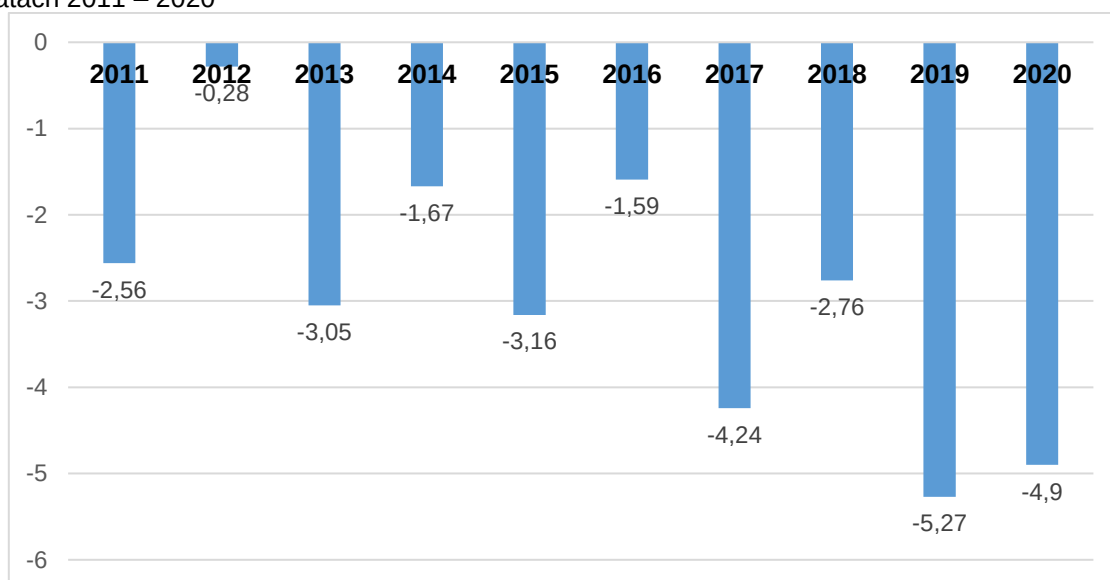
Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego). W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w Gminie Drzewica był co roku ujemny. Najniższa wartość wskaźnika na 1000 ludności została odnotowana dla roku 2019 (-5,27).

Tabela 6 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe	9,06	10,94	8,31	9,28	9,67	9,26	10,19	9,81	9,39	10,48
zgony	11,62	11,21	11,35	10,95	12,83	10,85	14,43	12,57	14,66	15,38
przyrost naturalny	-2,56	-0,28	-3,05	-1,67	-3,16	-1,59	-4,24	-2,76	-5,27	-4,90

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizie porównawczej w latach 2011 – 2020 przyrost naturalny był przeważnie ujemny we wszystkich analizowanych JST. W tabeli poniżej kolorem oznaczono wartości dodatnie przyrostu naturalnego, nie jest ich wiele. Wyjątkiem jest gmina Opoczno, gdzie w większości czasu wartości wskaźnika były dodatnie. Ujemny przyrost naturalny w Gminie Drzewica nie jest zatem cechą wyjątkową gminy i dotyczy całego powiatu opoczyńskiego, jest również charakterystyczny dla całego województwa łódzkiego, a także dla gmin ościennych z powiatu przysuskiego w województwie mazowieckim. Porównując wartości wskaźnika dla roku 2020, najniższy odnotowano w gminie Żarnów (-16,02), zaś najwyższy – choć nadal ujemny – w gminie Mniszków (-2,74). Wartość wskaźnika dla Gminy Drzewica (-4,9) była wyższa zarówno od tej dla powiatu opoczyńskiego ogółem (-5,93), jak i województwa łódzkiego (-6,09).

Tabela 7 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat opoczyński	-1,13	-1,06	-1,62	-0,50	-1,91	-0,54	-1,30	-1,45	-2,17	-5,93
Białaczów	-3,15	-5,14	-4,55	-4,40	-7,48	-7,72	-5,32	-4,64	-6,93	-7,65
Drzewica	-2,56	-0,28	-3,05	-1,67	-3,16	-1,59	-4,24	-2,76	-5,27	-4,90
Mniszków	-6,75	-2,54	-4,66	-4,90	-0,64	-0,21	-1,27	1,26	1,47	-2,74
Opoczno	0,59	0,51	0,57	0,23	0,37	1,01	1,71	-0,29	0,23	-4,15
Paradyż	0,22	0,90	-2,03	6,28	-5,16	0,67	1,13	2,72	-3,42	-7,36
Poświętne	-1,50	-1,21	-3,02	-3,95	0,00	-2,79	-11,20	-4,42	-6,36	-15,73
Sławno	1,59	-0,93	-1,20	0,66	-3,56	3,31	0,39	0,00	-1,18	-3,41
Żarnów	-6,38	-7,90	-5,90	0,00	-4,95	-5,48	-8,17	-8,26	-7,09	-16,02
ŁÓDZKIE	-2,70	-2,97	-3,51	-2,80	-3,61	-2,98	-2,98	-3,47	-3,64	-6,09
powiat przysuski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gielniów	-3,58	-7,21	-3,66	0,00	-4,52	-5,83	-4,53	-8,01	-13,10	-11,72
Odrzywół	-6,66	-5,46	-3,00	-5,77	-8,61	-5,89	-5,61	-12,05	-10,24	-8,60
Rusinów	-1,14	-0,46	-6,17	1,82	-3,22	-0,46	0,23	-0,47	-1,40	-6,56

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. „*Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności*”.⁴

W Gminie Drzewica w 2020 roku odnotowano dodatnie saldo migracji na poziomie (+3 osoby), dodatnia wartość salda została zarejestrowana jeszcze tylko w 2013 roku na poziomie (+9) osób.

Większość migracji następuje w ruchu wewnętrznym, w ruchu zagranicznym ruch ludności jest nieznaczny.

Tabela 8 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Drzewica w latach 2011 -2020

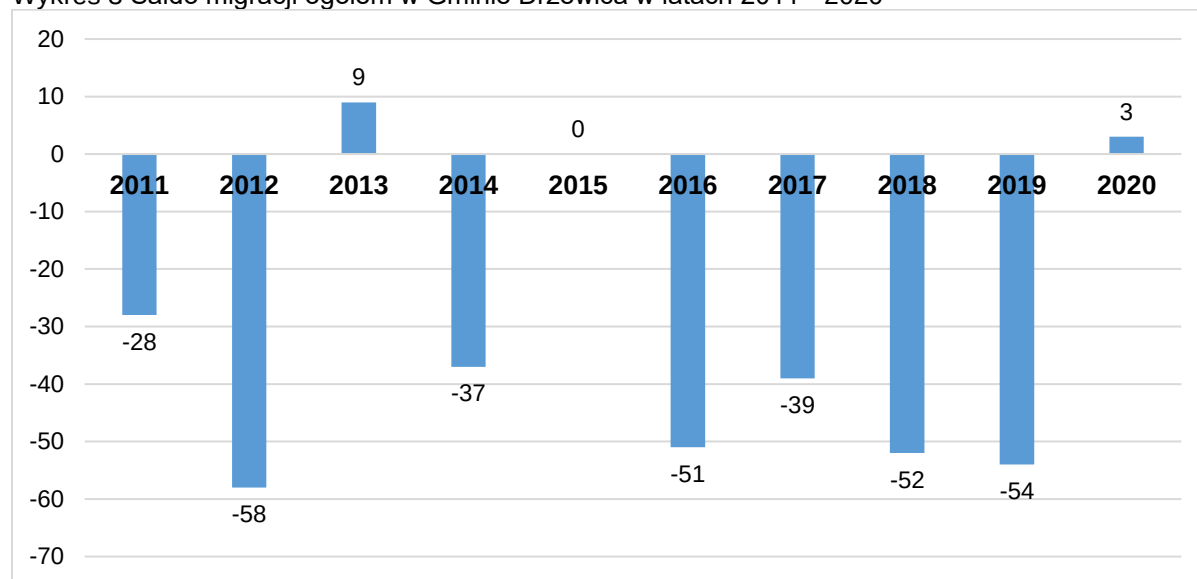
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
migracje wewnętrzne										
zameldowania	67	81	97	77	104	65	86	67	73	113
wymeldowania	96	139	88	114	113	117	126	123	128	111
saldo	-29	-58	9	-37	-9	-52	-40	-56	-55	2
migracje zagraniczne										
zameldowania	1	0	0	1	0	1	1	4	1	3
wymeldowania	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
saldo	1	0	0	0	0	1	1	4	1	1
saldo migracji ogółem	-28	-58	9	-37	0	-51	-39	-52	-54	3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji ogółem zaprezentowano na wykresie poniżej.

⁴ Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

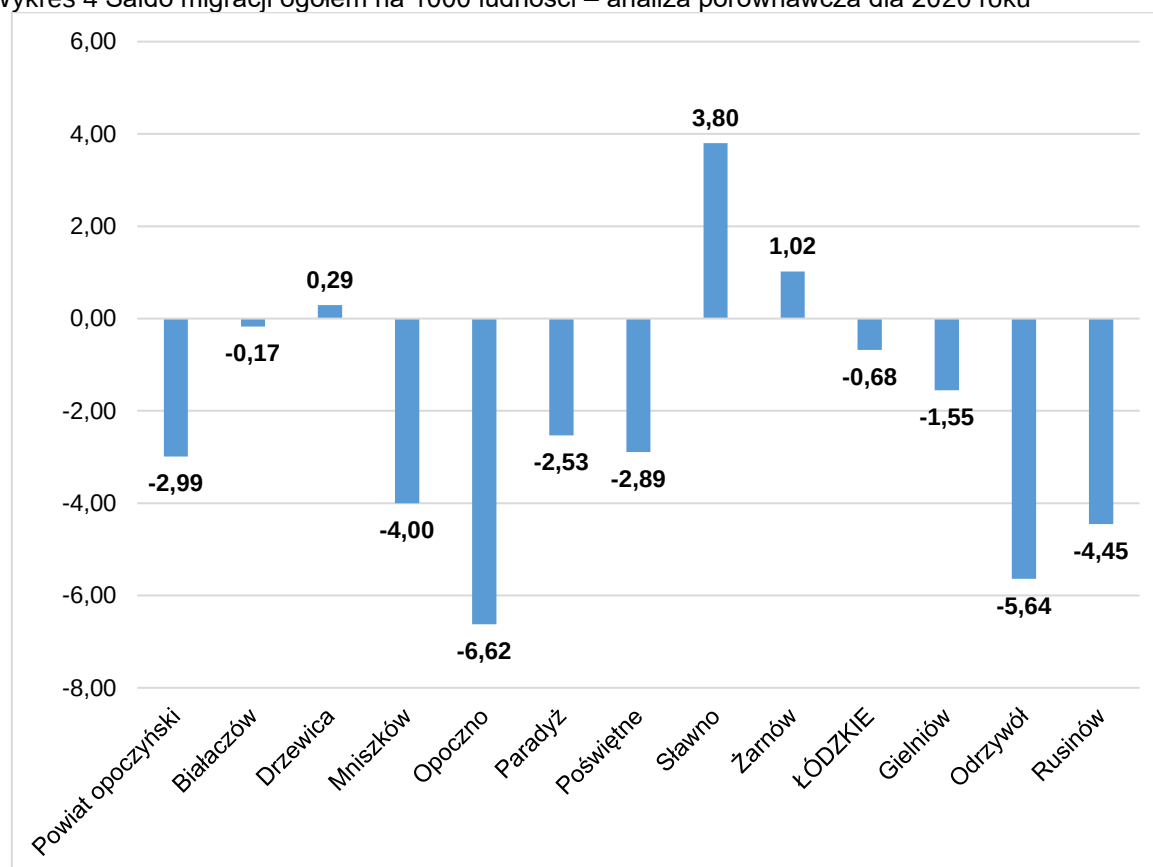
Wykres 3 Saldo migracji ogółem w Gminie Drzewica w latach 2011 - 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W roku 2020 wartość wskaźnika salda migracji ogółem na 1000 ludności w otoczeniu Gminy Drzewica oraz w samej Gminie kształtowała się następująco:

Wykres 4 Saldo migracji ogółem na 1000 ludności – analiza porównawcza dla 2020 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W roku 2020 najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie wiejskiej Sławno (+3,8), znacząco odbiegała ona od pozostałych jednostek (7,91). Wartość najniższą odnotowano dla gminy

Opoczno (-6,62). Dodatkowo saldo migracji w Gminie Drzewica plasuje jednostkę na trzecim miejscu z wartością (+0,29). W tym samym okresie w powiecie opoczyńskim wskaźnik wyniósł (-2,99), zaś w województwie łódzkim (-0,68).

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 15 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się wskaźników badanej cechy w Gminie Drzewica, w latach 2011 – 2020.

Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Drzewica w latach 2011 – 2020 [%]

rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	19,9	19,5	19,1	18,9	18,9	18,4	18,3	18,1	18,1	18,2
Ludność w wieku produkcyjnym	61,1	60,8	60,7	60,2	60,0	59,6	59,3	59,0	58,7	58,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym	19,0	19,7	20,3	20,9	21,1	22,0	22,5	23,0	23,3	23,6

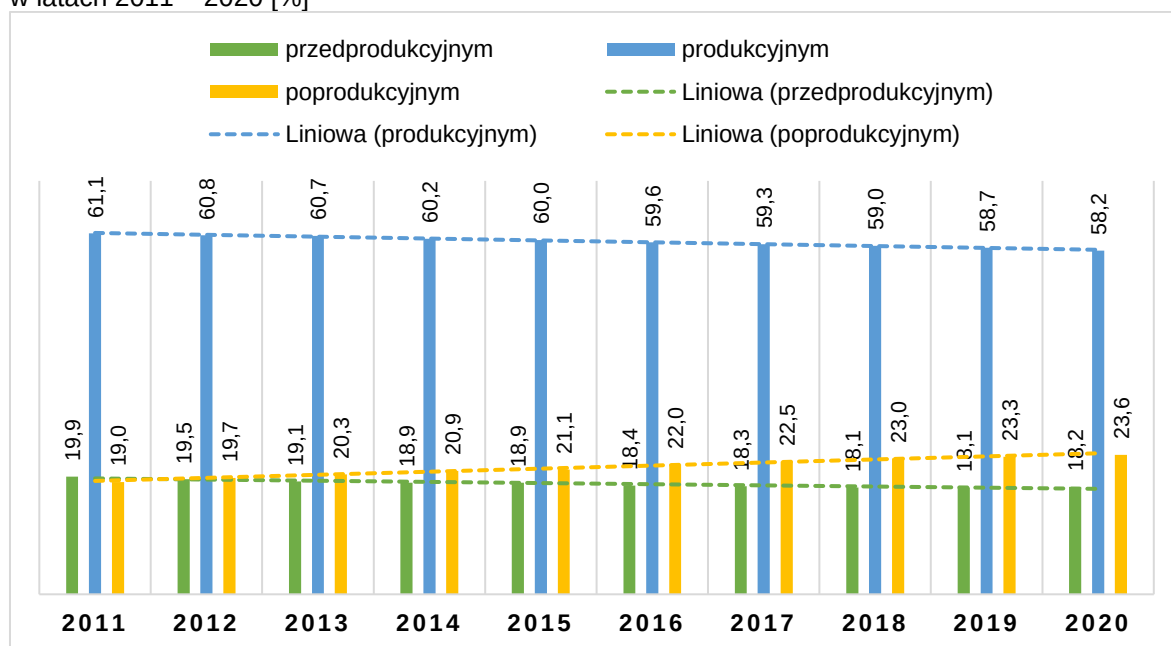
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Zmniejsza się w Gminie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, zaś wzrasta w wieku poprodukcyjnym.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2011 - 2020 w Gminie Drzewica:

- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 1,7 punktu procentowego,
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 2,9 p.p.,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 4,6 p.p..

Wykres 5 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Drzewica w latach 2011 – 2020 [%]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Proporcje ekonomicznych grup wieku w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim kształtują się następująco.

Tabela 10 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2020 r. – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	liczba	udział %	liczba	udział %	Liczba	udział %
powiat opoczyński	14 386	19,0	45 059	59,7	16 079	21,3
Białaczów	1 057	18,5	3 482	60,8	1 184	20,7
Drzewica - gm. miejsko-wiejska	1 894	18,2	6 041	58,2	2 449	23,6
Mniszków	955	20,1	2 821	59,4	974	20,5
Opoczno - gm. miejsko-wiejska	6 333	18,7	20 306	60,1	7 138	21,1
Paradyż	891	20,6	2 603	60,2	833	19,3
Poświętne	540	17,4	1 798	58,0	763	24,6
Sławno	1 718	22,5	4 530	59,3	1 397	18,3
Żarnów	998	17,2	3 478	59,8	1 341	23,1
województwo łódzkie	417 117	17,0	1 442 226	58,8	595 436	24,3
powiat przysuski	-	-	-	-	-	-
Gielniów	788	17,7	2 659	59,7	1 009	22,6
Odrzywół	624	16,9	2 263	61,2	808	21,9
Rusinów	749	17,7	2 588	61,2	895	21,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

We wszystkich analizowanych jednostkach, z wyjątkiem gmin Sławno i Paradyż, udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym był wyższy od wskaźnika dla osób w wieku przedprodukcyjnym.

Zmiany w strukturze wieku ludności (zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży) oraz spadek liczby zawieranych małżeństw dają podstawy do twierdzenia, że proces ten będzie postępował. Problem dotyczy większości gmin województwa łódzkiego, czego obrazem są wartości wskaźników dla województwa ogółem.

W tabeli powyżej kolorem zielonym oznaczono wskaźniki o najwyższych, zaś kolorem niebieskim o najniższych wartościach udziału % ludności w danej grupie wieku. Stwierdza się, że:

- najwyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano w gminie Sławno (22,5%), najniższy w gminie Żarnów (17,2%),
- najwyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach w powiecie przysuskim (woj. mazowieckie): Odrzywół i Rusinów (po 61,2%), najniższy w gminie Poświętne (58,0%),
- najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym odnotowano w gminie Poświętne (24,6%), najniższy w gminie Sławno (18,3).

W Gminie Drzewica wskaźniki kształtowały się odpowiednio na poziomie: 18,2%; 58,2%; 23,6% i ich wartości w stosunku do średnich dla powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego były:

- w kategorii wieku przedprodukcyjny: niższa od średniej dla powiatu i wyższa od średniej wojewódzkiej;
- w kategorii wiek produkcyjny – niższa zarówno od średniej dla powiatu jak i wojewódzkiej;
- w kategorii wiek poprodukcyjny: wyższa od średniej dla powiatu i niższa od średniej wojewódzkiej.

Podsumowanie:

Stan i struktura ludności w obrębie Gminy Drzewica są zbliżone do sytuacji, jaka panuje w obrębie województwa łódzkiego. Gmina Drzewica osiągała w ostatniej dekadzie najwyższą - zaraz po gminie miejsko-wiejskiej Opoczno – liczbę mieszkańców w porównaniu do pozostałych analizowanych gmin powiatu opoczyńskiego oraz gmin sąsiednich z powiatu przysuskiego. Małe ośrodki miejskie wciąż skupiają większą liczbę mieszkańców niż obszary wiejskie. Jednak liczba mieszkańców Gminy zmniejsza się w tempie szybszym (ok. 5%), niż w powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim (ok. 4%). Ujemny przyrost naturalny w Gminie Drzewica nie jest cechą wyjątkową i dotyczy całego powiatu opoczyńskiego oraz województwa łódzkiego. Trendy depopulacyjne wciąż nie słabną i stanowią jedno z największych wyzwań współczesnego świata.

W ostatniej dekadzie obserwowano wyludnianie gminy i najczęściej miało to charakter migracji wewnętrznych (wyjazd z gminy do innej miejscowości). Dodatkowo saldo migracji odnotowane tylko w 2020 roku to za wcześnie, aby stwierdzić, iż nastąpiło powstrzymanie fali odpływu mieszkańców. Wpływ na tę zmianę zachowań mogły mieć choćby czynniki związane z reżimem epidemiologicznym, czy nawyki związane z wiekiem. Wciąż obserwuje się postępujące zjawisko „srebrnego tsunami”, w którym to udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie osób ogółem jest niższy od udziału osób w wieku poprodukcyjnym i wciąż spada. Podobne tendencje zachodzą w powiecie opoczyńskim (z wyjątkiem miasta Sławno i gminy Paradyż) oraz ogólnie w województwie łódzkim.

Kolejne lata nie przedstawiają się zatem optymistycznie, a obecna sytuacja epidemiologiczna w Polsce i na świecie nie rokuje zmian pozytywnych. W roku 2020 zanotowano dużą umieralność ludzi (m.in. choroby układu krążenia, nowotwory, z powodu wirusa SARS - Covid 19), przy jednoczesnym spadku liczby porodów. Ujemny przyrost naturalny pozostaje zatem jednym z głównych problemów Gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym, przy czym dotyczy to ogólnie całej Polski.

Prognozy GUS⁵ wykonane w 2017 roku (na podstawie danych z lat 2013 – 2014) wskazują, iż liczba ludności zamieszkującej Gminę Drzewica będzie stopniowo zmniejszać się w kolejnych latach, aż do roku 2030. Bazując na dotychczasowych danych statystycznych, z których wynika, iż dokonane prognozy były przeszacowane, tzn. liczba ludności w prognozach w latach 2019 i 2020 jest wyższa od rzeczywistej, przypuszcza się, że dokonane prognozy mogą być realne w długim okresie czasu, chociażby w aspekcie tendencji malejącej liczby ludności mieszkańców Gminy. Poniżej zaprezentowano prognozę na lata 2019 – 2030, czyli w czasie obejmującym ostatnie dane dostępne statystyczne, czas obowiązywania przedmiotowej Strategii oraz kilka kolejnych lat.

Tabela 11 Prognoza liczby ludności na lata 2019 – 2030 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Białaczów	5 782	5 760	5 735	5 712	5 691	5 671	5 650	5 632	5 616	5 599	5 587	5 571
Drzewica - gm. miejsko-wiejska	10 481	10 425	10 368	10 310	10 251	10 193	10 131	10 069	10 004	9 942	9 876	9 810
Mniszków	4 719	4 718	4 716	4 715	4 712	4 711	4 709	4 707	4 702	4 691	4 682	4 671

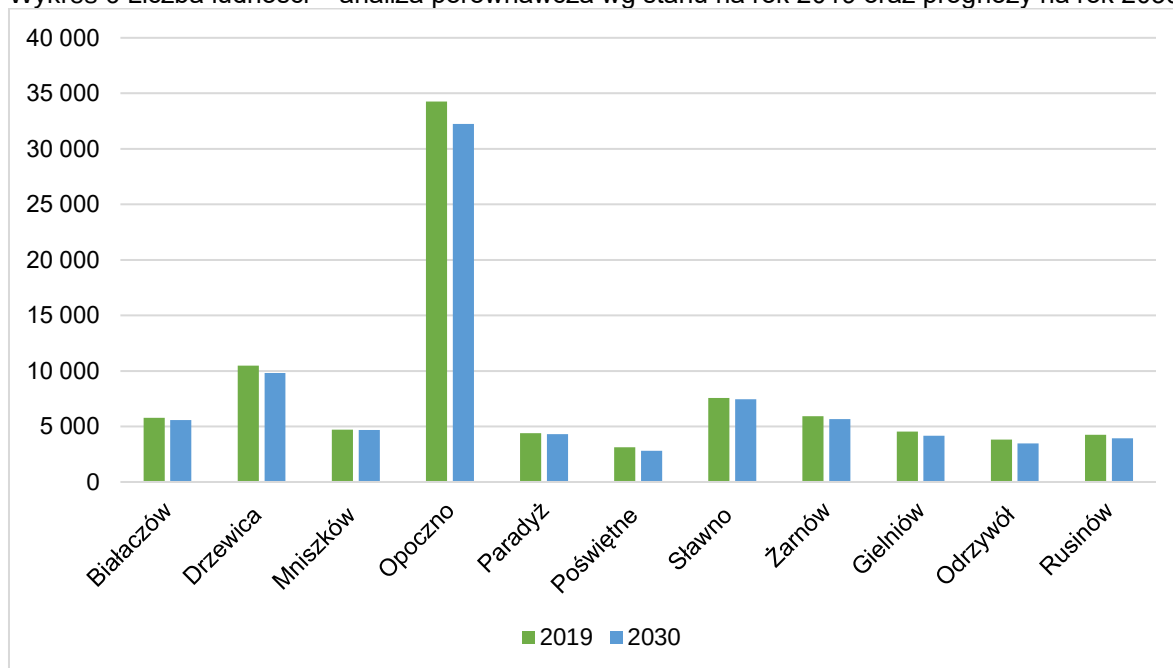
⁵ „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia „Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050.”

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Opoczno - gm. miejsko-wiejska	34 263	34 120	33 970	33 809	33 640	33 454	33 266	33 074	32 877	32 667	32 452	32 236
Paradyż	4 400	4 388	4 379	4 366	4 357	4 349	4 339	4 330	4 323	4 317	4 309	4 300
Poświętne	3 135	3 104	3 071	3 038	3 009	2 981	2 953	2 924	2 897	2 870	2 844	2 817
Sławno	7 568	7 558	7 546	7 534	7 523	7 510	7 501	7 490	7 478	7 469	7 461	7 452
Żarnów	5 929	5 896	5 868	5 845	5 820	5 799	5 773	5 752	5 725	5 702	5 679	5 655
Gielniów	4 524	4 488	4 453	4 415	4 379	4 345	4 308	4 273	4 242	4 212	4 182	4 149
Odrzywół	3 811	3 775	3 742	3 710	3 679	3 649	3 622	3 595	3 566	3 538	3 509	3 482
Rusinów	4 236	4 208	4 175	4 142	4 112	4 086	4 059	4 033	4 011	3 985	3 957	3 929

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dokonano analizy porównawczej prognoz dla roku 2019 oraz 2030. Największą zmianę przewiduje się w gminie Poświętne – zmniejszenie liczby ludności o około 10%, najmniejszą dla gminy Mniszków – około 1%. Dla Gminy Drzewica jest to zmniejszenie się liczby ludności o około 6% w roku 2030 w stosunku do roku 2019.

Wykres 6 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2019 oraz prognozy na rok 2030

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

2.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Obszar gminy miejsko-wiejskiej Drzewica zajmuje powierzchnię 11 819 ha, przy czym obszar Miasta to 481 ha (4,07% całej Gminy), a obszar wiejski zajmuje 11 338 ha. Do funkcji podstawowych pełnionych przez Miasto zaliczają się: mieszkalnictwo, usługi podstawowe i ponadpodstawowe, komunikacja, przemysł i składy, sport i rekreacja.

W 2019 roku w Gminie znajdowało się 3 475 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia

użytkowa mieszkania wynosiła 79,3 m², natomiast na 1 osobę przypadło 26,4 m². Analiza danych wskazuje, iż od roku 2010 liczba mieszkań oraz ich powierzchnia użytkowa systematycznie wzrastają.

Tabela 12 Zasoby mieszkaniowe w Gminie Drzewica w latach 2010 – 2019

ZASOBY MIESZKANIOWE		lata									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	mieszk.	3364	3370	3381	3395	3407	3419	3428	3444	3462	3475
Przeciętna powierzchnia użytkowa:											
1 mieszkania	m ²	77,2	77,4	77,5	77,9	78,0	78,3	78,5	78,7	79,0	79,3
na 1 osobę	m ²	23,7	23,9	24,2	24,4	24,7	25,0	25,3	25,7	26,1	26,4
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:											
wodociąg	mieszk.	3049	3055	3066	3080	3092	3104	3113	3129	3147	3160
ustęp splukiwany	mieszk.	2791	2797	2808	2822	2834	2846	2855	2871	2889	2902
łazienka	mieszk.	2659	2666	2677	2691	2703	2715	2724	2740	2758	2771
centralne ogrzewanie	mieszk.	2283	2290	2301	2315	2327	2339	2348	2364	2382	2395

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dla porównania – w powiecie opoczyńskim powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 79,9 m², a na 1 osobę przypadało 28,0 m². Wskaźniki dla Gminy Drzewica są zatem niższe, ale nie odbiegają od tych wartości znacząco. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Gminie (333,4) plasuje się zaś poniżej średniej dla powiatu 349,9).

Wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania charakterystyczna jest dla obszarów wiejskich. Im bardziej zurbanizowany teren, tym wskaźnik ten maleje.

W porównaniu zaś do danych dla województwa łódzkiego w Gminie Drzewica odnotowano:

- większą przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania (o 9,6 m²),
- mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę (o 2,9 m²),
- mniej mieszkań na 1000 mieszkańców (87,1).

Tabela 13 Zasoby mieszkaniowe w 2019 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę
Powiat opoczyński	349,9	79,9	28,0
Białaczów	408,4	77,2	31,5
Drzewica	333,4	79,3	26,4
Mniszków	367,5	88,9	32,7
Opoczno	343,6	75,4	25,9
Paradyż	321,8	88,4	28,4
Poświętne	353,2	87,8	31,0
Sławno	303,9	89,6	27,2
Żarnów	422,5	80,7	34,1
województwo łódzkie	420,5	69,7	29,3
powiat przysuski	-	-	-
Gielniów	382,9	75,4	28,9
Odrzywół	419,2	76,2	31,9
Rusinów	296,9	83,1	24,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W Gminie Drzewica z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne: wodociągi, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie. Wskazują na to dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 14 Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
wodociąg	3049	3055	3066	3080	3092	3104	3113	3129	3147	3160
ustęp spłukiwany	2791	2797	2808	2822	2834	2846	2855	2871	2889	2902
łazienka	2659	2666	2677	2691	2703	2715	2724	2740	2758	2771
centralne ogrzewanie	2283	2290	2301	2315	2327	2339	2348	2364	2382	2395

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Warunki życia mieszkańców w Gminie są dobre, większość mieszkań jest wyposażonych we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Według danych za 2019 rok 97% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej, a 88% do sieci kanalizacyjnej. Dostrzegalny jest zatem znaczny postęp w rozwoju ww. infrastruktury.

Tabela 15 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
z wodociągu	84,3	84,7	84,8	84,7	96,9	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0
z kanalizacji	65,4	66,4	66,7	66,5	87,7	87,8	88,0	88,1	87,8	88,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jakość życia mieszkańców uzależniona jest również od infrastruktury sportu i rekreacji.

W Gminie funkcjonują następujące obiekty sportowe wraz z zapleczem socjalnym:

- 1) stadion sportowy z budynkiem socjalnym w Radzicach Dużych
- 2) stadion sportowy wraz z budynkiem socjalnym w Drzewicy
- 3) kompleks boiskowy „Orlik” wraz z budynkiem socjalnym w Drzewicy
- 4) Tor kajakowy z budynkiem socjalno-biurowym i hangarem w Drzewicy

Na obszarze Gminy działa również 14 placów zabaw. W ich wyposażenie wchodzi różne elementy małej architektury takie jak: piaskownice, huśtawki, domki, pomosty, karuzele. Corocznie Gmina przeprowadza kontrole stanu technicznego i przydatności do użytkowania wszystkich placów zabaw. Na bieżąco wykonuje remonty i czyszczenie urządzeń zabawowych. Dbą o czystość terenu placu wykonując m.in. koszenie trawników, zbieranie nieczystości.

W 2020 roku place zabaw i obiekty rekreacyjne na terenie Gminy Drzewica wzbogaciły się o elementy siłowni zewnętrznych. Tereny zielone miasta i wsi są miejscem wypoczynku mieszkańców, którzy coraz częściej korzystają z formy aktywności fizycznej, zarówno jeśli chodzi o wypoczynek bierny, jak i czynny, dlatego miejskie i wiejskie skwery ostają coraz częściej wyposażane w siłownie zewnętrzne lokalizowane też przy placach zabaw tworząc centra aktywności, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Dzięki temu mogą z nich korzystać mieszkańcy w każdym wieku.

Na jakość życia mieszkańców wpływa również poziom bezpieczeństwa publicznego.

Od 7 grudnia 2016 r. na terenie Gminy Drzewica oraz Gminy Poświętne funkcjonuje utworzony Posterunek Policji w Drzewicy, w skład którego wchodzi 9 etatów policyjnych oraz jeden etat cywilny.

Posterunek otwarty jest od poniedziałku do piątku w godz. 7-15, jednakże, jeżeli potrzeba służby tego wymaga czynny jest również w niestandardowych dniach i godzinach. Służba patrolowa pełniona jest całodobowo, gdzie z uwagi na stan etatowy uzupełniana jest przez funkcjonariuszy OPI Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej w Opocznie.⁶

Na terenie Gminy Drzewica działa 11 jednostek OSP, w tym dwie należące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego: Drzewica i Krzczonów. W powiecie opoczyńskim to właśnie na terenie Gminy Drzewica jest najwięcej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Wszystkie jednostki OSP są zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym i działają jako stowarzyszenia w następujących miejscowościach: Drzewica, Domaszno, Radzice Duże, Krzczonów, Strzyżów, Brzustowiec, Jelnia, Zakościele, Dąbrówka, Trzebina, Żardki. Najstarszą jednostką na terenie gminy jest OSP Drzewica założona w 1916 roku, OSP Żardki powstała najpóźniej - w 1957 r. Zapewnieniem ciągłości szeregów OSP są młodzieżowe drużyny pożarnicze, w których młodzież poznaje tajniki strażackiej służby, zasady zapobiegania pożarom oraz zachowania w wypadku zagrożenia. Ogółem w Gminie działa 6 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP), działają przy OSP w Drzewicy, Krzczonowie, Domasznie, Żardkach, Jelni i Brzustowcu. W Radzicach Dużych i Krzczonowie działają Kobiące Drużyny Pożarnicze. Wszystkie jednostki posiadają strażnice, w których garażowane są samochody pożarnicze oraz przechowywany jest sprzęt gaśniczy, ratowniczy, umundurowanie, odzież ochronna i specjalna. W OSP Drzewica i Krzczonów działa elektroniczny system selektywnego alarmowania - łączący systemy alarmowe w chwili zadysponowania tych jednostek do wyjazdu. Strażacy z tych jednostek oraz w OSP Radzice Duże, korzystają z systemu alarmowego E-remiza, powiadamiającego każdego z nich drogą SMS o zaistniałym pożarze, wypadku czy miejscowym zagrożeniu.

Ilość interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej w celu likwidacji skutków miejscowych zagrożeń (zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska) przewyższa ilość pożarów. Ilość poszczególnych rodzajów zdarzeń w roku 2020 na terenie Gminy Drzewica – w nawiasie podano udział procentowy zdarzeń w stosunku do wszystkich akcji na terenie powiatu opoczyńskiego:

- pożary 51 (14,9%)
- miejscowe zagrożenia 74 (7,6%)
- alarmy fałszywe 8 (17,8%)

Ogółem 133 (9,8%).⁷

⁶ Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

⁷ Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

2.3.3. Oświata i edukacja⁸

Na obszarze Gminy Drzewica funkcjonuje Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Drzewicy (ZEAS). Jest to gminna jednostka organizacyjna utworzona na mocy Uchwały Rady Gminy i Miasta w Drzewicy Nr VI/37/2011 z dnia 30 maja 2011 r., swoją działalność ZEAS rozpoczął w dniu 1 września 2011 r. Na skutek zmian prawnych w obszarze wspólnej obsługi finansowej i administracyjnej jednostek organizacyjnych JST, Rada Gminy i Miasta w Drzewicy w dniu 29 listopada 2016 roku podjęła uchwałę Nr XXII/182/2016 w sprawie wspólnej obsługi finansowej i administracyjnej jednostek oświatowych oraz zmiany uchwały Nr VI/37/2011 Rady Gminy i Miasta w Drzewicy z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie nadania statutu Zespołowi Ekonomiczno-Administracyjnemu Szkół w Drzewicy, nadając Zespołowi nowe zadania. Celem działalności Zespołu jest prowadzenie obsługi organizacyjno-administracyjnej, kadrowo- płacowej i finansowo - księgowej placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Drzewica.

Gmina Drzewica jest organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych, 1 przedszkola oraz punktu przedszkolnego:

1. Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy,
2. Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Radzicach,
3. Szkoła Podstawowa w Brzustowcu wraz z punktem przedszkolnym w Jelni
4. Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Domasznie,
5. Szkoła Podstawowa w Idzikowicach,
6. Przedszkole Samorządowe w Drzewicy,

Wszystkie szkoły dysponują bibliotekami szkolnymi oraz zapewniają uczniom możliwość korzystania ze świetlicy szkolnej. W większości dysponują salami gimnastycznymi oraz boiskami sportowymi. W dwóch szkołach funkcjonują zastępcze sale gimnastyczne. Każda szkoła posiada co najmniej jedną pracownię komputerową.

Programy i projekty, w tym sportowe realizowane w Gminie Drzewica

SZKOLNY KLUB SPORTOWY

Główne założenia programu to umożliwienie podejmowania aktywności fizycznej chętnym uczniom w formie zajęć sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyku podejmowania aktywności fizycznej, poprawa stanu zdrowia, sprawności fizycznej w tym profilaktyka nadwagi i otyłości, promocja zdrowego stylu życia, optymalne wykorzystanie lokalnej infrastruktury sportowej, promocja różnorodnych sportów wśród dzieci i młodzieży (siatkówka, koszykówka, piłka nożna, gry rekreacyjne, lekka atletyka, gimnastyka, taniec, kajakarstwo).

LOKALNY ANIMATOR SPORTU

Głównymi założeniami projektu jest: wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie aktywności ruchowej prowadzącej do poprawy sprawności fizycznej, zdolności motorycznych, stanu

⁸ Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

zdrowia i związanej z nim jakości życia, stworzenie jak największej grupie dzieci i młodzieży możliwości uczestniczenia w zorganizowanych, systematycznych i atrakcyjnych zajęciach sportowych, wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do sportu, niezależnie od statusu materialnego rodziców, optymalne wykorzystanie infrastruktury sportowej powstałej w ramach rządowego programu „Moje Boisko-Orlik 2012” oraz lokalnej infrastruktury sportowej.

PROGRAM „ŁÓDZKIE DLA AKTYWNYCH SENIORÓW”

Gmina Drzewica po raz kolejny w 2020 r. znalazła się w gronie samorządów, na terenie których rozpoczęła się kolejna edycja programu sportowo-rekreacyjnego dedykowanego seniorom. Są to bezpłatne zajęcia ogólnorozwojowe z elementami gimnastyki, ćwiczeń poprawiających cechy motoryczne z uwzględnieniem zagadnień układu krążenia, oddechowego itp. dla osób w wieku 60+. Realizatorem projektu jest Łódzka Federacja Sportu. Ideą projektu jest organizacja i prowadzenie systematycznych zajęć rekreacyjno-sportowych dla grupy osób w wieku sześćdziesięciu i więcej lat życia. Projekt zakłada możliwość aktywizacji ruchowej, która wpłynie na polepszenie samopoczucia oraz stanu zdrowia osób korzystających ze zorganizowanej formy zajęć rekreacyjno-sportowych.

PROGRAM „UMIEM PŁYWAĆ”

Uczniowie klas III szkół podstawowych z terenu Gminy Drzewica już po raz kolejny w 2020 roku wzięli udział w lekcjach nauki pływania w ramach programu sportowego „Umiem pływać”. Program zakłada systematyczny, powszechny i bezpłatny udział dzieci w pozalekcyjnych zajęciach nauki pływania.

NARODOWY PROGRAM ROZWOJU CZYTELNICTWA

W 2020 roku Gmina Drzewica przystąpiła do rządowego programu pn. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” uchwalonego na lata 2016-2020 w celu poprawy stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy, dotyczącego m.in. wspierania w latach 2016-2020 organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych.

Sport

Gmina Drzewica ponosi znaczne nakłady finansowe na wspieranie funkcjonowania klubów sportowych, co przekłada się na ich wyniki sportowe. W roku 2020 kluby sportowe oraz poszczególni zawodnicy osiągnęli bardzo dobre wyniki. Do najważniejszych należą:

1. Ludowy Klub Kajakowy Drzewica
2. Miejsko Gminny Klub Sportowy „Drzewica”
3. Ludowy Klub Sportowy „Radzice”
4. Klub Sportowy Brzustowiec

Podsumowanie:

Gmina zмага się od wielu lat z problemami społecznymi i gospodarczymi. W ostatnim czasie dodatkowych kłopotów przysporzyła pandemia wywołana wirusem COVID-19. Gmina położona jest na peryferiach województwa łódzkiego, na granicy z województwem mazowieckim. Z tego powodu relacje z aglomeracją (komunikacyjne, transportowe, komercyjne, handlowe, kulturalne) są bardzo ograniczone, czasami wręcz nie występują. Więzy gminy społeczno-gospodarcze z regionem buduje powiązanie funkcjonalne z Opoczmem, które stanowi subregionalny (powiatowy) ośrodek funkcjonalny w zakresie dostępu do usług publicznych o charakterze specjalistycznym (m.in. lecnictwo szpitalne⁹). Gmina miejsko-wiejska Drzewica plasuje się na drugim miejscu w powiecie pod względem zurbanizowania. Gmina stara się zapewnić mieszkańcom usługi podstawowe w zakresie: mieszkalnictwa, komunikacji, transportu, opieki zdrowotnej, społecznej i edukacji. Bardzo mocno akcentowane są działania gwarantujące mieszkańcom możliwość spędzania wolnego czasu w gminie (mieście) poprzez wspieranie instytucji organizujących wydarzenia kulturalne, sportowe, rekreacyjne.

Ogólnie gmina zapewnia dosyć dobre warunki do życia. Standardy mieszkaniowe poprawiają się w kontekście dostępności mediów. Pomimo występowania terenów zurbanizowanych, są one zbliżone do sytuacji ogólnej w powiecie (ziemskim). Liczebność wszystkich zasobów mieszkaniowych w gminie sięgnęła w 2020 roku 3475 mieszkań na 10425 mieszkańców, co daje 333 mieszkań na 1000 mieszkańców. W ten sposób kształtuje się model gospodarstwa domowego 3 osoby na 1 mieszkanie (2+1). Ważne jest też to, że warunki wciąż ulegają poprawie (z roku na rok rośnie metraż zasobu na rodzinę i na osobę). Przy tym zdecydowana większość mieszkań jest wyposażonych we podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (socjalno-bytowe). Co ważne, deweloperzy są zainteresowani budową budynków wielorodzinnych na obszarze gminy.

Gmina zapewnia również dostęp do usług sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych. Funkcjonuje dobrze rozwinięta baza sportowa wspierana programami rozwijania kultury fizycznej oraz działalnością społeczną organizacji pozarządowych czy publicznej biblioteki. W zakresie działalności oświatowej, gmina realizuje zadania publiczne w formie centrum usług wspólnych, które zapewnia najmłodszym mieszkańcom Gminy Drzewica edukację na poziomie przedszkolnym, wczesnoszkolnym i szkolnym. Ponadto, komputeryzacja placówek szkolnych wspiera rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży w gminie.

Nad porządkiem i bezpieczeństwem publiczne czuwają dobrze zorganizowane służby publiczne (Policja i Straż Pożarna). Poprawia się stan dróg gminnych i powiatowych – w ciągu ostatniej dekady stan nawierzchni twardej ulepszonej wzrósł o 24% (z 54,4 km do 67,5 km)¹⁰. Na poprawę stanu bezpieczeństwa wpływa także stałe dbanie o sprawność sieci oświetlenia ulicznego w gminie.

⁹ <https://www.drzewica.pl/content/gmina-drzewica-wspiera-szpital-w-nowym-mie%C5%9Bcie-i-opocznie>

¹⁰ <https://analizy.monitorrozwaju.pl/> - Drzewica (1007023 gmina miejsko-wiejska); Obszar 10. Dostępność komunikacyjna; Podobszar 10.2.1 Jakość sieci dróg.

2.3.4. Opieka zdrowotna

W Gminie Drzewica funkcjonują:

- SP ZOZ Nowe Miasto nad Pilicą Przychodnia Rejonowa w Drzewicy, ul. Stawowa 27, 26-340 Drzewica
- NZOZ „Przychodnia Rodzinna DOM-MED” Jelnia 1, 26-340 Drzewica
- NZOZ „Przychodnia Rodzinna DOM-MED” Filia w Radzicach Dużych, Radzice Duże 124, 26-340 Drzewica

Na obszarze Gminy realizowane są programy profilaktyczne oraz zdrowotne.

2.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymagają dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w Gminie Drzewica przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

Na terenie Gminy Drzewica istnieje szereg instytucji działających na rzecz wspierania dzieci, młodzieży i rodzin. Wśród nich należy wymienić: szkoły, przedszkola, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Regionalne Centrum Kultury, kluby sportowe, placówki służby zdrowia, świetlice, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.

Na terenie Gminy Drzewica pomoc społeczną realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy, który jest jednostką organizacyjną Gminy Drzewica.

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy w okresie od stycznia do grudnia 2020 roku realizował następujące świadczenia:

Tabela 16 Udzielone świadczenia w 2020 roku

liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia		liczba świadczeń	kwota świadczeń w zł	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
ZASIŁKI STAŁE OGÓŁEM w tym przyznane dla osoby:	25	245	132 208	25	28
samotnie gospodarującej	23	226	125 491	23	23
pozostającej w rodzinie	2	19	6 717	2	5
ZASIŁKI OKRESOWE OGÓŁEM w tym przyznane z powodu:	38	139	47 963	38	73

liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia		liczba świadczeń	kwota świadczeń w zł	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
bezrobocia	30	107	36854	30	50
długotrwałej choroby	0	0	0	0	0
niepełnosprawności	8	12	11109	8	23
POSIŁEK	139	7883	19744	77	321
USŁUGI OPIEKUŃCZE OGÓŁEM	31	6807	54502	31	37
SPRAWIENIE POGRZEBU	1	1	3200	1	1
ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM w tym:	159	x	72583	154	363
zasiłki specjalne celowe	58	103	23655	56	131
PRACA SOCJALNA	X	x	x	137	342
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	10	85	188 163	10	10

Źródło: Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

W 2020 roku najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, następnie długotrwałej bądź ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz ubóstwa. Liczba osób we wspartych rodzinach wynosiła adekwatnie: 320, 123, 128 oraz 127.

Tabela 17 Powody przyznania pomocy w 2020 roku

Powód przyznania	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	53	127
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15	47
Długotrwała lub ciężka choroba	67	123
Niepełnosprawność	59	128
Bezrobocie	115	320
Wielodzietność	12	66
Zdarzenie losowe	1	1

Źródło: Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

W 2019 roku w Gminie Drzewica 303 gospodarstwa domowe korzystały ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 712 osób.

Tabela 18 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	382	369	366	421	347	340	306	308	297	303

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

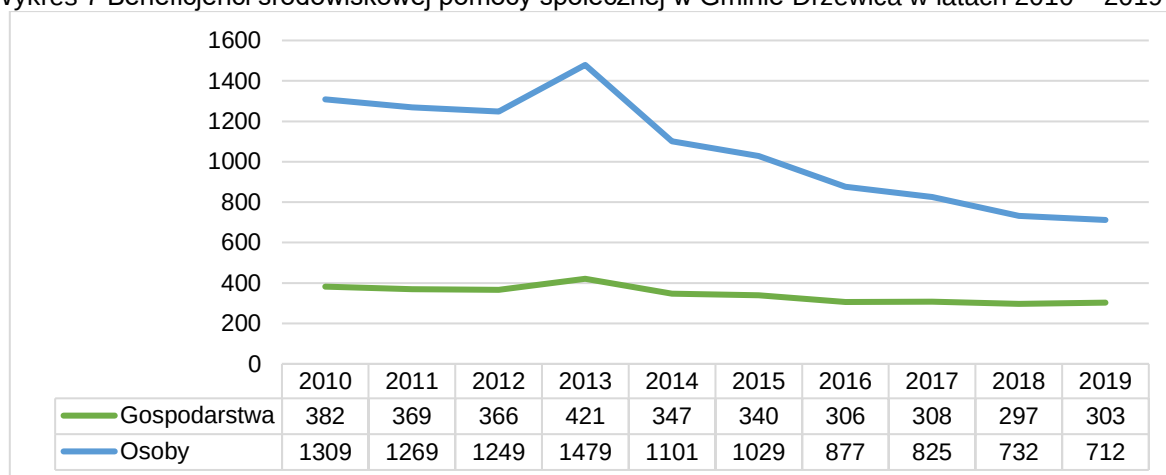
Tabela 19 Ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	1309	1269	1249	1479	1101	1029	877	825	732	712

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat w Gminie Drzewica zauważalny jest stały spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2019 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 303 gospodarstw i był niższy w stosunku do roku 2010 o 79 gospodarstw. Nastąpił więc spadek wskaźnika o 20,68%. Maleje również liczba osób korzystających ze wsparcia w stosunku do roku 2010 wskaźnik ten zmniejszył się o 597 osób – czyli 45,6%.

Wykres 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 – 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminach poddanych analizie gminą, w której wskaźnik – udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w % był najwyższy była gmina Sławno (10,8%). Najniższy wskaźnik był w Gminie Odrzywół i kształtował się na poziomie (5,5%). W porównaniu z pozostałymi gminami, w Gminie Drzewica analizowany wskaźnik (6,8%) kształtuje się na średnim poziomie, niższym w stosunku do wskaźnika dla powiatu opoczyńskiego (7,2%) oraz wyższym od wskaźnika dla województwa łódzkiego (4,5%).

Tabela 20 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w %
Powiat opoczyński	2084	5467	7,2
Białaczów	165	402	7,0
Drzewica	303	712	6,8
Mniszków	133	292	6,1
Opoczno	837	2131	6,2
Paradyż	114	369	8,5
Poświętne	78	227	7,2
Sławno	230	821	10,8
Żarnów	224	513	8,7
województwo łódzkie	56867	111199	4,5
powiat przysuski	-	-	-
Gielniów	126	352	7,7
Odrzywół	67	208	5,5
Rusinów	105	336	7,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W ramach wydatków z budżetu Gminy poniżej przedstawiono te, na które przeznaczany jest największy budżet. Dominuje tutaj oświata i wychowanie (ok. 32,03%), następnie administracja publiczna (9,46%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (ok. 8,59%), transport i łączność (ok. 3,79%) oraz pomoc społeczna (ok. 3,42%).

Tabela 21 Wydatki z budżetu Gminy Drzewica w roku 2019 (w zł)

wydatki z budżetu gminy ogółem	46 645 716,76
administracja publiczna	4 412 654,07
oświata i wychowanie	14 940 686,01
pomoc społeczna	1 596 128,87
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 008 119,49
transport i łączność	1 766 381,68

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Tabela poniżej przedstawia kształtowanie się wydatków ponoszonych na pomoc społeczną, począwszy od 2013 roku. Kwota ta generalnie ulega zwiększeniu, poza rokiem 2015. Należy jednak zauważyć, iż udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem Gminy Drzewica jest znacznie mniejszy w roku 2019 (3,42%), niż w roku 2013, kiedy osiągnął 15,01%. Dane te świadczą o polepszającej się sytuacji na gruncie społecznym.

Tabela 22 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w Gminie Drzewica w latach 2013 - 2019

rok	wydatki z budżetu Gminy ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
2013	31 285 533,90	4 695 518,16	15,01%
2014	37 838 227,54	4 882 446,44	12,90%
2015	28 509 766,55	4 950 812,84	17,37%
2016	38 228 706,93	12 194 134,50	31,90%
2017	42 326 371,53	1 155 100,75	2,73%
2018	51 763 247,73	2 501 705,57	4,83%
2019	46 645 716,76	1 596 128,87	3,42%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Poniżej zaprezentowano dane służące do wykonania analizy porównawczej za rok 2019. W tym celu zaprezentowano jak wyżej: wydatki ogółem, wydatki na pomoc społeczną oraz udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem [%]. Ostatni wskaźnik pokazuje zróżnicowanie w realizowanych wydatków wśród JST. Kolorem żółtym oznaczono wartość najniższą (2,34% gmina Rusinów), zaś niebieskim najwyższą (11,62% gmina Odrzywół). Wskaźnik dla Gminy Drzewica (3,42%) wskazuje na jedną z niższych wśród analizowanych JST, jest niższy od wskaźnika dla powiatu opoczyńskiego (5,52%), a także dla województwa łódzkiego (5,39%).

Tabela 23 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2019 roku

Jednostka terytorialna	Wydatki ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
Powiat opoczyński	360 911 664,69	19 932 057,97	5,52
Białaczów	27 936 414,88	1 529 856,32	5,48
Drzewica	46 645 716,76	1 596 128,87	3,42
Mniszków	22 118 483,45	912 041,21	4,12

Jednostka terytorialna	Wydatki ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
Opoczno	150 415 991,75	10 379 826,34	6,90
Paradyż	25 951 874,79	754 936,92	2,91
Poświętne	16 175 837,86	683 612,93	4,23
Sławno	43 781 401,44	2 563 993,82	5,86
Żarnów	27 885 943,76	1 511 661,56	5,42
województwo łódzkie	14 250 926 167,23	768 376 730,17	5,39
Powiat przysuski	-	-	-
Gielniów	19 763 871,78	473 463,38	2,40
Odrzywół	18 682 643,59	2 171 073,10	11,62
Rusinów	19 315 271,67	452 588,68	2,34

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Grupami wymagającymi największego wsparcia w gminie są osoby bezrobotne (szczególnie długotrwale) i niepełnosprawne. Chociaż liczba osób bezrobotnych w gminie w badanym okresie przejawia tendencję malejącą to analizując jednak dane należy wyciągnąć wnioski, iż problem ten występuje również w Gminie Drzewica. Należy więc zaktywizować osoby bezrobotne zwłaszcza powyżej 45 roku życia, długotrwale bezrobotne, organizować szkolenia oraz kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikujące. Osoby długotrwale bezrobotne należy dodatkowo wspierać poprzez rozmowę np. z psychologiem czy doradcą zawodowym. Jest to grupa, której szczególnie trudno odnaleźć się na rynku pracy – właśnie ze względu na bardzo długą przerwę w jej wykonywaniu. Do osób długotrwale bezrobotnych zaliczają się również te, które po prostu nie chcą pracować, przywykły do sytuacji, nie chcą zmian, nie oczekują od życia niczego więcej.

Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby niepełnosprawne, którym chyba najtrudniej odnaleźć się w rzeczywistości i którym najtrudniej znaleźć pracę. Pracodawcy wolą przyjąć osobę pełnosprawną, z którą wg. nich łatwiej będzie im współpracować. Niełatwo jest przedsiębiorcom przekonać się do osób niepełnosprawnych, wiążą z tym utrudnienia w pracy, konieczność wprowadzania zmian. Bardzo często jest to problem bardziej natury psychologicznej niż technicznej. Obserwując statystyki można zauważyć, że osoby niepełnosprawne dłużej poszukują pracy, co wynika m.in. z zapisów powyżej. Jednak nie tylko kwestia aktywności na rynku pracy jest problemem, osobom niepełnosprawnym bardzo trudno jest funkcjonować w świecie, który nie jest przystosowany do ich potrzeb, w otoczeniu, które utrudnia im wykonywanie podstawowych, najprostszych wydawałoby się czynności. Konieczne jest zatem wyrównywanie szans tych osób w życiu codziennym, wprowadzanie rozwiązań technologicznych i technicznych, które ułatwią im chociażby przemieszczanie się, czy też możliwość korzystania z dostępnych miejsc rekreacji i kultury. Należy pamiętać, że niepełnosprawność nie jest problemem tylko i wyłącznie osób dotkniętych nią bezpośrednio. Bardzo często jest to obciążenie dla całej rodziny, ponieważ wiąże się z ograniczeniem dochodów, a także opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Gmina Drzewica dokłada również starań, aby osobom starszym żyło się lepiej. W 2020 roku realizowano następujące zadania:

Dzienny Dom Senior +

Dzienny Dom „Senior+” w Drzewicy jest jednostką organizacyjną utworzoną na mocy Uchwały Rady Gminy i Miasta w Drzewicy Nr XLVI/346/2018 z dnia 14 listopada 2018 r., a swoją działalność rozpoczął

z dniem 2 stycznia 2019 r. Celem działalności Dziennego Domu „Senior+” w Drzewicy jest przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób starszych, rozwijanie ich sprawności psychofizycznej oraz właściwe wykorzystanie potencjałów wiedzy i umiejętności seniorów. Zadaniem Dziennego Domu jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego i satysfakcjonującego życia nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.

Klub Seniora

Od sierpnia 2020 r. w budynku Dziennego Domu Senior+ w Drzewicy działa Klub Seniora. Powstał on w ramach projektu „CUŚ – Centrum Usług Środowiskowych na rzecz mieszkańców powiatu opoczyńskiego” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Klub zrzesza 20 uczestników. Uczestnictwo w zajęciach Klubu Seniora jest bezpłatne.

Spotkania z najstarszymi mieszkańcami Gminy Drzewica

Jest to akcja społeczna Burmistrza Drzewicy, realizowana już od kilku lat w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Burmistrz odwiedza ze świątecznymi życzeniami i prezentami najstarszych mieszkańców Gminy Drzewica. W 2020 r. Burmistrz odwiedził 45 osób, które ukończyły 90 lat.

Od 2015 roku w Drzewicy prowadzony jest Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ). Jest on przeznaczony dla osób niepełnosprawnych, które znajdują się w wieku produkcyjnym ze wskazaniami do terapii zajęciowej, zawartymi w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ. Jest to placówka dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz fizyczną.

2.3.6. Rynek pracy

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w Gminie Drzewica. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Rok 2012 stał się rokiem przełomowym, od tego momentu liczba bezrobotnych w Gminie Drzewica zaczęła się zmniejszać. 2020 rok pokazuje spadek bezrobocia w gminie do 297 zarejestrowanych bezrobotnych, czyli o 546 osób mniej niż w roku 2011. Należy jednak zauważyć, że w 2020 roku odnotowano więcej osób zarejestrowanych, niż w roku 2019, różnica wynosi 49 osób. Może być to efekt pandemii.

Rozpatrując różnice względem płci, co roku z wyjątkiem roku 2020 więcej zarejestrowanych było bezrobotnych kobiet. Jeżeli podwyższenie liczby bezrobotnych w ostatnim analizowanym roku jest rezultatem pandemii, to można przypuszczać, że większa liczba zarejestrowanych mężczyzn może wynikać z pracy w branżach, które dłużej pozostawały „zamknięte”.

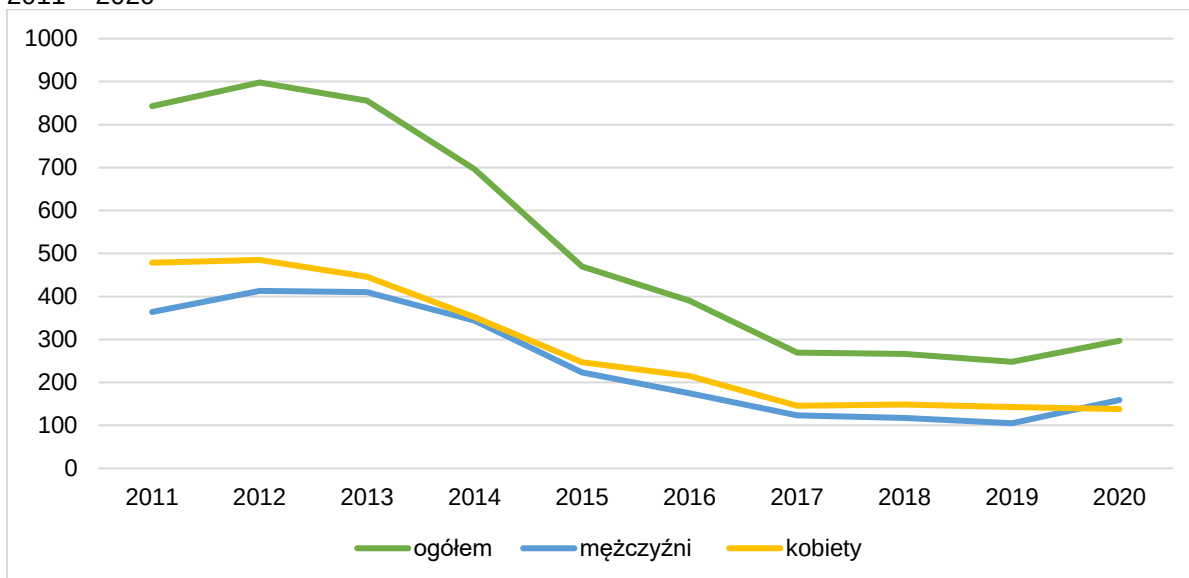
Tabela 24 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica w latach 2011 – 2020

bezrobotni zarejestrowani z podziałem na płeć										
lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	843	898	856	696	470	390	269	266	248	297
mężczyźni	364	413	410	344	223	175	123	117	105	159

bezrobotni zarejestrowani z podziałem na płeć										
kobiety	479	485	446	352	247	215	146	149	143	138
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)										
lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	12,6	13,6	13,0	10,7	7,3	6,1	4,3	4,3	4,1	4,9
mężczyźni	10,0	11,4	11,3	9,6	6,3	5,0	3,6	3,4	3,1	4,8
kobiety	15,9	16,3	15,1	12,2	8,5	7,5	5,2	5,4	5,2	5,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica z podziałem na płeć w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Drzewica wyniósł 4,9% (wskaźnik dla powiatu opoczyńskiego wyniósł 4,5%, zaś dla województwa łódzkiego 4,8%).

Tabela 25 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat opoczyński	10,3	11,1	11,0	8,4	6,3	5,5	3,9	3,8	3,8	4,5
Białaczów	12,4	13,0	16,1	12,5	9,4	8,4	5,5	5,9	5,9	6,7
Drzewica	12,6	13,6	13,0	10,7	7,3	6,1	4,3	4,3	4,1	4,9
Mniszków	7,1	9,2	8,6	6,9	4,6	3,9	3,0	3,1	2,8	3,4
Opoczno	9,8	10,8	10,3	7,8	5,9	5,2	3,8	3,7	3,7	4,3
Paradyż	9,9	9,3	10,6	8,7	6,5	5,3	3,3	3,1	3,7	3,9
Poświętne	8,1	8,2	9,1	7,2	4,7	3,9	2,7	2,3	2,6	3,4
Sławno	10,8	11,6	10,2	7,2	5,6	4,6	3,6	3,2	3,0	4,3
Żarnów	10,1	11,1	11,3	7,8	7,4	6,5	4,7	3,8	4,3	5,3
ŁÓDZKIE	8,6	9,5	9,7	8,1	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1	4,8
powiat przysuski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gielniów	26,3	27,0	27,2	24,0	22,4	20,9	16,9	16,1	16,3	15,9
Odrzywół	17,8	19,0	18,6	15,6	17,8	14,4	13,7	10,6	11,9	10,7
Rusinów	22,5	23,6	23,4	18,9	18,9	17,5	16,4	16,6	15,0	14,1

Źródło: Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne

W zestawieniu Gminy Drzewica z pobliskimi jej gminami widzimy, że wartości obrazujące udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla Gminy są wartościami pośrednimi. W tabeli powyżej zaznaczono wartości najniższe (kolor niebieski) oraz wartości najwyższe (kolor żółty) w badanym okresie dla każdej jednostki terytorialnej. Poziom bezrobocie w Gminie Drzewica nie odbiega zatem od sytuacji w pobliskich gminach w województwie łódzkim. Wskaźniki dla gmin z powiatu przysuskiego w województwie mazowieckim są znacznie wyższe. W badanym okresie referencyjnym wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Drzewica przyjmuje wartości wyższe od wskaźnika dla powiatu opoczyńskiego oraz niższe od wskaźników dla województwa łódzkiego w każdym roku z wyjątkiem lat 2017 i 2018, zaś w roku 2019 były one sobie równe.

W każdej jednostce w województwie łódzkim wskaźnik w roku 2020 był wyższy od tego w 2019 roku. Przedstawione dane wskazują, iż w kolejnych latach można spodziewać się utrzymania poziomu bezrobocia na podobnym lub trochę wyższym poziomie – ze względu na panującą pandemię.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż Urząd Miejski w Drzewicy ściśle współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Opocznie na rzecz ograniczenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków na obszarze Gminy Drzewica. Urząd Miejski w Drzewicy co roku przeznacza środki na aktywizację bezrobotnych. Działania te polegają na zatrudnianiu osób bezrobotnych poprzez organizację prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych oraz staży.

Tabela 26 Liczba osób objętych aktywizacją zawodową w Urzędzie Miejskim w Drzewicy

rok	roboty publiczne	prace interwencyjne	prace społecznie użyteczne	zatrudnieni ze środków własnych	staże	ogółem
2013	34	20	0	24	11	89
2014	31	35	10	48	20	144
2015	45	5	10	73	8	141
2016	35	0	0	40	12	87
2017	33	5	0	31	7	76
2018	28	2	0	18	4	52
2019	25	5	15	10	3	58
2020	10	2	0	14	1	27

Źródło: Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

2.4. Sfera gospodarcza

2.4.1. Gospodarka

Gospodarka

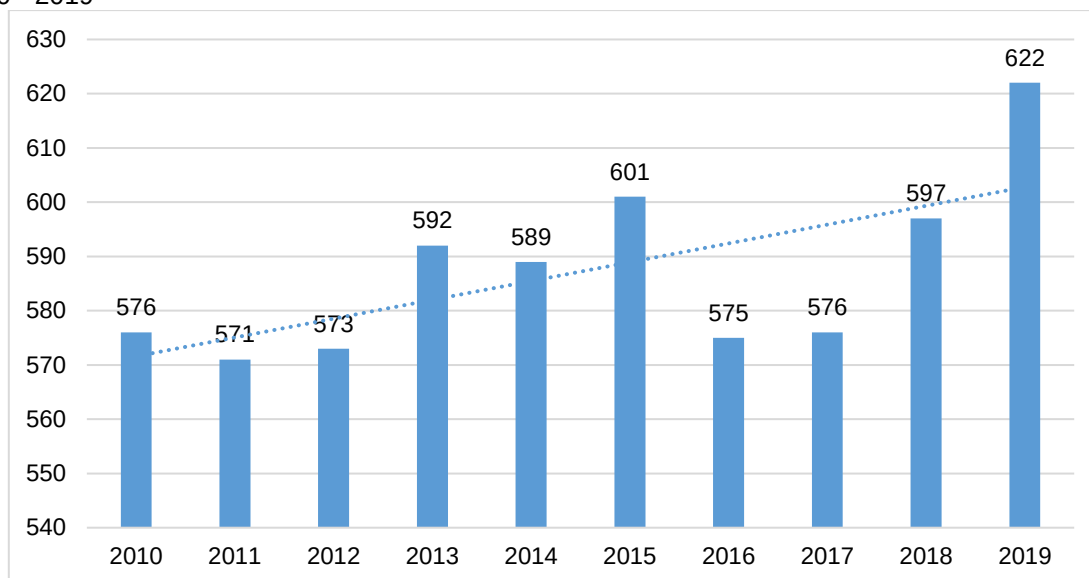
Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze Gminy Drzewica w latach 2010 - 2019 kształtowała się w sposób zróżnicowany z tendencją wzrostową. W porównaniu z 2010 rokiem, w 2019 r. na terenie Gminy przybyło 46 podmiotów gospodarczych ogółem. Zdecydowany wzrost nastąpił w liczbie podmiotów sektora prywatnego, przy stagnacji ze strony sektora publicznego.

Tabela 27 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

Lata	Ogółem
2010	576
2011	571
2012	573
2013	592
2014	589
2015	601
2016	575
2017	576
2018	597
2019	622

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Wykres 9 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2014 – 2019 zmiany w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w poszczególnych sekcjach, kształtowały się łagodnie, nie odnotowano spektakularnych wzrostów oraz spadków.

Największe zmiany w różnicy liczby podmiotów w roku 2019 w stosunku do 2014:

- Wzrost liczby podmiotów w sekcji F. Budownictwo – o 29 podmiotów,
- Zmniejszenie liczby podmiotów w sekcji G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 9 podmiotów mniej.

Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)		Wartości w latach					
Sekcje		2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	9	10	10	9	8	9
2	Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	1	1

3	Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	57	59	56	55	53	51
4	Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną	0	0	0	0	0	0
5	Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	3	3	3	2	2
6	Sekcja F Budownictwo	105	109	104	111	122	134
7	Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	206	199	193	185	187	195
8	Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	22	26	25	24	27	29
9	Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	13	12	15	13	13
10	Sekcja J Informacja i komunikacja	7	8	7	9	11	12
11	Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	11	12	13	12	12
12	Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	8	7	8	7	7
13	Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	23	25	22	18	18	17
14	Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	8	9	9	8	8
15	Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa	13	13	13	13	13	13
16	Sekcja P Edukacja	23	22	22	21	22	21
17	Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	30	30	30	29	33	35
18	Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	13	14	16	16	15
19	Sekcje S, T Pozostała działalność usługowa	43	43	35	37	44	48
Ogółem		589	601	575	576	597	622

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych mają podmioty zaklasyfikowane do Sekcji:

- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 195 podmiotów (31,35% ogółu)
- F: Budownictwo – 134 podmioty (21,54% ogółu)
- C: Przetwórstwo przemysłowe – 51 podmiotów (po 8,2% ogółu)

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2019 roku odnotowano 598 podmiotów gospodarczych, w tym 514 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na terenie Gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. Udział sektora prywatnego wynosi zatem 96,14%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Miejski w Drzewicy, jednostki oświatowe oraz instytucje kultury.

Tabela 29 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica w latach 2014-2019

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon		Wartości w latach					
Podmioty wg sektorów własnościowych		2014	2015	2016	2017	2018	2019
1.	podmioty gospodarki narodowej ogółem	589	601	575	576	597	622
2.	sektor publiczny – jednostki ogółem	24	24	24	23	24	24
3.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	20	20	20	19	20	20
	Spółki handlowe	1	1	1	1	1	1
4.	sektor prywatny - ogółem	565	577	551	553	573	598
5.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	489	498	472	473	491	514
6.	spółki handlowe	21	23	23	22	21	21
7.	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1
8.	spółdzielnie	3	3	3	3	1	1
9.	fundacje	0	0	0	0	0	0
10.	stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	26	26	28	28	26

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest **poziom aktywizacji gospodarczej** liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku. Poniżej przedstawiono wyliczenia wskaźnika dla gmin powiatu opoczyńskiego oraz gmin sąsiadujących z Gminą Drzewica – należą one do powiatu przysuskiego w województwie mazowieckim.

Tabela 30 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach powiatu opoczyńskiego oraz w gminach ościennych z powiatu przysuskiego w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

gmina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat opoczyński										
Białaczów	356	358	377	380	376	373	381	395	442	460
Drzewica	523	528	547	547	560	540	546	569	597	625
Mniszków	483	484	510	540	532	552	582	618	665	709
Opoczno	706	682	705	715	718	702	705	717	753	784
Paradyż	460	454	474	483	485	505	515	539	595	645
Poświętne	625	594	586	591	596	590	576	592	594	629
Sławno	378	370	395	400	417	443	457	467	501	536
Żarnów	494	470	461	476	515	513	532	545	565	595
powiat przysuski										
Gielniów	548	562	585	595	602	601	591	594	625	705
Odrzywół	609	611	651	647	674	677	694	713	757	820
Rusinów	521	528	546	539	560	594	614	644	650	697

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Od roku 2011 poziom aktywizacji gospodarczej w Gminie Drzewica wzrósł o 102 punkty. Wzrost ten obserwujemy we wszystkich zaprezentowanych w tabeli gminach.

Porównując te wskaźniki do danych z innych części województwa łódzkiego wnioskuje się, że należą one do przeciętnych.

W roku 2020, wśród badanych gmin tylko w gminach: Białaczów, Sławno i Żarnów wskaźnik osiągnął wartość niższą od tej odnotowanej dla Gminy Drzewica. Najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła w gminie Odrzywół (powiat przysuski), co zapewne wynika z położenia gminy w województwie

mazowieckim. W województwie łódzkim zaś najwyższą wartość wskaźnika odnotowano dla gminy Opoczno – gdzie miasto Opoczno jest miastem powiatowym.

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), który obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej a indeksem PEAi. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji gospodarczej to skumulowany przez wiele lat **dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego**, natomiast PEAi obrazuje **aktualną dynamikę**.

Okres od roku 2004 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4% a gminach miejsko-wiejskich często przekracza 9%.

Tabela 31 Saldo ilości firm w okresie trzech lat (2017/2020) – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAi
Powiat opoczyński		
Białaczów	79	22,78
Drzewica	79	16,40
Mniszków	127	22,08
Opoczno	79	13,94
Paradyż	130	28,02
Poświętne	53	12,58
Sławno	79	17,21
Żarnów	63	14,94
Powiat przysuski		
Gielniów	114	24,62
Odrzywół	126	23,53
Rusinów	83	15,26

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminach poddanych analizie wskaźnik PEAi jest wyższy niż 15% (gwałtowny rozwój) w większości z nich, z wyjątkiem gmin: Opoczno (13,94), Poświętne (12,58) i Żarnów (14,94). Wskaźnik przekracza jednak 9%, co i tak oznacza pomyślną koniunkturę.

W pozostałych gminach wskaźnik osiąga wysokie i bardzo wysokie wartości. Najwyższy został odnotowany dla gminy Paradyż (28,02), dla Gminy Drzewica przyjął wartość (16,4), co oznacza gwałtowny rozwój.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany pandemią wirusa COVID-19 w całym kraju następuje zmniejszenie liczby zakładanych przedsiębiorstw oraz obserwuje się coraz więcej takich, które zawieszają bądź zamykają prowadzoną dotychczas działalność gospodarczą. Na ten moment bardzo trudno jest przewidzieć, kiedy pandemia zakończy się oraz jak bardzo dotkliwe będą jej skutki m.in. w sferze gospodarczej. W analizowanych gminach mogą być one widoczne (bądź nie) w statystykach dopiero w kolejnych latach.

Rolnictwo¹¹

Drzewica jest gminą rolniczą. Ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Na obszarze Gminy Drzewica dominują gleby o najniższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najsłabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się w pobliżu miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Gielzów, Domaszno i w dolinie rzeki Drzewiczki. Gleby III klasy zajmują niewielką część powierzchni Gminy, dlatego winny podlegać całkowitej ochronie (w Gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy).

Ogólna powierzchnia Gminy Drzewica – 11.819 ha, w tym:

- użytki rolne: 62,70%,
- użytki leśne: 33,10%.

Dominującą formą własności ziemi są indywidualne gospodarstwa rolne.

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność osób fizycznych wynosi 9.317 ha, co stanowi 78,8 % powierzchni ogólnej Gminy.

Wśród upraw największą powierzchnię zajmują żyto i ziemniaki. Ponadto uprawia się pszenicę, pszenżyto, owies. W produkcji zwierzęcej dominuje bydło, trzoda chlewna, owce i kozy. Znaczna część rolników zajmuje się produkcją roślinno-zwierzęcą.

Produkcja roślinna:

- zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi,
- ziemniaki.

Produkcja zwierzęca:

- bydło – 1.491 szt.,
- trzoda chlewna - 266 szt.,
- owce - 102 szt.,
- kozy - 14 szt.

Liczba producentów rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie, w tym:

- bydło - 912 producentów,
- trzodę chlewną - 23 producentów,
- owce - 18 producentów,
- kozy - 7 producentów.

Średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w Gminie wynosi 4,25 ha.

Struktura użytków rolnych

Użytki rolne ogółem: 7410 ha, w tym:

- grunty orne: 5586 ha,
- sady: 157 ha,
- łąki trwałe: 654 ha,
- pastwiska trwałe: 712 ha,
- pozostałe grunty rolne: 458 ha.

¹¹ Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok

PODSUMOWANIE

Zaprezentowane powyżej dane wskazują, że sfera gospodarcza w Gminie Drzewica rozwija się w cyklach rozkwitu koniunktury (silny wzrost w latach 2013 - 2015 oraz 2018 - 2019, spadki w latach 2010 - 2011, 2016). Wskaźnik aktywizacji gospodarczej należy do przeciętnych w powiecie, choć aktualne tempo wzrostu aktywności gospodarczej jest bardzo duże.

Ukształtowana struktura gospodarki lokalnej opartej o produkcję rolniczą i stanowiącą podstawową sferę zatrudnienia i źródło utrzymania społeczności lokalnej czyni gospodarczy rozwój gminy zależnym od koniunktury na rynku towarów rolno-spożywczych, a jednocześnie od wahań podaży miejsc pracy. Gmina Drzewica jest gminą rolniczą, ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Gospodarka gminy opiera się głównie na indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz małych i średnich firmach, zajmujących się handlem oraz prowadzących działalność w sektorze budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Niejednokrotnie Gmina skutecznie reagowała na spadki koniunktury gospodarczej udzielając niezbędnego wsparcia przedsiębiorcom (m.in. w 2015 r. zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców tworzących nowe inwestycje i nowe miejsca pracy na terenie Gminy Drzewica). Nie ma wątpliwości, iż obecna sytuacja spowodowana epidemią COVID-19 również wymaga podjęcia nowych skutecznych działań, które pomogą aktywnym ekonomicznie mieszkańcom gminy przetrwać trudny okres.

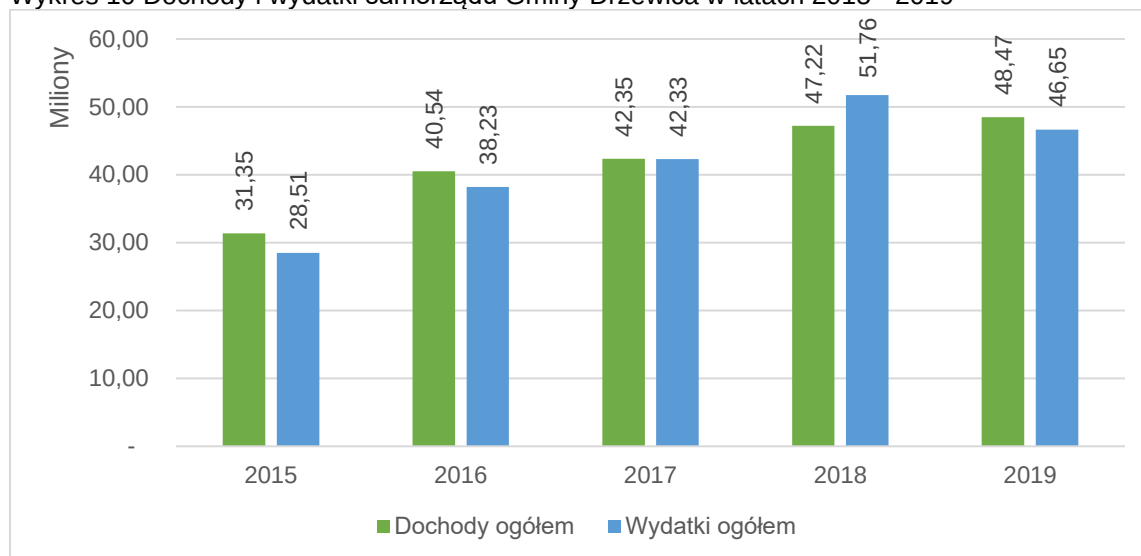
Dostęp do rezerw rynku pracy oraz nieliczne wolne tereny inwestycyjne mogą okazać się niewystarczające do utrzymania tendencji wzrostowej w zakresie prowadzonej na terenie gminy działalności gospodarczej lub rolnej. Istotną barierą może okazać się brak gotowości, czy też zdolności do podjęcia pracy przez osoby bezrobotne. Receptą może być angażowanie siły roboczej spośród imigrantów oraz zdecydowana i konsekwentna polityka wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym aktywizacji zawodowej (poszukiwanie nowych rynków zbytu, dywersyfikacja działalności, nabywania nowych specjalizacji, przekwalifikowania).

W najbliższym okresie stabilność gospodarki gmina może zawdzięczać rezerwom zdolności produkcyjnej i usługowej w istniejącym zainwestowaniu oraz zaopatrzeniu w produkty rolne. Ponadto, wzrost popularności w sektorze budownictwa może otworzyć nowe możliwości ekspansji działalności usługowej.

Polityka finansowa

Polityka finansowa Gminy Drzewica realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Miejską, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej wskazujące wydatki majątkowe.

Wykres 10 Dochody i wydatki samorządu Gminy Drzewica w latach 2015 - 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Pozycję finansową gminy określa wysokość osiąganych dochodów budżetowych. Najwyższy udział w dochodach własnych mają podatki od osób prawnych, osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej. Od 2016 roku znaczącym składnikiem dochodów gminy jest program rządowy „Rodzina 500+”. Istotną pozycję zajmują również subwencje rządowe.

Dochody Gminy Drzewica wzrastają. Obrazuje to dochód wyliczony na 1 mieszkańca, który powiększył się z 3 188,82 zł /1 mieszkańca w 2014 roku do 4 645,14 zł/1 mieszkańca w 2019 roku, co oznacza wzrost o 45,66%.

Tabela 32 Dochody Gminy Drzewica w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014 - 2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dochód gminy na 1 mieszkańca	3188,82	2914,41	3791,89	3995,23	4495,57	4645,14

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Struktura dochodów i wydatków

Największy udział w dochodach ogółem stanowią subwencje (oświatowa, wyrównawcza, równoważąca, uzupełniająca).

Znaczną kwotę stanowią dotacje na zadania zlecone i własne gminy przy udziale których gmina realizuje zadania nałożone ustawami.

Dochody majątkowe w kwocie 992.415,73 zł – to efekt skutecznej aplikacji o środki zewnętrzne z różnych źródeł:

- 1) Środki z WFOŚiGW w Łodzi – budowa świetlicy w Werówce – 158.966,00 zł, Domek Wędkarza – 493,00 zł;
- 2) Modernizacja dróg gminnych – 756.846,00 zł (Fundusz Dróg Samorządowych);
- 3) Urząd Marszałkowski – Granty Sołeckie – 10.000,00 zł;
- 4) Inne (zwrot z f. sołeckiego) – 34.268,61 zł;
- 5) Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego – 7.828,12 zł;
- 6) Odszkodowania za nieruchomości przejęte pod inwestycje – 24.014,00 zł.

Udział pozostałych dochodów w dochodach ogółem:

- Podatek CIT – 325.017,95 zł
- Podatek PIT - 6.356.309,00 zł
- Podatki (rolny, leśny, od nieruchomości, od środków transportu) – 2.804.106,31 zł
- Pozostałe – 3.444.137,90 zł

Przy zakładanym deficycie budżetu (ujemnej różnicy między dochodami a wydatkami budżetu) w kwocie 967.144,62 zł, rok budżetowy 2020 zakończył się nadwyżką w kwocie 4.787.260,25 zł. Wynik budżetu za rok 2020 jest wartością dodatnią.

Na finansowanie różnego rodzaju projektów inwestycyjnych Jednostki Samorządu Terytorialnego mogą ubiegać się o pozyskiwanie środków z dotacji Unii Europejskiej. Obszarów, w których gminy mogą pozyskać fundusze jest bardzo wiele, a do najważniejszych z nich należą: infrastruktura, ochrona środowiska, informatyzacja, projekty społeczne, projekty kulturalne. W ostatnich latach Urząd Miejski pozyskał dofinansowane na kilkanaście projektów, w tym zarówno z budżetu EFRR jak i EFS.

Projekty zrealizowane przez Gminę Drzewica, na które gmina uzyskała dofinansowanie ze środków zewnętrznych:

Tytuł projektu	Nazwa programu	Okres realizacji
Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego powiatu opoczyńskiego poprzez zakup pojazdu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Drzewica	RPO WŁ	2010
Budowa Regionalnego Centrum Kultury w Drzewicy	RPO WŁ	2010 - 2014
Remont Placu Wolności w Drzewicy	PROW	2010
Przebudowa i rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku strażnicy OSP w miejscowości Strzyżów z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	PROW	2009 - 2010
Przebudowa i rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku strażnicy OSP w miejscowości Dąbrówka z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	PROW	2010 - 2011
Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku strażnicy OSP wraz ze zmianą sposobu użytkowania na świetlicę wiejską w Domasznie	PROW	2012
Rozbudowa i wyposażenie wraz ze zmianą sposobu użytkowania strażnicy OSP w. Zakościele z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	PROW	2012
Rozbudowa, przebudowa i wyposażenie budynku OSP w Trzebinie z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	PROW	2014
Program zwiększenia atrakcyjności turystycznej Zalewu Drzewickiego - etap 1 (ścieżka pieszo-rowerowa, oświetlenie, plac zabaw, pomost pływający)	PROW	2010
Remont stadionu MGKS "Gerlach" Drzewica w Drzewicy	PROW	2013 - 2014
Przebudowa boiska LKS "Radzice" w Radzicach Dużych	PROW	2012
Budowa placu zabaw i boiska w miejscowości Brzuza	PROW	2012
Budowa placu zabaw w miejscowości Radzice Małe	PROW	2012
Budowa placów zabaw w miejscowościach Domaszno i Dąbrówka	PROW	2012
Budowa placu zabaw w miejscowości Radzice Duże	PROW	2014
Budowa siłowni zewnętrznych w miejscowości Drzewica	PROW	2014
Budowa zbiornika wyrównawczego wody pitnej na terenie stacji uzdatniania wody w Strzyżowie	PROW	2009
Remont infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Drzewica	PROW	2012
Instalacja pomp ciepła i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej w gminie Drzewica	PROW	2012 - 2013

Tytuł projektu	Nazwa programu	Okres realizacji
Budowa odcinków sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Strzyżów, Dąbrówka, Zakościele oraz odcinka sieci wodociągowej w miejscowości Strzyżów	PROW	2014
Organizacja Dożynek Powiatowo-Gminnych w Drzewicy	PROW	2010
Kultywowanie tradycji ludowych na terenie gminy Drzewica poprzez organizację dożynek gminnych	PROW	2014
Organizacja imprez kulturalnych i sportowych na terenie gminy Drzewica	PROW	2013
Wydanie folderu i kalendarza promocyjno-informacyjnego Gminy i Miasta Drzewica	PROW	2012
Aktywizacja i integracja kobiet w Gminie Drzewica	PO KL	2010
Budowanie tożsamości Lokalnej poprzez spotkania integrujące mieszkańców	PO KL	2008 - 2009
Dożynki Gminne Krzczonów 2009	PO KL	2009
Indywidualizacja nauczania i wychowania uczniów klas I-III w Gminie Drzewica	PO KL	2012 - 2013
Nowoczesne oddziały przedszkolne w Gminie i Mieście Drzewica	PO KL	2015
Uwierz w siebie	PO KL	2008 - 2015
Ochrona środowiska naturalnego Gminy Drzewica poprzez opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej	POliŚ	2014 - 2015
„Ochrona środowiska naturalnego Gminy i Miasta Drzewica poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych”	RPO WŁ	2018 - 2019
„Termomodernizacja i remont budynku Urzędu Gminy i Miasta Drzewicy”	RPO WŁ	2016 - 2017
Ograniczenie niskiej emisji w gminie Drzewica poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła	WFOŚiGW	2018 - 2019

2.4.2. Turystyka

Drzewica to miasto leżące przy dawnym Trakcie Królewskim we wschodniej części Województwa Łódzkiego, na pograniczu Ziemi Łódzkiej, Mazowsza i Gór Świętokrzyskich. Jest siedzibą Gminy Drzewica w Powiecie Opoczyńskim. Przez Drzewicę przepływa prawy dopływ Pilicy – naturalnie meandrująca rzeka Drzewiczka, której wody zasilają Zalew Drzewicki o powierzchni ponad 80 ha, spełniający funkcję zbiornika retencyjnego i rekreacyjnego. Z kolei do Drzewiczki wpływa Brzuśnia – rzeka o pierwszej klasie czystości wody. Od północy, wschodu i południa miasto otaczają duże kompleksy leśne, tworzące swoisty mikroklimat. Północna część lasów usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego.

Znakomita lokalizacja w centrum Polski, wyjątkowe walory krajobrazowe oraz rozbudowana infrastruktura – to wszystko sprawia, że Drzewica staje się coraz ważniejszym punktem na turystycznej mapie Województwa Łódzkiego. Bez wątpienia stanowi idealne miejsce dla turystów szukających zarówno przygody z adrenaliną, jak i spokojnego wypoczynku z rodziną. Wykorzystując swoje atuty przyrodnicze jest prężnym ośrodkiem sportów wodnych. Zaledwie kilkaset metrów od dworca PKP - przy Zalewie Drzewickim - działa Ośrodek Sportu i Rekreacji, na terenie którego znajdują się: zadbane plaża, strzeżone miejsce do kąpieli, dobrze wyposażona wypożyczalnia sprzętu wodnego (kajaki, rowerki wodne, narty wodne i tzw. banany z motorówką), wyciąg do wakeboardingu o długości 220 m, boiska do kajak polo i siatkówki plażowej, dwa place zabaw, punkt gastronomiczny i bar.

OSiR działa w okresie od maja do września, a oprócz wielu form aktywnego wypoczynku na Zalewie Drzewickim oferuje również cieszące się wielką popularnością spływy kajakowe Drzewiczką. Trasa

biegnąca meandrami rzeki - wśród dzikich łąk, starorzeczy, pól uprawnych i terenów leśnych – dostarczy niezapomnianych wrażeń każdemu uczestnikowi spływu.

Bogata oferta rekreacyjno-turystyczna Drzewicy skierowana jest także do miłośników pieszych wędrówek oraz pasjonatów rajdów rowerowych. W samym mieście i okolicach znajdują się urokliwe szlaki – zarówno piesze, jak i rowerowe. Jeden z nich przebiega przez oznakowaną i oświetloną ścieżkę pieszko-rowerową, położoną przy północnym brzegu Zalewu Drzewickiego.

KAJAKARSTWO GÓRSKIE W DRZEWICY

Chlubą Drzewicy, a jednocześnie ewenementem na skalę całego kraju, jest tor kajakowy do uprawiania slalomu kajakowego, czyli najważniejszej, bo olimpijskiej odmiany kajakarstwa górskiego. To jedyny taki obiekt w centralnej Polsce. Należy do najnowocześniejszych torów slalomowych w Europie. Na torze trenują zawodnicy Ludowego Klubu Kajakowego Drzewica, którzy mogą się poszczycić wielkimi osiągnięciami na arenie krajowej i międzynarodowej - z medalami Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata i Mistrzostw Europy włącznie. Największe osiągnięcie drzewickich „górali” to srebro olimpijskie osady C-2 Krzysztof Kołomański - Michał Staniszewski podczas Igrzysk Olimpijskich „Sydney 2000”. Na torze w Drzewicy corocznie odbywają się regaty slalomowe o randze ogólnopolskiej. Z obiektu korzystają również zawodnicy ekstremalnych sportów wodnych – hydrospeedu, freestyle'u czy kajakarstwa zwalowego. Podobnie jak OSiR tor położony jest w bliskim sąsiedztwie dworca PKP.

DRZEWICKIE ZABYTKI

Drzewica jest miastem o bogatej, historycznej przeszłości sięgającej początków XIII wieku. O jej dziejach świadczą liczne zabytki architektury. Do najważniejszych należą:

- kościół rzymsko - katolicki ufundowany w 1315 roku
- ruiny XVI-wiecznego zamku gotycko–renesansowego, będące najlepiej zachowaną rezydencją z I połowy XVI wieku w Polsce
- dwór na podzamczu z XV wieku
- park zamkowy z drugiej połowy XIX wieku
- cmentarz rzymsko-katolicki założony w 1796 roku.

Do średniowiecznej historii miasta nawiązują doroczne festyny rycerskie, odbywające się wokół ruin XVI-wiecznego zamku. Z kolei Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy kultywuje tradycje regionu opoczyńskiego, bazujące na folklorze, dawnych obrzędach i zwyczajach.

Fotografia 19 Ruiny zamku w Drzewicy

BAZA NOCLEGOWA

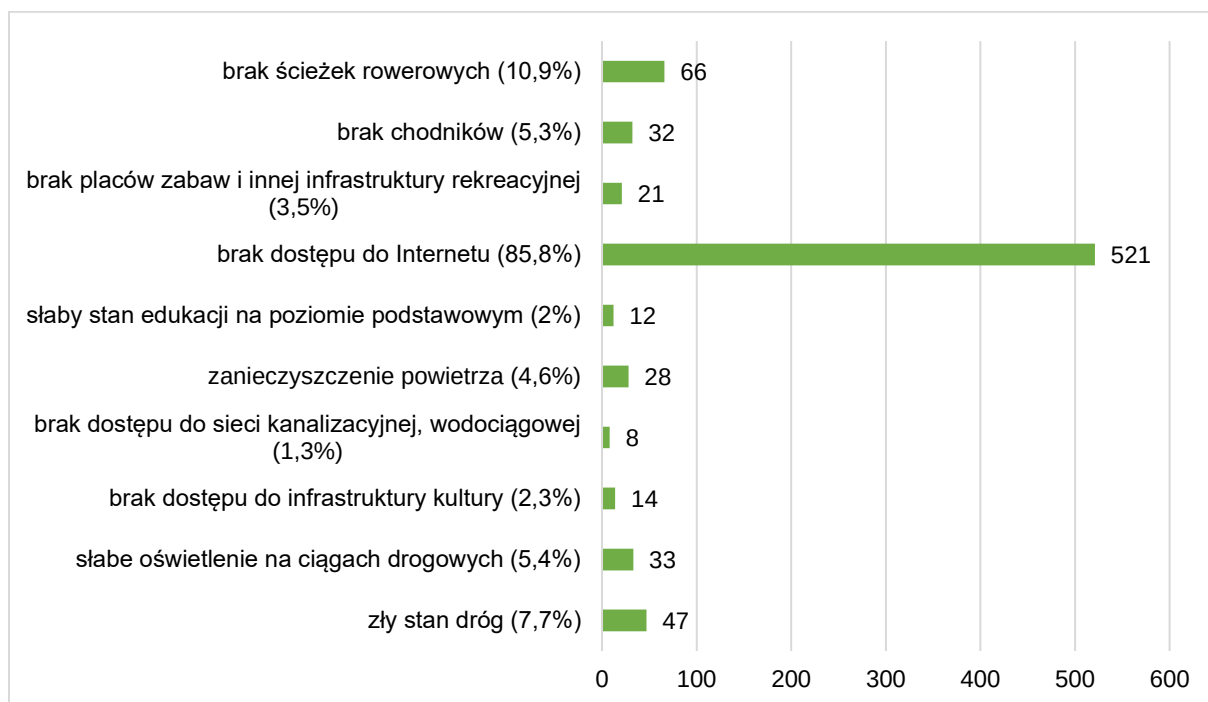
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Drzewicy oferuje dwa domki letniskowe położone w zacisznym lesie – 350 m od plaży i 150 m od toru kajakowego. Do dyspozycji turystów pozostaje osiem pokoi 3- lub 4-osobowych. Każdy jest niezależny, ogrzewany, ma wyjście na taras, osobną łazienkę i aneks kuchenny. Na terenie przy domkach („Kemping nad Drzewiczką”) znajduje się m.in. plac zabaw dla dzieci, miejsca na ognisko i free wi-fi. Bazę noclegową okolicy uzupełniają hotele i hostele w mieście oraz gospodarstwa agroturystyczne w Radzicach Małych i Gielzowie.

2.5. Wyniki badań ankietowych

Niezwykle ważnym elementem tworzenia strategii jest dialog społeczny. Dlatego też mieszkańcy mogli wziąć udział w tworzeniu strategii - wypełnić interaktywne ankiety, w których wypowiedzieli się o największych problemach gminy oraz pożądanym kierunkach rozwoju, odpowiedzi mieszkańców zostały wzięte pod uwagę w procesie tworzenia strategii. Poniżej przedstawiono wyniki badań ankietowych:

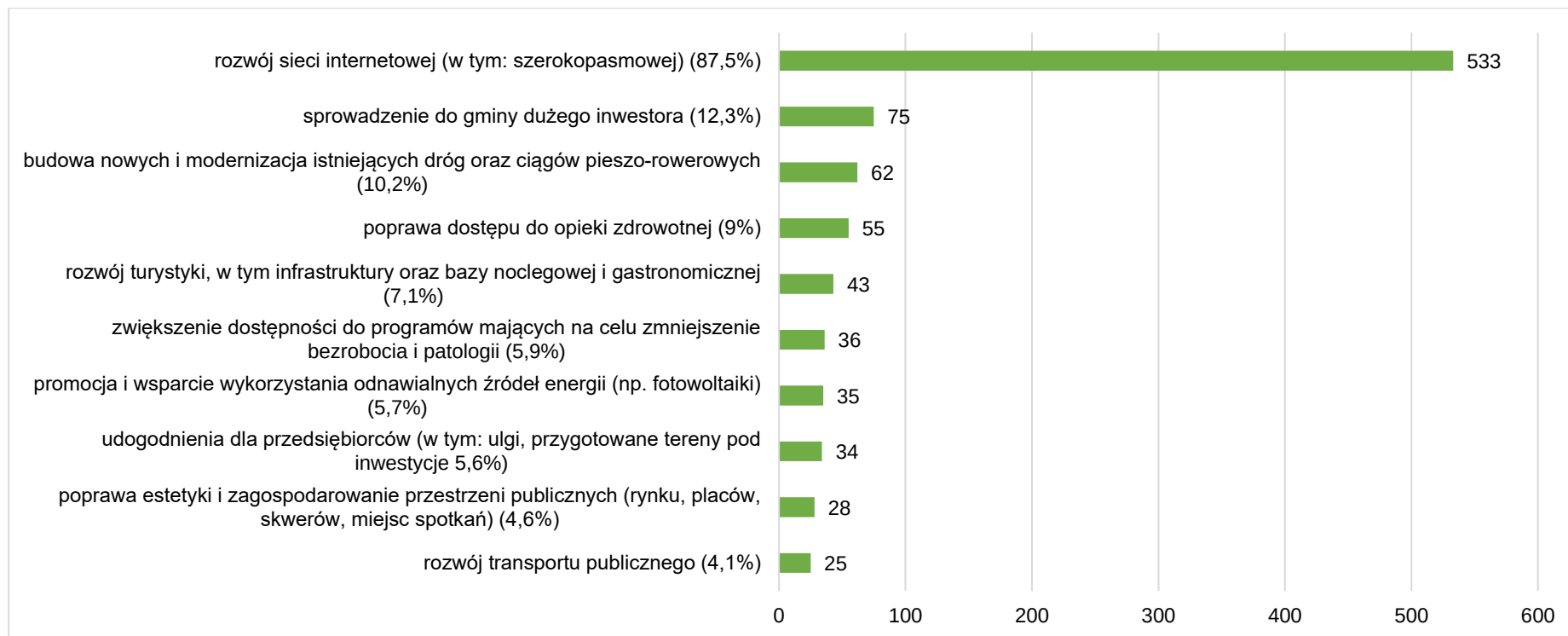
Jakie są największe problemy naszej gminy?

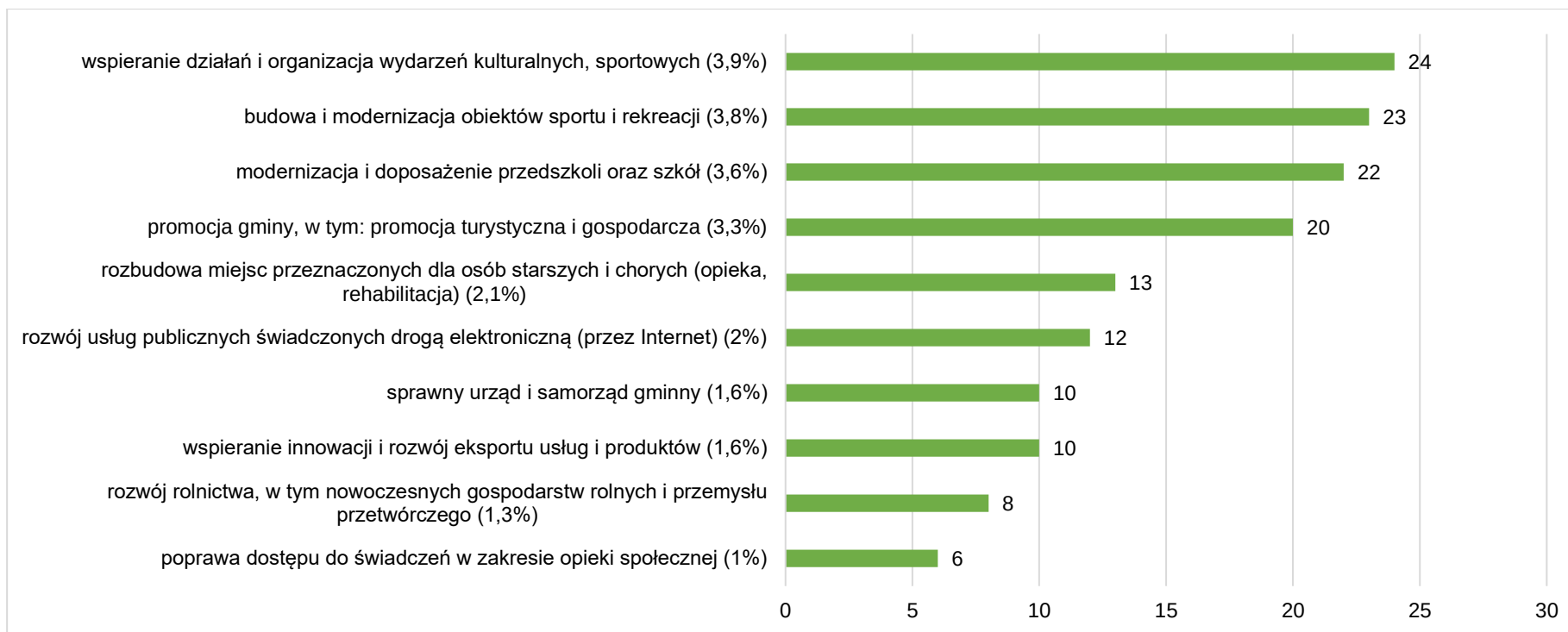
- udzielono 607 odpowiedzi (jedna osoba mogła wybrać kilka problemów);

Proszę o wybranie maksymalnie 6 priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2021-2027.

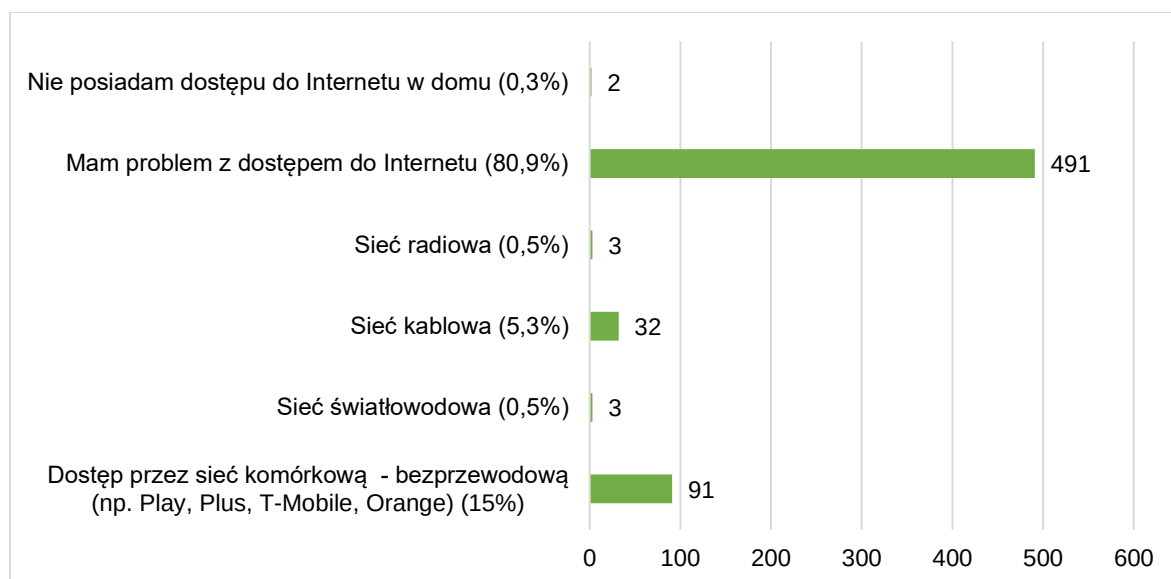
- udzielono 609 odpowiedzi
- wyniki podzielono na 2 wykresy ze względu na dużą prezentowaną ilość danych, uszeregowano je od największej najmniejszej do liczby uzyskanych głosów;
- dodatkowo ankietowani dopisali do listy następujące odpowiedzi (po 1 osobie, czyli 0,2%):
 - o rozbudowa gazociągu,
 - o plac lub tor, który umożliwia wyczynową jazdę samochodem w bezpiecznym miejscu,
 - o siłownię, kręgielnię (zajęcie czasu młodzieży),
 - o rozbudowa gazociągu i dostęp dla wszystkich mieszkańców Drzewicy,
 - o kolonie dla dzieci,
 - o gazociąg,
 - o rozwój bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

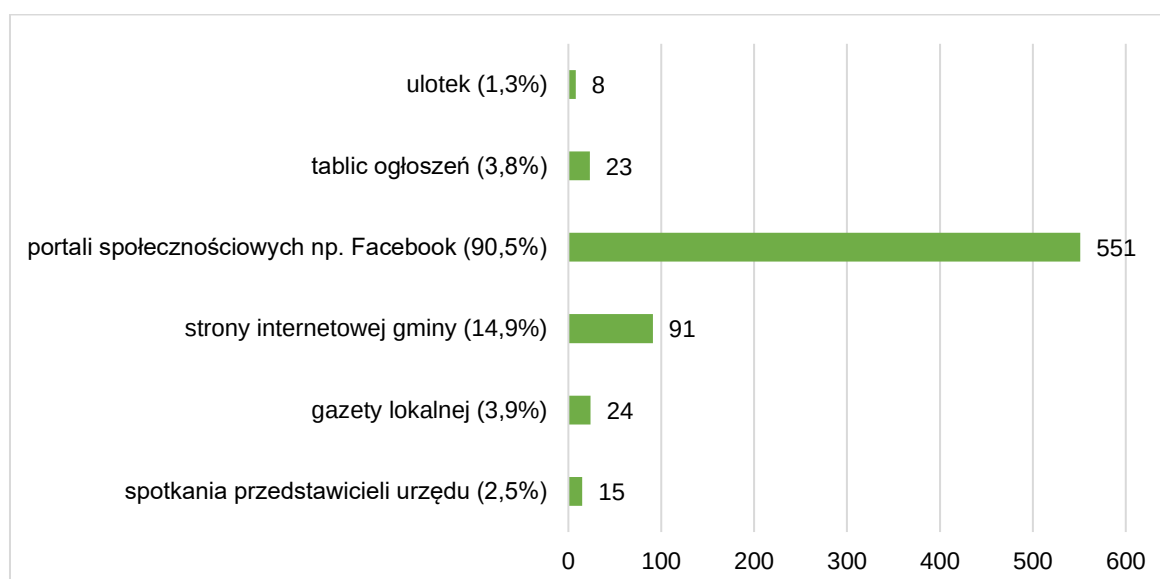

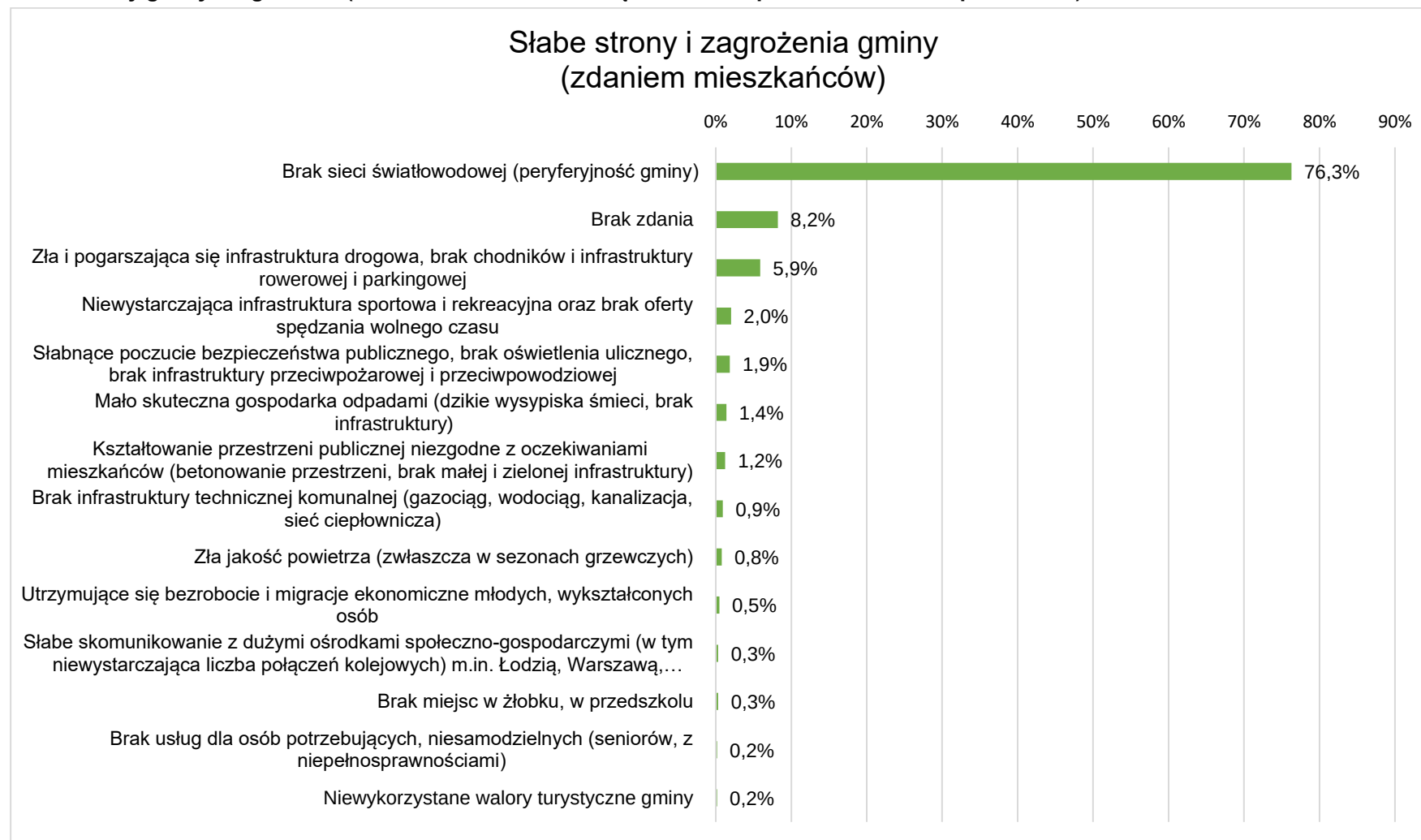
Jaki typ dostępu do Internetu Państwo posiadacie?

- udzielono 607 odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

Z jakich źródeł chciałaby Pani/chciałby Pan otrzymywać informacje o działaniach władz Gminy i wydarzeniach lokalnych?

– 609 osób udzieliło odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

Słabe strony gminy i zagrożenia (zdaniem mieszkańców – łącznie 645 odpowiedzi na 558 respondentów):

2.6. Analiza SWOT

SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY

- Bogata historia i tradycja miasta (zakorzeniony patriotyzm lokalny, silne korzenie kulturowe, tradycje hutnicze – dziedzictwo historyczne regionu)
- Funkcjonowanie instytucji i organizacji kultywujących tradycje i kulturę lokalną m.in. Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy, Biblioteka publiczna, Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnych
- Funkcjonowanie organizacji pozarządowych wzmacniających powiązania funkcjonalne całej gminy m.in. Lokalna Grupa Działania „Nad Drzewiczką”
- Duża zdolność do mobilności mieszkańców w celach społeczno-ekonomicznych
- Poprawiła się sytuacja gminy na gruncie społecznym – zmniejszenie udziału wydatków na pomoc społeczną w wydatkach gminy ogółem
- Rośnie dochód gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca

SŁABE STRONY

- Słaba sieć powiązań z mieszkańcami regionu (zwłaszcza z metropolią), brak spójności społeczno-gospodarczej z regionem z uwagi na peryferyjne położenie gminy (na granicy województwa łódzkiego)
- Konsekwentne wyludnianie gminy (odpływ ludzi młodych i wykształconych)
- Utrzymujące się trendy depopulacyjne – rośnie tempo zmniejszania się liczby mieszkańców
- Starzenie się społeczeństwa (wzrost przewagi osób w wieku poprodukcyjnym w relacji do osób w wieku przedprodukcyjnym)
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców
- Wyhamowanie aktywności zawodowej i społecznej - utrzymujące się od kilku lat wskaźniki dotyczące bezrobocia, aktywizacji zawodowej i rejestrowanych podmiotów gospodarczych
- Utrzymujące się patologie i problemy społeczne w enklawach gminy stanowiących obszary zdegradowane (bezrobocie, ubóstwo, samotność, niepełnosprawność)
- Rośnie grupa osób szczególnie wymagających wsparcia w gminie (seniorzy)
- Silne oddziaływanie większych miast i ośrodków funkcjonalnych na mieszkańców gminy (migracje zarobkowe, wyjazd po towary i usługi, wysoka kultura, sprzedaż produktów rolnych) – powiązania ekonomiczne i kulturalne z ośrodkami regionu mazowieckiego (Radom)

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

MOCNE STRONY

- Mikroklimat tworzony przez obszary przyrodnicze chronione występujące na terenie gminy
- Atrakcyjne położenie geograficzne (pradolina rzeki Drzewiczki, zalew, duże kompleksy leśne północnej i południowo-wschodniej części gminy)
- Krajobrazy sprzyjające rozwojowi bioróżnorodności (bogactwo przyrodnicze)
- Niski stopień zurbanizowania gminy miejsko-wiejskiej (tereny mieszkaniowe i przemysłowe zajmują niewielki procent powierzchni gminy i w niemal całości zlokalizowane na obszarze miasta)
- Całkowite skanalizowanie Gminy
- Wysoka lesistość (33% powierzchni)
- Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz energooszczędnych rozwiązań technicznych w gospodarstwach domowych i budynkach użyteczności publicznej
- Promocja OZE
- Zmeliorowane tereny

SŁABE STRONY

- Położenie znacznej części miasta w strefie chronionego krajobrazu
- Przewaga lokalnych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych (na terenie gminy) wykorzystujących węgiel kamienny
- Ograniczony i kosztowny dostęp do zbiorczego systemu ogrzewania (sieci ciepłowniczej)
- Zła jakość powietrza (niska emisja w sezonie grzewczym oraz emisja liniowa pochodząca z transportu)
- Niewykorzystany potencjał i możliwości zastosowania odnawialnych źródeł energii w gminie
- Słabe gleby dla rozwoju rolnictwa
- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa
- Niewystarczające wykorzystanie surowców wtórnych
- Zalegająca masa wyrobów zawierających azbest (niska efektywność działań związanych z utylizacją wyrobów azbestowych)

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- Miasto Drzewica – ośrodek o zróżnicowanych funkcjach i rozwiniętym układzie rozplanowania (z samodzielną funkcją mieszkaniową tworzącą w miarę zwarte pierzeje lub zespoły)
- Charakterystyczne układy przestrzenne (zagrody wiejskie stanowiące zespoły zabudowy zwartej charakterystyczne dla wsi)
- Występowanie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w dolinie rzeki Drzewiczki
- Niemal połowa powierzchni lasów w gminie stanowi własność prywatną
- Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy
- Lokalizacja obszarów wymagających rekultywacji, składowisk odpadów i dzikich wysypisk powodujących wzrost zanieczyszczeń i zagrożeń skażenia gleb, wód i powietrza

TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA**MOCNE STRONY**

- Krajobrazy i walory przyrodnicze (rzeki, zalew) tworzą lokalny mikroklimat sprzyjający rozwojowi turystyki i aktywnego wypoczynku
- Dobre warunki dla rozwoju bio- i agroturystyki, wędkarstwa i łowiectwa
- Połączenia komunikacyjne (drogowe, kolejowe – ŁKA) z gminą umożliwiające ruch turystyczny (Łódź, Opoczno, Tomaszów Mazowiecki, Radom)
- Istniejąca baza i infrastruktura do uprawiania aktywności fizycznej oraz rozwoju dyscyplin sportowych na wodzie czyni z gminy ośrodek sportów wodnych (m.in. spływy kajakowe, wakeboarding, narty wodne, kajakarstwo górskie)
- Oferta rekreacyjno-turystyczna skierowana do miłośników pieszych wędrówek oraz pasjonatów rajdów rowerowych
- Doskonale warunki do rozwoju turystyki historycznej (zabytki, obiekty historyczne, instytucje kultury, szlaki turystyczne)
- Dobrze rozwinięta baza sportowa (infrastruktura sportowo-rekreacyjna) wspierana programami rozwijania kultury fizycznej oraz działalnością organizacji pozarządowych
- Duży potencjał i atrakcyjna oferta instytucji i organizacji w zakresie dziedzictwa kulturowego (m.in. Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy, Koła Gospodyń Wiejskich)
- Funkcjonowanie Punktu Informacji Turystycznej
- Dostępność świetlic wiejskich, placów zabaw
- Dostęp do podstawowej bazy noclegowej turystycznej

SŁABE STRONY

- Zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych
- Niższe standardy bazy noclegowej turystycznej w porównaniu do infrastruktury zlokalizowanej w większych ośrodkach funkcjonalnych (Tomaszów Maz., Opoczno, Inowłódź, Spała)
- Zasoby bazy noclegowej dla turystów ograniczone i nieprzygotowane na zwiększony ruch turystyczny
- Mało efektywna promocja Gminy oraz jej walorów
- Mało skuteczna koordynacja działań w zakresie rozwoju kultury, turystyki na terenach wiejskich i miejskich
- Dominująca pozycja miasta w realizacji działań kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych
- Zdegradowana część tkanki architektonicznej obiektów zabytkowych
- Brak rozbudowanego systemu ścieżek rowerowych
- Mało atrakcyjny wizerunek Gminy
- Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy (pod nowe inwestycje, tereny rekreacyjne itp.)

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO**MOCNE STRONY**

- Dominacja własności osób fizycznych – indywidualne gospodarstwa rolne i grunty prywatne (79% powierzchni gminy)

SŁABE STRONY

- Utrzymujące się wahania aktywności gospodarczej (silny wzrost w latach 2013 - 2015, 2018 - 2019 oraz silny spadek w latach 2011 i 2016)

- Wzrost popularności budownictwa i usług budowlanych wśród osób podejmujących działalność gospodarczą
- Szybkie tempo wzrostu gospodarczego w okresach dobrej koniunktury
- Skuteczne wykorzystywanie funduszy unijnych celem rozwoju gminy i poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości przez gminę poprzez stosowane mechanizmy finansowe (zwolnienia podatkowe dla przedsiębiorców tworzących nowe inwestycje i nowe miejsca pracy na terenie gminy Drzewica)
- Kolej ŁKA zapewniająca szybszy, tańszy i łatwiejszy przepływ pracowników
- Brak dużych i niewielka liczba średnich przedsiębiorstw (miejsc pracy)
- Słabnąca pozycja handlu w gospodarce gminy
- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców
- Utrzymujący się poziom bezrobocia (brak gotowości i zdolności do podjęcia pracy, do poszukiwania pracy)
- Coraz niższy poziom aktywności gospodarczej wśród mieszkańców (od 2018 roku spadek rejestrowanych przedsiębiorstw)
- Rolniczy charakter gminy (76% gruntów ornych z 60% powierzchni gminy) powoduje ograniczone możliwości inwestycyjne, niewielka baza wolnych terenów inwestycyjnych
- Przeciętna efektywność działalności rolniczej wynikająca z rozwarstwienia gospodarstw rolnych (średnia powierzchnia gospodarstwa – 4 ha)
- Brak firm i technologii innowacyjnych na terenie gminy (niski poziom innowacji gospodarki)
- Niesprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa (dominacja gleb najsłabszych V i VI klasy, brak gleb I i II klasy bonitacyjnej)
- Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy (utrudniony proces tworzenia nowych terenów pod nowe inwestycje, nowe funkcje aktywności gospodarczej, zabudowy usługowej, przemysłowej, produkcyjnej, magazynów i składów)
- Rozwój gospodarczy gminy uzależniony od rozkwitu koniunktury i dotacji zewnętrznych
- Mało zróżnicowana i mało konkurencyjna gospodarka – oparta głównie na produkcji rolnej
- Słabsza pozycja firm w zestawieniu z podmiotami zlokalizowanymi w większych ośrodkach funkcjonalnych

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

MOCNE STRONY

- Sprawna i szybka infrastruktura komunikacyjna – transportowa (gminne autobusy, prywatne busy, PKS) i kolejowa (PLK, ŁKA)
- Dobrze zorganizowana komunikacja wewnętrzna – usługi przewozowe i transportowe (publiczne i prywatne) – połączenia komunikacji zbiorowej docierające do wszystkich sołectw i miejscowości w gminie
- Zdecydowana większość dróg powiatowych i gminnych o wyższym standardzie – 95% dróg o nawierzchni utwardzonej
- Istniejąca sieć połączeń drogowych adekwatna do warunków i potrzeb mieszkańców
- Całkowite skanalizowanie gminy
- Usprawnienie sieci oświetlenia ulicznego (energooszczędne oświetlenie)

SŁABE STRONY

- Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
- Niedobory w infrastrukturze energetycznej na terenie gminy (część wschodnia gminy i obrzeża miasta), przestarzała i mało wydajna infrastruktura z dużym ryzykiem awarii w razie podłączenia nowych użytkowników lub zwiększenia zapotrzebowania mocy
- Przestarzałe instalacje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej i ściekowej wymagające wymiany, modernizacji
- Zły stan techniczny dróg
- Brak dostępu do Internetu, w szczególności szybkiego Internetu na terenie gminy
- Przewaga popytu nad podażą w zakresie zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne
- Coraz wyższe koszty położenia i utrzymania infrastruktury (wodociąg, kanalizacja, gazociąg,

- Wdrażane plany modernizacji infrastruktury drogowej, gazociągowej, ciepłowniczej, światłowodowej, wod-kan.
- Wzrost standardów socjalno-bytowych i techniczno-sanitarnych w istniejących zasobach mieszkaniowych na terenie gminy (przeciętna powierzchnia użytkowa, wyposażenie w media)
- Wyższe standardy bezpieczeństwa publicznego (elektronizacja systemów selektywnego alarmowania, system alarmowy SMS powiadamiający o pożarze, wypadku, miejscowym zagrożeniu)
- linie energetyczne, światłowód, sieć ciepłownicza) – co ma związek z istniejącym układem ruralistycznym o charakterze „ulicówek”, „sznurówek” i „łańcuchówek” obudowujących dolinę rzeki Drzewiczki
- Konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy realizacji planowanej inwestycji (modernizacji i rozbudowy układu drogowego i infrastruktury technicznej)
- Znikomy stopień inwestycji prywatnych w sektorze elektromobilności
- Niska jakość pojazdów prywatnych
- Brak infrastruktury ułatwiającej podróż rowerem
- Brak małej infrastruktury komunalnej (małej architektury, pojemników na odpady)

EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

MOCNE STRONY

- Dostęp do zbiorów multimedialnych (biblioteka publiczna, szkoły)
- Dobrze wyposażone szkoły do prowadzenia zajęć, w tym dostęp do szkolnej infrastruktury sportowej na terenie gminy
- Ciekawa oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów
- Duża aktywność organizacji społecznych – atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa
- Centrum usług wspólnych zapewniające najmłodszym mieszkańcom gminy edukację na poziomie przedszkolnym, wczesnoszkolnym i szkolnym
- Obniżone koszty organizacji i funkcjonowania oświaty w gminie
- Komputeryzacja placówek szkolnych i kulturalnych wspierająca rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży

SŁABE STRONY

- Niski poziom wykształcenia społeczeństwa
- Brak infrastruktury teletechnicznej (dostępności szybkiego Internetu)
- Niekorzystanie z możliwości e-kształcenia
- Słabe powiązanie systemu edukacji z potrzebami rynku pracy
- Brak usług specjalistycznych w zakresie administracji publicznej, leczenia szpitalnego, wysoko specjalistycznej opieki medycznej, wysokiej kultury i szkolnictwa wyższego – migracje do dużych miejskich ośrodków funkcjonalnych, ośrodków akademickich (Opoczno, Radom, Kielce, Łódź, Warszawa)

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

MOCNE STRONY

- Dobrze funkcjonująca infrastruktura pomocy społecznej skutkująca spadkiem liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
- Dostęp do instytucji udzielających świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej
- Oferta instytucjonalna oraz programy aktywizujące dla seniorów i osób samotnych, niesamodzielnych
- Realizacja w Gminie programów badań profilaktycznych
- Prowadzenie profilaktyki uzależnień

SŁABE STRONY

- Utrzymujący się niski stopień aktywności osób bezrobotnych (niepodejmowanie działań aktywizujących)
- Utrzymująca się liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej opieki społecznej (w latach 2016 - 2020)
- Utrzymujące się zjawiska patologii społecznej na obszarach zdegradowanych w gminie (bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo)

SZANSE

- Stworzenie punktów przesiadkowych i połączeń z przystankami ŁKA (rower – autobus – kolej)
- Coraz bardziej popularna staje się turystyka weekendowa, a także aktywne i kreatywne spędzanie wolnego czasu
- Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania
- Wykorzystanie wartości przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju i promocji Gminy
- Rozwój możliwości w zakresie edukacji i pracy na odległość
- Stworzenie platformy współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu skoordynowania działań wspólnych, wsparcia ekonomicznego podmiotów sektora non profit, wspierania oddolnych inicjatyw społecznych
- Moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową
- Nastawienie polityki UE na wykorzystanie endogenicznych, unikalnych potencjałów regionów
- Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (potencjalne rynki zbytu dla lokalnych produktów i usług)
- Modernizacja i budowa infrastruktury technicznej
- Wprowadzenie do gminy dużego inwestora, przedsiębiorstwa oferującego miejsca pracy, w tym dla ludzi młodych
- Konsekwentna polityka wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym aktywizacji zawodowej (poszukiwanie nowych rynków zbytu, dywersyfikacja działalności, nabywanie nowych specjalizacji, przekwalifikowania)
- Tworzenie centrum usług wspólnych dla zadań publicznych w celu zagwarantowania szerszego dostępu do usług oraz obniżenia kosztów realizacji tych zadań

ZAGROŻENIA

- Wyludnianie się obszarów wiejskich
- Prognoza liczby mieszkańców zakłada w 2030 r. spadek populacji gminy o 6% w stosunku do roku 2019
- Moda na turystykę zagraniczną
- Konkurencja ze strony innych dobrze rozwiniętych i atrakcyjnych turystycznie oraz inwestycyjnie jednostek terytorialnych
- Rozwój sprzedaży towarów przez Internet (konkurencyjność cen i jakości zagrożeniem dla miejscowych przedsiębiorców)
- Duża konkurencja w pozyskiwaniu dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wśród Gmin i przedsiębiorców
- Niestabilny rynek dotacji uzależniony od decyzji politycznych
- Rosnąca inflacja
- Niestabilne rynki zbytu produktów rolniczych
- Niska opłacalność produkcji rolnej
- Konkurencyjność produktów rolnych importowanych z krajów UE
- Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz utrzymania pracowników
- Odpływ wykształconej młodzieży do większych miast
- Większa aktywność negatywnych zjawisk pogodowych
- Problemy w krajowym systemie ochrony zdrowia
- Globalizacja niosąca za sobą ujednolicenie
- Pandemia koronawirusa Covid-19
- Niestabilna sytuacja polityczna w kraju i na świecie – nieobliczalność w podejmowaniu decyzji politycznych przez Rosję oraz wynikające z tego konsekwencje m.in. na rynku walut, paliw

2.7. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie

Władze Gminy Drzewica dokładają wszelkich starań, aby Gmina rozwijała się i stanowiła atrakcyjne miejsce dla mieszkańców. Założeniu temu przyświeca wiele inwestycji i działań, zarówno w obszarze społecznym jak i przestrzennym oraz gospodarczym. Jak większość gmin w Polsce, Gmina Drzewica boryka się jednak nadal z problemami, nie wszystkie z nich można rozwiązać tak szybko, jakby oczekiwali tego mieszkańcy. Władze Gminy dokładają jednak wszelkich starań, aby wsłuchać się w głos mieszkańców i właśnie dlatego, na użytek przedmiotowej strategii udostępniono mieszkańcom ankietę, w której mogli wskazać m.in. najważniejsze problemy, z jakimi mają do czynienia w życiu

codziennym. Do najczęściej wymienianych problemów oraz tych, na które zwracają uwagę władze Gminy zaliczają się:

- słaby dostęp do Internetu

Poważnym problemem jest brak dostępu do szybkiego i stabilnego Internetu. Jest to podstawowy element umożliwiający pracę, naukę, dostęp do kultury. Problem uwidocznił się szczególnie w okresie pandemii, kiedy część mieszkańców pracowała zdalnie, a dzieci i młodzież musiały brać udział w lekcjach zdalnych. Na niektórych obszarach Gminy dostęp jest słaby, na niektórych uniemożliwia połączenia wideo. Mieszkańcy korzystają głównie z sieci komórkowych, a zasięg tych sieci jest bardzo zróżnicowany. Ponadto, stałym problemem, jest bardzo niska prędkość transmisji danych. Uniemożliwia ona normalne korzystanie z Internetu, korzystanie z telekonferencji, oglądanie filmów jest niemożliwe. Oczywiście, należy wskazać, że dostęp i jakość połączenia są uzależnione od wielu czynników (np. pogoda, obciążenie sieci itp.), jednak należy postawić jasną tezę, iż mieszkańcy Gminy Drzewica nie posiadają dostępu do sieci internetowej, który umożliwiałby płynną zdalną pracę i naukę.

- infrastruktura drogowa – braki, potrzeba modernizacji

Mieszkańcy Gminy wskazują na zły stan poszczególnych dróg, brak ścieżek rowerowych, chodników, parkingów, oświetlenia. Wymienia się również braki w małej architekturze, takie jak kosze na śmieci czy ławki. Jest to olbrzymi problem, z którym mieszkańcy zmagają się codziennie, w drodze do pracy/ domu, przedszkola, szkoły, itp. Chodzi tutaj nie tylko o łatwość i szybkość w przemieszczaniu się, aspekty wizualne, ale przede wszystkim o bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego. Przemieszczanie się pieszych, rowerzystów, dzieci na hulajnogach jest w wielu miejscach po prostu niebezpieczne. Stan dróg jest systematycznie poprawiany, największym problemem są chodniki, drogi rowerowe. Wąskie pasy drogowe nie pozwalają na ich budowę. Innym problemem jest zwiększający się potok pojazdów wszelkiego typu po drogach gminnych. Coraz większa ilość pojazdów ciężkich powoduje szybkie niszczenie dróg. Nawierzchnie nie są przystosowane do tak dużej ilości samochodów ciężkich. Problemem jest również nadmierna prędkość z jaką poruszają się samochody.

Brak ścieżek rowerowych wskazywany jest również wokół terenów rekreacyjnych oraz przy drogach prowadzących do tych obszarów.

- braki w infrastrukturze rekreacji

Wskazuje się tu szczególnie na brak placów zabaw, siłowni zewnętrznych atrakcyjnych również dla młodzieży. Mieszkańcy wskazują na brak miejsc spotkań dedykowanych nastolatkom, młodzieży. Brakuje ciekawej oferty spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu.

- niewykorzystanie potencjału turystycznego Gminy

Część mieszkańców wskazuje, że potencjał turystyczny Gminy nie jest w pełni wykorzystany. Turystyka opiera się głównie o walory Jeziora Drzewickiego oraz ruiny zamku. Brakuje bazy noclegowej, gastronomicznej oraz ciekawych, nietypowych pomysłów na zwiększenie atrakcyjności turystycznej

Gminy. Mieszkańcy przedstawiają propozycje tworzenia kąpek tematycznych, parków/ wiosek i szlaków tematycznych. Co istotne, mieszkańcy sami wskazują brak kosztów na śmieci, ławek.

- zanieczyszczenie powietrza

Źródłem największej emisji substancji szkodliwych jest proces indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Skala problemu wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy temperatura powietrza maleje, a tym samym wzrasta zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń. Sytuacja kształtuje się bardziej niekorzystnie w miejscach o skoncentrowanej zabudowie, gdzie panują złe warunki przewietrzania. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Dla celów grzewczych wykorzystywane są głównie paliwa stałe, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmacnia efekt.

W starszych gospodarstwach domowych głównym źródłem ciepła jest przeważnie piec węglowy. W starszych obiektach piece te są często nieefektywne. Za opał służy węgiel lub miął węglowy, które są niskiej jakości i w wyniku procesu spalania uwalniane są znaczne ilości zanieczyszczeń. Należy w tym miejscu zauważyć, że występuje też problem nielegalnego spalania odpadów powstających na co dzień w gospodarstwach domowych. Spalane są opakowania plastikowe, kartony np. po mleku, butelki PET, ale również inne odpady, które wytwarzają podczas spalania ciepło. Ponieważ piece używane w domostwach nie są przystosowane do spalania takich odpadów, tzn. spalanie zachodzi w zbyt niskiej temperaturze, a instalacje nie posiadają odpowiednich filtrów, podczas procesu uwalniane są do powietrza substancje toksyczne i rakotwórcze (dioksyny oraz furany), które niosą zagrożenie zarówno dla członków gospodarstwa domowego, w którym są spalane, jak i dla mieszkańców budynków sąsiednich. W domach nowych stosuje się nowoczesne systemy grzewcze, jednak duża ilość domów starszego typu powoduje, iż stan powietrza jest bardzo zły. Mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali, iż należy kontrolować, co jest spalane w domowych piecach, ponieważ przeszkadza im unoszący się dym i zapach spalin. Wskazują również na potrzebę rozbudowy sieci gazowej oraz pomoc Gminy w pozyskaniu dofinansowania na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych.

- zmiany klimatu

Z roku na rok coraz bardziej odczuwalne stają się dla mieszkańców efekty zachodzących zmian klimatu. Coraz wyższe temperatury uniemożliwiają prowadzenie - dotąd przyjętego za normalny - trybu życia. Mieszkańcy wskazują na konieczność zwiększenia liczby drzewostanu np. przy placach zabaw, konieczność zbierania deszczówki, oczyszczanie rowów, które umożliwią spływ wód opadowych.

3. Trendy rozwojowe

Realizacja Strategii musi być skorelowana z trendami rozwojowymi. Chodzi tu o trendy w gospodarce światowej, które bezpośrednio wpływać będą na rozwój gminy w okresie programowania. Coraz bardziej pogłębia się integracja Polski z krajami europejskimi i światem. Tereny wiejskie również czerpią z tej otwartości, a rozwój gospodarki światowej bezpośrednio wpływa na rozwój gospodarki lokalnej. Wskazane trendy są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Wzięto pod uwagę zmiany w światowej gospodarce spowodowane pandemią koronawirusa COVID – 19 i prognozowane zmiany, które dotyczyć będą całego okresu realizacji Strategii.

Mieszkańcy gminy coraz częściej korzystać będą z globalizacji. Swoboda przemieszczania się wewnątrz Unii Europejskiej (i nie tylko) spowoduje, że mieszkańcy coraz częściej korzystać będą ze wspólnego rynku. Ostatnie lata to etap otwierania się przedsiębiorstw i mieszkańców na kontakty międzynarodowe. Kolejne lata to dalsza integracja i tworzenie powiązań korporacyjnych z firmami spoza naszego kraju. Rozwój technologii informatycznej i konieczność korzystania z nowych środków komunikacji spowoduje, że kontakty z Europą i światem staną się łatwiejsze, tańsze, a co za tym idzie bardziej dostępne dla mieszkańców gminy. Zamknięcie gospodarek spowodowane COVID – 19 w latach 2020 – 2021 nauczyło wielu przedsiębiorców działać, pomimo utrudnień w przemieszczaniu się. Jednak należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że nie wszyscy mieszkańcy, firmy z terenu Gminy potrafią przystosować się do zmian. Ostatnie lata pokazały, że firmy opierają swoją konkurencyjność na szybkim wprowadzaniu zmian w procesie produkcyjnym i organizacyjnym. Dlatego też, aby rozwijać gospodarkę Gminy należy szczególną uwagę poświęcić edukacji firm i przyszłych przedsiębiorców. O ile to możliwe, należy skupić się na budowaniu potencjału nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy i kontaktach międzynarodowych. Wprowadzenie ruchu bezwizowego pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi pozwala w kolejnych latach budować nowe rynki zbytu. To szansa dla lokalnych przedsiębiorców, którą trzeba wykorzystać.

Należy się również liczyć ze zmianami demograficznymi na terenie całego województwa łódzkiego. W Gminie Drzewica odnotowuje się coraz mniejszą liczbę mieszkańców, taka sama tendencja zauważalna jest w powiecie opoczyńskim ogółem. Strefy gospodarcze będą skupiać się na dużych aglomeracjach miejskich, co będzie skutkować marginalizacją mniejszych ośrodków miejskich.

Kolejne lata to szybki wzrost przepustowości połączeń internetowych. Nastąpi szybki rozwój sieci 5G, co spowoduje nową erę w cyfryzacji naszego życia. Szybki transfer danych otworzy możliwości do rozwoju nowych firm i rozwój już istniejących nie tylko w branży informatycznej. W kolejnych latach w naszych domach, gospodarstwach zagospodarczą nową urządzeniami. Połączenie ich z siecią informatyczną spowoduje, że samodzielnie podejmować będą decyzje, sterować systemem grzewczym, energetycznym. Już dzisiaj coraz częstsze w Gminie są samobieżne odkurzacze czy kosiarki do trawy. Sterować możemy kamerami, piecami. Już niedługo zegarek zmierzy nam tętno, puls i prześle wyniki do ośrodka zdrowia. To duże ułatwienie, szczególnie dla ludzi starszych, gdzie konieczne jest częste monitorowanie stanu zdrowia. Rewolucja następuje również w kulturze i naszych przyzwyczajeniach. Telewizje zastępują platformy streamingowe, muzyka jest łatwo dostępna

w Internecie. Przykłady można mnożyć, jednak kolejne lata to szybkie zmiany, które należy monitorować i wykorzystywać do rozwoju. Szczególnie chodzi o firmy, które mogą wyznaczać nowe zmiany w gospodarce lokalnej. Rozwój kosiarek automatycznych wymaga stworzenia ich serwisu a rozwój e-handlu powoduje, iż warto pomyśleć o stworzeniu sklepu internetowego. Jednak w gminie ujawnia się jeden problem, na który zwrócić muszą władze gminy w kolejnych latach. Jest to pełny dostęp do technologii informacyjnej oraz szybkiego, taniego Internetu. Może więc dojść do sytuacji, iż dostęp do szybkiego Internetu warunkować będzie rozwój gospodarczy. Należy dołożyć więc wszelkich starań, aby jak najszybciej umożliwić wszystkim mieszkańcom dostęp do szybkiej sieci internetowej. Jak pokazują doświadczenia roku 2020/2021 (nauka zdalna w szkołach), w dalszym ciągu występują poważne problemy z dostępem do urządzeń i Internetu w gospodarstwach domowych. Chodzi głównie o osoby o niższych dochodach. Dlatego wyzwaniem staje się stworzenie programu pełnego dostępu do podstawowych usług cyfrowych.

Innym, silnym trendem w gospodarce będzie rozwój elektromobilności. Szacuje się, że samochody, autobusy i inne pojazdy elektryczne będą stawały się coraz tańsze, a co z tym związane również coraz częściej wykorzystywane w gospodarstwach domowych. Do rozwoju elektromobilności z pewnością przyczynią się decyzje podejmowane przez lokalne władze, które mogą zachęcać mieszkańców, ale również dawać dobry przykład w tym zakresie. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dla rozwoju elektromobilności w Gminie niezbędna jest odpowiednia infrastruktura, która stanie się bodźcem dla miejscowej ludności do wprowadzenia zmian.

Trend w rozwoju elektromobilności wiązał się będzie bezpośrednio ze zmianami w lokalnej i regionalnej gospodarce. Nastąpi wzrost popytu na zakłady mechaniki pojazdowej dostosowane do obsługi pojazdów elektrycznych. Zmieni się specyfika tych zakładów. Wykonywanych będzie coraz mniej prac mechanicznych, coraz więcej z zakresu zaawansowanej elektroniki i informatyki. Pojazdy elektryczne posiadają zaawansowane systemy elektroniczne, które już za kilka lat umożliwią np. jazdę autonomiczną. Konieczne jest więc przekwalifikowanie mechaników pojazdowych i przygotowanie kadr do obsługi pojazdów napędzanych przez silniki elektryczne.

Problemem Gminy i całego województwa będzie dostęp do wody i okresowe susze. Zjawisko suszy jest złożonym procesem zachodzącym w środowisku przyrodniczym. Prowadzi do zmniejszenia zasobów wodnych i powolnego wyczerpywania się wód w zlewni. W następstwie suszy atmosferycznej pojawia się tzw. susza glebowa. Dalszy brak opadów prowadzi do suszy rolniczej, negatywnie wpływającej na produkcję roślinną. Susza to złożony proces, którego konsekwencją jest zmniejszenie ilości wody w danym ekosystemie. Główną przyczyną tego zjawiska jest długotrwały brak opadów atmosferycznych, połączony często z wyższą temperaturą powietrza, a także cyrkulacją powietrza (wiatry), która znacząco zwiększa wysuszenie. Przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenie przepływów rzecznych stwarza bezpośrednie zagrożenia gospodarczo-społeczne i ekonomiczne dla człowieka. Szczególnie narażone jest rolnictwo, gdyż zmniejszają się plony roślin uprawnych a zwiększają straty ekonomiczne. Występuje wówczas tzw. „susza „gospodarcza”. Całe województwo łódzkie jest w kolejnych latach zagrożone suszą strukturalną. Widać to również w Gminie Drzewica. Na polach uprawnych występuje problem niedoboru wody. W całym województwie susze prowadzić będą do zmian gospodarczych i demograficznych. Należy się liczyć z pogłębianiem się

poziomów warstw wodonośnych i zamieranie ekosystemów na powierzchni. Następować będzie stepowanie terenów. Największym wyzwaniem staje się zapewnienie nieprzerwanych dostaw wody dla wszystkich mieszkańców.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy został zawarty w dokumencie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica* i będzie aktualny na lata 2021 -2027. Studium przedstawia poglądy i deklaracje na temat kierunków działań podejmowanych przez Samorząd dla rozwoju gminy. Przyjmuje się zrównoważony rozwój obszaru gminy jako podstawę do formułowania kierunków zasad i warunków zagospodarowania. Polityka przestrzenna określona w dokumencie odpowiada zasadom ustanowionym przepisami prawa, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Według zapisów w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica*: Dla miasta i gminy Drzewica podstawowe zadania i kierunki w procesie przekształcania i rozwoju struktury przestrzennej to:

- uzyskanie nowoczesnej struktury przestrzennej miasta i gminy z wykształconym centrum i sprawnym układem obsługi komunikacyjnej i technicznej;
- rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej w otoczeniu Zalewu Drzewickiego oraz w miejscowościach położonych nad Drzewiczką i Brzuśnią, związanej z atrakcyjnością przyrodniczą i krajobrazową tego obszaru;
- rozwój funkcji rolniczych i około rolniczych, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju południowej części gminy;
- uzyskanie wysokich standardów i ładu w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz harmonizację całego układu przestrzennego;
- intensyfikacja rozwoju Drzewicy i Radzic Dużych, jako wiodących jednostek przestrzennych na obszarze Gminy i Miasta Drzewicy;
- zwiększanie lesistości gminy, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju w północnej części gminy;
- budowa i modernizacja obiektów małej retencji wód;
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej z zagospodarowaniem obszarów predysponowanych dla rozwoju przemysłu i usług;

- rozwój usług turystyki (rekreacji weekendowej i pobytovej) oraz budownictwa rekreacji indywidualnej, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju w sąsiedztwie Zalewu Drzewickiego;
- rozwój ścieżek rowerowych, w tym ścieżek rowerowych łączących najatrakcyjniejsze obszary gminy;
- zapewnienie obszarów predysponowanych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacji kołowej, lokalnej i tranzytowej;
- rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem systemu kanalizacji sanitarnej.

5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, do podstawowych zadań i kierunków w procesie przekształcania i rozwoju struktury przestrzennej Gminy Drzewica należą:

- uzyskanie nowoczesnej struktury przestrzennej gminy z wykształconym centrum i sprawnym układem obsługi komunikacyjnej i technicznej;
- rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej w otoczeniu Zalewu Drzewickiego oraz w miejscowościach położonych nad Drzewiczką i Brzuśnią, związanej z atrakcyjnością przyrodniczą i krajobrazową tego obszaru;
- rozwój funkcji rolniczych i okołorolniczych, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju południowej części gminy;
- uzyskanie wysokich standardów i ładu w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz harmonizacja całego układu przestrzennego;
- intensyfikacja rozwoju Drzewicy i Radzic Dużych, jako wiodących jednostek przestrzennych na obszarze Gminy Drzewica;
- zwiększanie lesistości gminy, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju w północnej części gminy;
- budowa i modernizacja obiektów małej retencji wód;
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej z zagospodarowaniem obszarów predysponowanych dla rozwoju przemysłu i usług;
- rozwój usług turystyki (rekreacji weekendowej i pobytovej) oraz budownictwa rekreacji indywidualnej, ze szczególną predyspozycją do takiego rozwoju w sąsiedztwie Zalewu Drzewickiego;

- rozwój ścieżek rowerowych, w tym ścieżek rowerowych łączących najatrakcyjniejsze obszary gminy;
- zapewnienie obszarów predysponowanych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacji kołowej, lokalnej i tranzytowej;
- rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem systemu kanalizacji sanitarnej.

Postuluje się utrzymanie dotychczasowych funkcji obszarów wyróżnionych w ramach działań polityki przestrzennej. Przewiduje się, że zmiany struktury przestrzennej wystąpią w Drzewicy oraz Radzicach Dużych – jednostkach wiodących w Gminie. Jak zauważono w diagnozie, Drzewica była miastem położonym peryferyjnie, a związki z Łodzią oraz innymi miastami województwa były stosunkowo słabe. Wykorzystanie Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej pozwoli na zwiększenie spójności gospodarczej województwa łódzkiego, w tym na integrację Drzewicy, Opoczna i Tomaszowa Mazowieckiego. Stworzy warunki do rozwoju przedsiębiorczości, mobilności mieszkańców. Łódzka Kolej Aglomeracyjna jest warunkiem koniecznym, ale nie jedynym, aby stworzyć obszar funkcjonalny pomiędzy Drzewicą, Tomaszowem a Opoczniem. Istotne są kwestie edukacyjne, dbałość o przedsiębiorców, rozwój turystyki i kultury. Wydaje się jednak, że trudno będzie osiągnąć tę współpracę na szeroką skalę bez dostępu do linii kolejowej i bezpośrednich połączeń pomiędzy ww. miastami.

Przewiduje się również rozwój funkcji turystycznej w Drzewicy, który wynika z atrakcyjnych uwarunkowań środowiskowych i historycznych.

Rekomendacje do obszaru objętego strategią to:

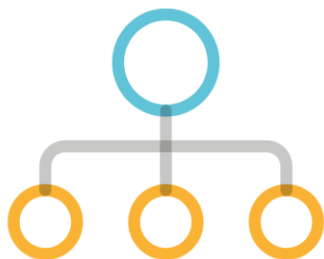
- w związku z faktem, że na terenie całej gminy rozwija się funkcja mieszkalna, kompleksowych rozwiązań wymaga całość gospodarki wodno-ściekowej i zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług publicznych;
- na terenach do wykorzystania na potrzeby turystyki krajobrazowej oraz wykorzystania atrakcji w otoczeniu Zalewu Drzewickiego oraz w miejscowościach położonych nad Drzewiczką i Brzuśnią należy rozwijać funkcję turystyczną. Niezwykle ważnym elementem będzie rozwój turystyki weekendowej i jednodniowej dla mieszkańców większych pobliskich miast, ale również dzięki połączeniom kolejowym, mieszkańcom np. Łodzi;
- kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji;
- podporządkowanie nowej zabudowy mieszkalnej historycznej kompozycji przestrzennej szczególnie w tradycyjnych miejscowościach wiejskich;
- zwiększenie udziału zieleni w centrach miejscowości;
- podnoszenie jakości życia i zamieszkania;
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego;

- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów w całej gminie;
- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);
- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- tworzenie stref rozwoju energetyki odnawialnej (elektrownie solarne, wiatrowej);
- wyznaczenie miejscowości celem stworzenia tzw. wiosek energetycznych.

Wszystkie projekty inwestycyjne zostały zamieszczone i opisane w rozdziale 7.

6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Analizy zachodzących trendów lokalnych i regionalnych, przeprowadzone badania społeczne oraz wizja lokalna pozwoliły na wypracowanie dziedzin wsparcia wyróżnionych w strategii. Są to obszary działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego. Wyzwania stojące przed samorządem silnie korelują ze zdefiniowanymi już wcześniej problemami oraz zidentyfikowanym potencjałem - zasobami umożliwiającymi realizację celów strategii.

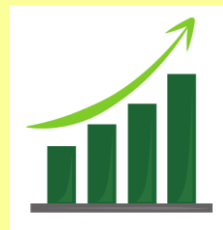
Poniżej przedstawiono zatem mapę strategii, ukazującą wyznaczone cele strategiczne, a następnie drzewo celów, gdzie celom strategicznym przypisano cele operacyjne oraz katalog projektów kluczowych i działań przewidzianych do realizacji. Stanowią one filary działań, które mają podstawowe znaczenie w perspektywie osiągnięcia pożądanej zmiany.

Cele skierowano do trzech obszarów / dziedzin: gospodarczego, środowiskowego oraz mieszkańców jako kluczowej grupy docelowej.

Należy zaznaczyć, iż stymulowanie wielowymiarowego rozwoju gminy wymaga świadomości, że rozwój ten to wspólne dobro wszystkich mieszkańców, że to właśnie mieszkańcy tworzą gminę i dla nich i z ich udziałem szeroko pojęty rozwój gminy jest możliwy. Połączenie zasobów, wykorzystanie warunków zewnętrznych oraz potencjału: samorządu, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców dają możliwość realizacji niezbędnych procesów prowadzących do osiągnięcia zaprezentowanych poniżej celów.

Cel strategiczny 1

Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości

W ramach celu strategicznego 1 strategia skupia się na zapewnieniu wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego Gminy Drzewica. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki inwestycjom w infrastrukturę, wsparcie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, wzrost konkurencyjności Gminy, również w aspekcie turystycznym oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Wsparcie sfery gospodarczej powiązane jest nierozłącznie ze wzrostem dobrobytu mieszkańców Gminy Drzewica.

Cel strategiczny 2

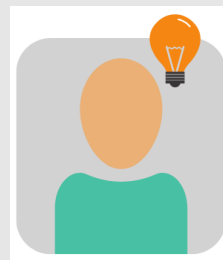
Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności

W ramach celu strategicznego 2 strategia skupia się na ochronie środowiska naturalnego gminy w dziedzinie ochrony: powietrza, wód, gleb, ekosystemów. Konieczne jest podjęcie działań służących adaptacji do zmian klimatu, których efektem są ekstremalne zjawiska pogodowe, coraz częściej i coraz bardziej dotkliwie doświadczające mieszkańców Gminy oraz całego województwa i kraju.

Sfera środowiskowo-przestrzenna wpływa bezpośrednio na jakość życia społeczeństwa.

Cel strategiczny 3

Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica

W ramach celu strategicznego 3 strategia koncentruje się na wymiarze społecznym – dobrej jakości usługach, dbałości o mieszkańców na wielu płaszczyznach, tworzeniu warunków dla rozwoju i wzrastania kapitału społecznego gminy.

Konieczne jest uwzględnienie działań zapewniających bezpieczeństwo mieszkańcom.

Tabela 33 Drzewo celów

CELE STRATEGICZNE	Cel 1	Cel 2	Cel 3
	Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności	Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica
CELE OPERACYJNE	1.1 Wysoka jakość infrastruktury na terenie Gminy Drzewica	2.1. Adaptacja do zmian klimatu	3.1. Rozwój oferty oraz infrastruktury służącej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego
	1.2 Wzmacnianie i budowa oferty turystycznej – budowa marki Gminy Drzewica	2.2. Poprawa jakości środowiska oraz wzrost efektywności energetycznej	3.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego
	1.3 Wzrost konkurencyjności Gminy Drzewica, wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców	2.3 Odnowa przestrzeni z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, ochrona wartości kulturowych	3.3 Wzrost poziomu usług administracyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych i zdrowotnych
	1.4 Budowa społeczeństwa informacyjnego	2.4 Edukacja ekologiczna 2.5 Ochrona środowiska poprzez poprawę stanu gospodarki odpadami komunalnymi	

Na kolejnych stronach przedstawiono działania / zadania / projekty, służące realizacji ww. celów.

Cel strategiczny 1	Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości
Cel operacyjny	1.1 Wysoka jakość infrastruktury na terenie Gminy Drzewica
Działanie / zadanie/ projekt	Przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy Drzewica wraz z infrastrukturą towarzyszącą
	Budowa budynku komunalnego z zagospodarowaniem terenu oraz utworzenie miejsc parkingowych
	Nowoczesna infrastruktura turystyczna w gminie Drzewica - budowa obiektów noclegowych
	Rewitalizacja terenu przy Domku Wędkarza
	Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica
	Budowa (rozwój) infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Drzewica
	Adaptacja miasta Drzewica do zmian klimatu poprzez ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego i tworzenie miejsc zielonych na osiedlach
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby rozbudowanej oczyszczalni ścieków oraz PGKiM w Drzewicy
	Zagospodarowanie terenu przy cmentarzu w Drzewicy wraz z budową miejsc parkingowych
	Budowa nowoczesnego targowiska w Drzewicy
	Budowa PSZOK w Drzewicy
	Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych
	Budowa budynku rekreacyjnego w Świerczynie
	Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie dostępności do wody pitnej - budowa Stacji Uzdatniania Wody
	Modernizacja sieci wod.-kan. na terenie Gminy Drzewica, w tym rozwój systemu monitoringu przepompowni ścieków i ujęć wody
	Odnowa miejscowości Drzewica poprzez przebudowę budynku LKK Drzewica
	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy Drzewica
	Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności
	Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez budowę nowych punktów oświetleniowych
	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Idzikowicach (świetlica wiejska, sala gimnastyczna)
	Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP

Cel strategiczny 1	Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości
Cel operacyjny	1.2 Wzmacnianie i budowa oferty turystycznej – budowa marki Gminy Drzewica
Działanie / zadanie/ projekt	Miasto międzywodami - budowa infrastruktury dla mieszkańców, służącej ochronie środowiska naturalnego miasta Drzewica
	Tworzenie markowych produktów turystycznych poprzez przebudowę budynku OSiR i zagospodarowanie terenu
	Ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego poprzez budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy wraz z utworzeniem miejsc parkingowych
	Adaptacja stadionu miejskiego w Drzewicy do pełnienia funkcji kulturalnych i sportowych
	Nowoczesna infrastruktura turystyczna w gminie Drzewica - budowa obiektów noclegowych
	Adaptacja miasta do zmian klimatu poprzez zagospodarowanie terenu przy torze kajakowym
	Rewitalizacja terenu przy Domku Wędkarza
	Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Kompleksowa promocja gospodarcza gminy Drzewica
	Budowa bulwaru nad rzeką Drzewiczką
	Zagospodarowanie terenu przy ruinach zamku w Drzewicy
	Ochrona rzeki Drzewiczki poprzez tworzenie małej infrastruktury turystycznej przy ul Słowackiego w Drzewicy
	Odnowa miejscowości Radzice poprzez adaptację OSP w Radzicach Dużych na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu na cele turystyczne
	Budowa budynku Klubu Sportowego LKS Radzice

Cel strategiczny 1	Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości
Cel operacyjny	1.3 Wzrost konkurencyjności Gminy Drzewica, wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców
Działanie / zadanie/ projekt	Budowa budynku komunalnego z zagospodarowaniem terenu oraz utworzenie miejsc parkingowych
	Nowoczesna infrastruktura turystyczna w gminie Drzewica - budowa obiektów noclegowych
	Rewitalizacja terenu przy Domku Wędkarza
	Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Budowa nowoczesnego targowiska w Drzewicy
	Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych
	Budowa budynku Klubu Sportowego LKS Radzice
	Odnowa wsi – rozwój funkcji kulturalnych na terenach wiejskich

Cel strategiczny 1	Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości
Cel operacyjny	1.4 Budowa społeczeństwa informacyjnego
Działanie / zadanie/ projekt	Kompleksowa promocja gospodarcza gminy Drzewica
	Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych poprzez ich cyfryzację

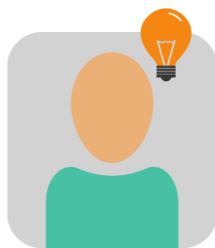
Cel strategiczny 2	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ład przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności
Cel operacyjny	2.1. Adaptacja do zmian klimatu
Działanie / zadanie/ projekt	Adaptacja miasta do zmian klimatu poprzez zagospodarowanie terenu przy torze kajakowym
	Adaptacja miasta Drzewica do zmian klimatu poprzez ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego i tworzenie miejsc zielonych na osiedlach
	Odtworzenie ekosystemów poprzez utworzenie parku przy ulicy Braci Kobyłańskich w Drzewicy
	Ochrona rzeki Drzewiczki poprzez tworzenie małej infrastruktury turystycznej przy ul Słowackiego w Drzewicy
	Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie dostępności do wody pitnej - budowa Stacji Uzdatniania Wody
	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami poprzez rozwój bazy ratownictwa w Gminie Drzewica
	Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP

Cel strategiczny 2	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ład przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności
Cel operacyjny	2.2. Poprawa jakości środowiska oraz wzrost efektywności energetycznej
Działanie / zadanie/ projekt	Miasto międzywodami - budowa infrastruktury dla mieszkańców, służącej ochronie środowiska naturalnego miasta Drzewica
	Ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego poprzez budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy wraz z utworzeniem miejsc parkingowych
	Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica
	Adaptacja miasta Drzewica do zmian klimatu poprzez ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego i tworzenie miejsc zielonych na osiedlach
	Ochrona rzeki Drzewiczki poprzez tworzenie małej infrastruktury turystycznej przy ul Słowackiego w Drzewicy
	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby rozbudowanej oczyszczalni ścieków oraz PGKiM w Drzewicy
	Zagospodarowanie terenu przy cmentarzu w Drzewicy wraz z budową miejsc parkingowych
	Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie dostępności do wody pitnej - budowa Stacji Uzdatniania Wody
	Modernizacja sieci wod.-kan. na terenie Gminy Drzewica, w tym rozwój systemu monitoringu przepompowni ścieków i ujęć wody
	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy Drzewica
	Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności
	Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez budowę nowych punktów oświetleniowych
	Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP

Cel strategiczny 2	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładunku przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności
Cel operacyjny	2.3. Odnowa przestrzeni z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, ochrona wartości kulturowych
Działanie / zadanie/ projekt	Miasto międzywodami - budowa infrastruktury dla mieszkańców, służącej ochronie środowiska naturalnego miasta Drzewica
	Tworzenie markowych produktów turystycznych poprzez przebudowę budynku OSiR i zagospodarowanie terenu
	Ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego poprzez budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy wraz z utworzeniem miejsc parkingowych
	Adaptacja miasta do zmian klimatu poprzez zagospodarowanie terenu przy torze kajakowym
	Odtworzenie ekosystemów poprzez utworzenie parku przy ulicy Braci Kobyłańskich w Drzewicy
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Budowa bulwaru nad rzeką Drzewiczką
	Zagospodarowanie terenu przy ruinach zamku w Drzewicy
	Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych
	Odnowa miejscowości Radzice poprzez adaptację OSP w Radzicach Dużych na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu na cele turystyczne
	Odnowa miejscowości Drzewica poprzez przebudowę budynku LKK Drzewica
	Adaptacja terenu na nowe funkcje w Radzicach Dużych
	Odnowa wsi – rozwój funkcji kulturalnych na terenach wiejskich

Cel strategiczny 2	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładunku przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności
Cel operacyjny	2.4 Edukacja ekologiczna
Działanie / zadanie/ projekt	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy Drzewica
	Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności
	Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP

Cel strategiczny 2	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładunku przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności
Cel operacyjny	2.5 Ochrona środowiska poprzez poprawę stanu gospodarki odpadami komunalnymi
Działanie / zadanie/ projekt	Budowa PSZOK w Drzewicy

Cel strategiczny 3	Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica
Cel operacyjny	3.1. Rozwój oferty oraz infrastruktury służącej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego
Działanie / zadanie/ projekt	Miasto międzywodami - budowa infrastruktury dla mieszkańców, służącej ochronie środowiska naturalnego miasta Drzewica
	Ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego poprzez budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy wraz z utworzeniem miejsc parkingowych
	Adaptacja stadionu miejskiego w Drzewicy do pełnienia funkcji kulturalnych i sportowych
	Rewitalizacja terenu przy Domku Wędkarza
	Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica
	Budowa (rozwój) infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Drzewica
	Adaptacja miasta Drzewica do zmian klimatu poprzez ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego i tworzenie miejsc zielonych na osiedlach
	Odtworzenie ekosystemów poprzez utworzenie parku przy ulicy Braci Kobyłańskich w Drzewicy
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Budowa bulwaru nad rzeką Drzewiczką
	Zagospodarowanie terenu przy ruinach zamku w Drzewicy
	Ochrona rzeki Drzewiczki poprzez tworzenie małej infrastruktury turystycznej przy ul. Słowackiego w Drzewicy
	Budowa budynku rekreacyjnego w Świerczynie
	Odnowa miejscowości Radzice poprzez adaptację OSP w Radzicach Dużych na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu na cele turystyczne
	Budowa budynku Klubu Sportowego LKS Radzice
	Odnowa miejscowości Drzewica poprzez przebudowę budynku LKK Drzewica
	Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności
	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Idzikowicach (świetlica wiejska, sala gimnastyczna)
	Adaptacja terenu na nowe funkcje w Radzicach Dużych
	Odnowa wsi – rozwój funkcji kulturalnych na terenach wiejskich

Cel strategiczny 3	Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica
Cel operacyjny	3.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego
Działanie / zadanie/ projekt	Przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy Drzewica wraz z infrastrukturą towarzyszącą
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Budowa bulwaru nad rzeką Drzewiczką
	Zagospodarowanie terenu przy cmentarzu w Drzewicy wraz z budową miejsc parkingowych
	Budowa PSZOK w Drzewicy
	Budowa monitoringu miejskiego

Cel strategiczny 3	Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica
Cel operacyjny	3.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego
	Odnowa miejscowości Radzice poprzez adaptację OSP w Radzicach Dużych na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu na cele turystyczne
	Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie dostępności do wody pitnej - budowa Stacji Uzdatniania Wody
	Modernizacja sieci wod.-kan. na terenie Gminy Drzewica, w tym rozwój systemu monitoringu przepompowni ścieków i ujęć wody
	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami poprzez rozwój bazy ratownictwa w Gminie Drzewica
	Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez budowę nowych punktów oświetleniowych
	Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP

Cel strategiczny 3	Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica
Cel operacyjny	3.3 Wzrost poziomu usług administracyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych i zdrowotnych
Działanie / zadanie/ projekt	Budowa budynku komunalnego z zagospodarowaniem terenu oraz utworzenie miejsc parkingowych
	Budowa (rozwój) infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Drzewica
	Rewitalizacja centrum miasta Drzewica
	Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych poprzez ich cyfryzację
	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy Drzewica
	Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami poprzez rozwój bazy ratownictwa w Gminie Drzewica
	Utworzenie placówki opiekuńczej dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością
	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Idzikowicach (świetlica wiejska, sala gimnastyczna)

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

W okresie programowania Gmina planuje zrealizować następujące strategiczne zadania inwestycyjne:

Tytuł	Lata realizacji	Szacunkowy koszt [zł]
Miasto międzywodami - budowa infrastruktury dla mieszkańców, służącej ochronie środowiska naturalnego miasta Drzewica	2024 - 2030	4 000 000,00
Przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy Drzewica wraz z infrastrukturą towarzyszącą	2023 - 2030	15 000 000,00
Tworzenie markowych produktów turystycznych poprzez przebudowę budynku OSiR i zagospodarowanie terenu	2024 - 2030	3 000 000,00
Ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego poprzez budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy wraz z utworzeniem miejsc parkingowych	2025 - 2030	2 000 000,00
Budowa budynku komunalnego z zagospodarowaniem terenu oraz utworzenie miejsc parkingowych	2027 - 2030	5 000 000,00
Adaptacja stadionu miejskiego w Drzewicy do pełnienia funkcji kulturalnych i sportowych	2026 - 2030	6 000 000,00
Nowoczesna infrastruktura turystyczna w gminie Drzewica - budowa obiektów noclegowych	2027 - 2030	5 000 000,00
Adaptacja miasta do zmian klimatu poprzez zagospodarowanie terenu przy torze kajakowym	2023 - 2030	1 000 000,00
Rewitalizacja terenu przy Domku Wędkarza	2024 - 2030	3 000 000,00
Rozwój sieci pieszo - rowerowej na terenie gminy Drzewica	2023 - 2030	10 000 000,00
Budowa (rozwój) infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Drzewica	2024 - 2030	1 000 000,00
Adaptacja miasta Drzewica do zmian klimatu poprzez ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego i tworzenie miejsc zielonych na osiedlach	2023 - 2030	3 000 000,00
Odtworzenie ekosystemów poprzez utworzenie parku przy ulicy Braci Kobyłańskich w Drzewicy	2024 - 2030	1 000 000,00
Rewitalizacja centrum miasta Drzewica	2025 - 2030	15 000 000,00
Kompleksowa promocja gospodarcza gminy Drzewica	2023 – 2030	1 000 000,00
Budowa bulwaru nad rzeką Drzewiczką	2026 – 2030	3 000 000,00
Zagospodarowanie terenu przy ruinach zamku w Drzewicy	2027 - 2030	3 000 000,00
Ochrona rzeki Drzewiczki poprzez tworzenie małej infrastruktury turystycznej przy ul Słowackiego w Drzewicy	2026 - 2030	3 000 000,00
Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby rozbudowanej oczyszczalni ścieków oraz PGKiM w Drzewicy	2023 - 2030	2 000 000,00
Zagospodarowanie terenu przy cmentarzu w Drzewicy wraz z budową miejsc parkingowych	2027 - 2030	2 000 000,00
Budowa nowoczesnego targowiska w Drzewicy	2024 - 2030	3 000 000,00
Budowa PSZOK w Drzewicy	2025 - 2030	1 500 000,00
Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych	2025 - 2030	7 000 000,00
Budowa monitoringu miejskiego	2024 - 2030	1 000 000,00
Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych poprzez ich cyfryzację	2025 - 2030	2 000 000,00
Budowa budynku rekreacyjnego w Świerczynie	2027 - 2030	5 000 000,00

Tytuł	Lata realizacji	Szacunkowy koszt [zł]
Odnowa miejscowości Radzice poprzez adaptację OSP w Radzicach Dużych na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu na cele turystyczne	2028 - 2030	6 000 000,00
Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie dostępności do wody pitnej - budowa Stacji Uzdatniania Wody	2024 – 2030	5 000 000,00
Modernizacja sieci wod.-kan. na terenie Gminy Drzewica, w tym rozwój systemu monitoringu przepompowni ścieków i ujęć wody	2025 - 2030	6 000 000,00
Budowa budynku Klubu Sportowego LKS Radzice	2023 - 2030	2 000 000,00
Odnowa miejscowości Drzewica poprzez przebudowę budynku LKK Drzewica	2024 - 2030	3 000 000,00
Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie gminy Drzewica	2024 - 2030	5 000 000,00
Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej	2023 - 2030	12 000 000,00
Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej	2023 - 2030	12 000 000,00
Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności	2022 - 2030	7 000 000,00
Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami poprzez rozwój bazy ratownictwa w Gminie Drzewica	2024 - 2030	5 000 000,00
Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez budowę nowych punktów oświetleniowych	2023 - 2030	3 000 000,00
Utworzenie placówki opiekuńczej dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością	2027 - 2030	5 000 000,00
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Idzikowicach (świetlica wiejska, sala gimnastyczna)	2023 - 2030	3 000 000,00
Adaptacja terenu na nowe funkcje w Radzicach Dużych	2026 - 2028	1 000 000,00
Odnowa wsi – rozwój funkcji kulturalnych na terenach wiejskich	2024 - 2030	6 000 000,00
Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP	2025 - 2028	10 000 000,00

8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej odniesiono się do dokumentów gminnych, wskazując ich zgodność ze strategią.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica

Dokumenty są ze sobą zgodne, Studium określa następujące cele polityki przestrzennej:

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju miasta i gminy, poprzez zagospodarowanie przestrzenne równoważnie uwzględniające m.in.:
 - rozwój terenów inwestycyjnych, w tym poprzez podniesienie standardów technicznych istniejącej zabudowy i zagospodarowania,
 - sprawne funkcjonowanie systemu komunikacji i infrastruktury technicznej,

- ochronę przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
- dążenie do poprawy ładu przestrzennego na drodze sukcesywnego sporządzania i przyjmowania MPZP;
- zachowanie wartości obecnego zainwestowania miasta i gminy, wykorzystania jego rezerw terenowych, podnoszenia standardu struktur zabudowy, humanizacji warunków życia, realizowanych głównie poprzez:
 - określenie zróżnicowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, zespołów usługowych z zielenią, rejonów intensywnego rozwoju usług ponadlokalnych i produkcji, infrastruktury technicznej itd., których realizacja stworzy warunki wyboru miejsca i różnych form zabudowy i zagospodarowania,
 - zachowanie ciągów aktywności przyrodniczej – zieleni urządzonej i nieurządzonej wprowadzonych do rejonów zabudowanych i wymagających zagospodarowania,
 - określenie zespołów zabudowy wymagających rehabilitacji i/lub przekształceń,
 - umożliwienie wprowadzenia obiektów i zespołów odpowiadających funkcją i standardem współczesnym założeniom, przy jednoczesnym respektowaniu ustaleń konserwatorskich;
- ochrona i optymalne wykorzystanie istniejących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- ochrona i modernizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz opracowanie programów zalesień;
- zachowanie kluczowych terenów otwartych wyłączonych z zabudowy kubaturowej;
- intensyfikacja rozwoju Drzewicy; rozbudowa, przekształcenie i w miarę potrzeby rehabilitacja układów substandardowych na drodze wdrażania opracowań mpzp;
- rozwój obszarów turystyki (rekreacji weekendowej i pobytovej) oraz budownictwa rekreacji indywidualnej w atrakcyjnych obszarach gminy, przy poszanowaniu walorów środowiskowo - kulturowych tych obszarów;
- wdrożenie procedur przygotowania obszarów stanowiących potencjalną ofertę miasta i gminy Drzewica, celem pozyskania inwestorów realizujących oczekiwane i niezbędne dla rozwoju gminy przedsięwzięcia;
- tworzenie wewnętrznych, organizacyjnych i programowych podstaw dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- rozwój i modernizacja systemu transportowego poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę dróg gminnych, a także zachowanie rezerw dla budowy, rozbudowy i przebudowy dróg ponadlokalnych oraz rozbudowy i przebudowy linii kolejowych;
- realizacja ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb komunikacyjnych oraz ścieżek rowerowych - rekreacyjnych, łączących atrakcyjne obszary gminy;
- tworzenie organizacyjnych i programowych podstaw dla rozwoju usług i działalności gospodarczej;
- dbałość o jakość i estetykę miejsc zamieszkiwania, pracy i wypoczynku.

Cele dokumentów są ze sobą zgodne.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Drzewica (PGN)

Jak zapisano w PGN: „Celem Planu jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych na obszarze Gminy i Miasta Drzewica, działań zmierzających do redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wraz z ekonomiczno-ekologiczną oceną ich efektywności. Plan gospodarki niskoemisyjnej ma na celu również wzmacnianie działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń (m.in. pyłów, dwutlenku siarki oraz tlenków azotu).” Niniejsza strategia koncentruje się m.in. wokół działań służących realizacji ww. celów, świadczą o tym działania wyznaczone do realizacji, jak np.: Budowa pasywnego centrum adaptacji do zmian klimatu wraz z bazą ratownictwa OSP, Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej, Wymiana pieców na odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej, itp.

Strategia Rozwoju Elektromobilności Gminy Drzewica

Celem bezpośrednim strategii jest rozwój elektromobilności na terenie Gminy Drzewica. Strategie są ze sobą zgodne. Wśród działań wyznaczonych do realizacji, strategia rozwoju gminy wyznacza m.in. zadanie polegające na rozwoju infrastruktury służącej elektromobilności. Strategia rozwoju elektromobilności jest zaś dokumentem bardziej szczegółowym.

9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

W celu sprawnego monitorowania postępów we wdrażaniu Strategii, poniżej zaproponowano wskaźniki dzięki którym można śledzić postępy w wykonaniu poszczególnych zadań i celów strategicznych.

- Długość wybudowanych dróg [km]
- Długość zmodernizowanych dróg [km]
- Długość wybudowanych chodników [km]
- Długość zmodernizowanych chodników [km]
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km]
- Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych [km]
- Liczba opracowanych dokumentów koncepcyjnych z zakresu komunikacji publicznej [szt.]
- Liczba powstałych miejsc parkingowych [szt.]
- Powierzchnia dostępnych gminnych terenów inwestycyjnych [ha]
- Liczba inwestycji z zakresu zagospodarowania turystycznego miejsc np. przy ciekach i zbiornikach wodnych [szt.]

- Liczba wydarzeń promujących sprzedaż bezpośrednią na rynku lokalnym [szt.]
- Liczba zamontowanych lamp w przestrzeni publicznej [szt.]
- Liczba zainstalowanych kamer monitoringowych [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania [zł]
- Liczba budynków gminnych z zainstalowaną infrastrukturą do pozyskiwania energii odnawialnej lub budynków prywatnych, które otrzymały dofinansowanie [szt.]
- Liczba budynków gminnych objętych termomodernizacją [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania do wymiany pieców [zł]
- Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dofinansowanie do wymiany pieców [szt.]
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej [szt.]
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej [szt.]
- Liczba wprowadzonych rozwiązań z zakresu małej retencji [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych w tematyce zapyłaczy [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i przedszkolnych [szt.]
- Liczba budowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych [szt.]
- Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [szt.]

Poniżej przedstawiono wskaźniki efektów realizacji Strategii:

Nazwa wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec realizacji strategii
Wzrost liczby przedsiębiorstw na obszarze Gminy	Dane można zweryfikować na stronach Głównego Urzędu Statystycznego. Dodatkowo można uzyskać informację, w jakich branżach nastąpił wzrost, a w jakich zmniejszenie się liczby przedsiębiorstw. Dane należy skorelować z poziomem bezrobocia, wykształcenia oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.	+ 2,2%
Zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych	Dane można uzyskać na stronach GUS, również Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie. Dane z PUP pozwolą na bardziej szczegółową analizę zarejestrowanych osób bezrobotnych. Wskaźnik należy porównać z poziomem wykształcenia mieszkańców, liczbą przedsiębiorstw oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.	- 7,2%
Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych	Jest to wskaźnik o szczególnym znaczeniu dla rozwoju obszaru Gminy. Dochody determinują jakość życia, ich wzrost w większości przypadków świadczy zatem o podniesieniu pewnych standardów. Należy zauważyć, że możliwość nabywania dóbr i usług napędza gospodarkę, a zatem większe zarobki znajdują odzwierciedlenie we wzroście gospodarczym. Dane można uzyskać w GUS.	+ 3,5%

Nazwa wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec realizacji strategii
Wzrost ceny działek na obszarze Gminy	Wzrost wskaźnika świadczyć będzie o zwiększeniu się atrakcyjności i potencjału regionu, co ma ogromny wpływ na jego rozwój społeczno- gospodarczy.	+4,4%
Wzrost liczby nowych mieszkańców Gminy	Wskaźnik ten pokaże, czy podjęte działania stworzyły bezpieczny i atrakcyjny dla życia obraz Gminy Drzewica. Dane dostępne są w GUS. Można je skorelować ze średnimi dochodami gospodarstw domowych, poziomem wykształcenia oraz bezrobocia mieszkańców.	+ 1%

10. Źródła finansowania

W związku z możliwościami finansowania poszczególnych projektów, planuje się pozyskanie dofinansowania na ich realizację m.in. ze środków: RPO WŁ, Europejskiego Funduszu Odbudowy, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, ale również Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Funduszu Elektromobilności. Oczywiście będą brane pod uwagę wszystkie dostępne i akceptowalne dla gminy źródła finansowania, poniższy katalog źródeł finansowania, a także zakres inwestycji może być rozszerzany i korygowany w miarę udostępnianych środków pomocowych oraz potrzeb gminy. Koszty poszczególnych inwestycji oszacowano w rozdziale 7 niniejszej strategii.

Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania inwestycji zawartych w strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa łódzkiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

11. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jej jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy Drzewica wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15 – 50% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie strategii odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Drzewicy.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach strategii;
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji strategii;
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania strategii;
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji strategii.

2. Instytucja wdrażająca strategię Gminy Drzewica.

Urząd Miejski w Drzewicy jako instytucja wdrażająca strategię, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;

- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Burmistrz. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych strategii odgrywać powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w Dokumencie i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację strategii;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

12.1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie strategii.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na dwa lata. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem strategii, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Urzędu.

12.2. Sposób oceny

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:

Ocena wstępna

Rozpoczęcie strategii i wchodzących w jej skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji strategii i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania strategii. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji strategii.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów.

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest

to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki strategii/projektu. Logika strategii/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność strategii/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest, zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego,
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania strategii;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się projekty;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i wyznaczania nowych projektów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Poniższy rozdział przygotowano w oparciu o *Strategię rozwoju województwa łódzkiego 2030* - Załącznik do Uchwały Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.. Podkreślono aspekty szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej *Strategii rozwoju Gminy Drzewica na lata 2021 – 2027*.

Cytując dokument: „Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemysłanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego. (...)

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczaniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki. Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiennie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma kreować nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.

Rok 2020 przyniósł całkowicie nowe wyzwanie związane z ograniczaniem skutków kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19. Zarząd Województwa podjął zdecydowane działania mające na celu odbudowę gospodarki oraz przeciwdziałanie zwiększaniu się bezrobocia. W celu zapobiegania i ograniczania wpływu kolejnych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości, niezwykle istotna jest kontynuacja podjętych działań, również w obszarze ochrony zdrowia i rozwoju cyfryzacji, w tym rozwijania kompetencji cyfrowych wszystkich grup społecznych.

Zaproponowane w Strategii 2030 działania koncentrują się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom, jak również na wzmacnianiu wewnętrznych potencjałów. Wymiar terytorialny interwencji będzie kontynuowany, dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych poszczególnych terytoriów, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych z poziomu krajowego i regionalnego. Koncentracja interwencji na tych obszarach będzie służyła wyrównywaniu szans rozwojowych poszczególnych obszarów województwa i budowaniu jego spójności terytorialnej.

Osią działań będzie jak najlepsze wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu województwa będzie rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego.”¹²

Niniejsza *Strategia rozwoju Gminy Drzewica 2030* wpisuje się w wizję oraz w cele określone w SRWŁ 2030. WIZJA ROZWOJU zawarta w SRWŁ 2030 brzmi:

„Wizja regionu odzwierciedla pożądaną stan województwa w perspektywie 2030 roku, w trzech strategicznych wymiarach rozwoju tj. gospodarczym, społecznym i przestrzennym, który jest odpowiedzią na sformułowane wyzwania rozwojowe. Uwzględnia zachodzące w świecie zmiany i globalne megatrendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki.

HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.

(...) W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

(...) Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region.

Skuteczne działania podejmowane w sferze zarządczej pozytywnie oddziałują na realizację wskazanych powyżej celów strategicznych oraz pozwolą na skuteczną realizację Strategii i optymalizację procesów rozwojowych. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych.

Istotą tego celu będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez wzmacnianie potencjału endogenicznego miast i obszarów wiejskich, podniesienie ich atrakcyjności osadniczej, niwelowanie barier rozwojowych, zapobieganie peryferyzacji. Kluczowe znaczenie będzie przy tym miało poszanowanie zasad ochrony środowiska, w tym najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli na zaspokojenie potrzeb obecnych mieszkańców regionu łódzkiego i zachowanie najcenniejszych elementów środowiska dla przyszłych pokoleń. Osiąganie efektu synergii w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego będzie odbywało się z poszanowaniem walorów przestrzeni.”

TERYTORYALNY WYMIAR STRATEGII

Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych

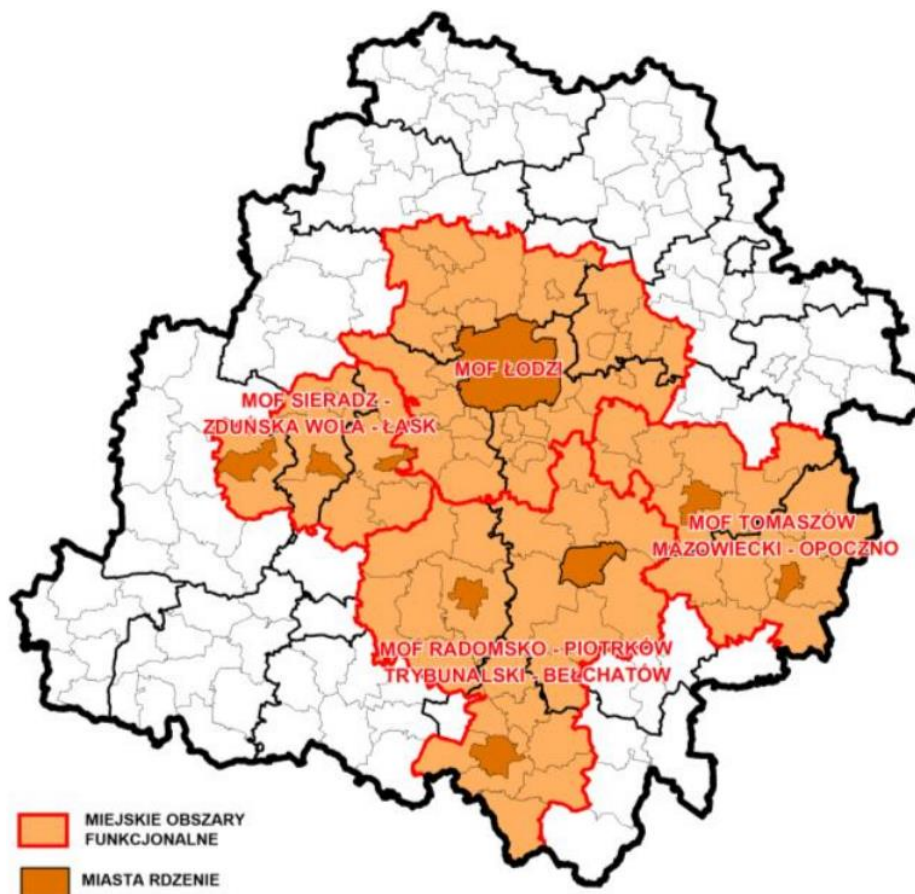
¹² *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*

lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne.”

W ramach OSI regionalnych Gmina Drzewica została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno. Zgodnie z SRWŁ 2030, w wyniku podjęcia strategicznej interwencji Miejskie Obszary Funkcjonalne powinny przekształcić się w Zintegrowane Miejskie Obszary Funkcjonalne. Poniżej przedstawiono opisy zaczerpnięte z SRWŁ 2030:

„MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE (MOF)

Rysunek 7 Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

Na terenie województwa wyróżniono cztery Miejskie Obszary Funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego – Łódź oraz 3 wielordzeniowe MOF: MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask, MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno oraz MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów. (...) Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych szczególnie istotna będzie realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie

w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.”

CELE SRWŁ 2030 W UKŁADZIE MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Gmina Drzewica jest obszarem miejsko-wiejskim. Z tego powodu poniżej przedstawiono zapisy odnoszące się do tych terenów:

„Miasta to ośrodki koncentracji ludności, działalności gospodarczej i usług, stanowiące centra rozwoju społeczno-gospodarczego. Wsparcie obszarów miejskich będzie realizowane za pośrednictwem wielu celów operacyjnych sformułowanych w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz w ramach celu horyzontalnego „Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region”. Jednym z największych problemów miast województwa łódzkiego jest silna i utrwalona depopulacja. Odwrócenie bądź choćby wyhamowanie tego trendu, wiąże się z szerokim spektrum działań obejmujących m.in. poprawę stanu zdrowia ludności, wzmocnienie gospodarcze miast oraz wzrost atrakcyjności osadniczej realizowany m.in. przez procesy rewitalizacyjne. Kolejny problem dotyczy systemów transportowych miast, które są tym większe, im bardziej zaludniony jest dany ośrodek miejski. Rozwiązaniem są inwestycje w transport zbiorowy, uzupełnianie sieci drogowej, modernizację istniejących i budowa nowych szlaków kolejowych oraz wspieranie infrastruktury ekologicznych środków transportu indywidualnego. Problemem miast jest również adaptacja do zmian klimatycznych. Potrzebne są działania zmierzające do zwiększenia odporności miast na zmiany klimatu oraz polepszające stan środowiska przyrodniczego. W ramach zwiększania spójności społecznej przewiduje się wspieranie inicjatyw oddolnych, w tym projektów w ramach budżetu obywatelskiego, programu LEADER+, wojewódzkiego programu mikrograntów.

W rozwoju miast województwa łódzkiego szczególnie ważne będzie wdrażanie koncepcji inteligentnych miast (smart city). Miasto smart to miasto dobrze zarządzane i przyjazne mieszkańcom, które w zrównoważony sposób wykorzystuje technologie ułatwiające mieszkańcom funkcjonowanie w przestrzeni miejskiej oraz chroniące środowisko. Dla kształtowania takiego miasta niezwykle istotne są inwestycje związane z rozwojem infrastruktury teleinformatycznej i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Poza infrastrukturą konieczne jest również inwestowanie w wiedzę i umiejętności mieszkańców, w tym kompetencje cyfrowe, dostępność e-usług, sprawne zarządzanie informacją i komunikacją w kontaktach z ludnością oraz zwiększenie partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych.

Obszary wiejskie województwa łódzkiego prezentują bogate spektrum typów funkcjonalnych począwszy od rolniczych gmin wiejskich skończywszy na gminach o przemysłowym, usługowym bądź

wielofunkcyjnym charakterze. Istnieje też znaczna liczba gmin, położonych głównie w sąsiedztwie średnich i dużych miast, mająca funkcje typowo mieszkaniowe. Pomimo tak dużej różnorodności posiadają one wspólny mianownik barier i problemów rozwojowych: są to różnego rodzaju problemy transportowe, począwszy od braków w infrastrukturze komunikacyjnej na wykluczeniu z transportu publicznego skończywszy. Słabą stroną większości gmin wiejskich jest niski potencjał gospodarczy, którego wzmocnienie będzie wymagało wsparcia i modernizacji rolnictwa, rozwoju funkcji pozarolniczych, inwestycji w kapitał ludzki i społeczny. Kolejnym problemem gmin wiejskich jest stan środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie niskiej jakości wód i powietrza oraz niewystarczającej ochrony obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Negatywnym zjawiskiem, zwłaszcza w gminach położonych w otoczeniu średnich i dużych miast, jest presja urbanizacyjna, której efektem jest chaos przestrzenny, rosnące koszty społeczne i niewystarczający rozwój infrastruktury technicznej w stosunku do potrzeb rosnącej populacji.

Wdrażanie modelu wielofunkcyjnego wsi będzie wiązało się z rozwijaniem branż komplementarnych dla rolnictwa bazujących na lokalnych zasobach. Ponadto zróżnicowanie działalności gospodarczej i wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych oferujących profesjonalne usługi naukowe i techniczne będą skorelowane ze wzrostem innowacyjności w rolnictwie oraz rozwojem nowych sektorów gospodarki specyficznych dla takich obszarów jak: biogospodarka, zielona gospodarka, OZE. W perspektywie najbliższych lat w związku z ekologizacją sektorów i branż w krajowej gospodarce oraz społeczną świadomością w zakresie ochrony środowiska wzrośnie zapotrzebowanie na produkty i usługi w sektorze zielonej gospodarki.

Na obszarach wiejskich wzrośnie również zapotrzebowanie na świadczenie usług społecznych (opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych) w efekcie starzejącego się społeczeństwa, co pozwoli na urzeczywistnienie w praktyce idei rolnictwa społecznego oraz zwiększenie i dywersyfikację dochodów gospodarstw. Włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe będzie następowało za sprawą wykorzystania środowiskowego i turystycznego potencjału obszarów wiejskich; dynamicznie będzie rozwijał się również sektor usług czasu wolnego (m.in. turystyka 3E)¹³

Niski poziom przedsiębiorczości i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich wskazuje na konieczność wsparcia podnoszenia kwalifikacji zawodowych, umożliwienia zdobywania kwalifikacji rynkowych oraz szkoleń w kierunku reorientacji zawodowej i tworzenia warunków do rozwoju edukacji, a także wyrównywania szans w dostępie do usług edukacyjnych. Dużą rolę w realizacji tych celów odgrywać będzie zwiększenie dostępności transportowej obszarów wiejskich oraz likwidowanie deficytów w infrastrukturze telekomunikacyjnej i dostępie do Internetu.

Ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy oraz konieczność poprawy jakości życia na wsi istotne będzie wdrażanie koncepcji Inteligentnych wsi (Smart Villages) – tj. nowej koncepcji w zakresie kształtowania polityki UE. Idea Smart Villages dotyczy różnych obszarów życia wsi i stwarza nowe możliwości, np. poprawy mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, korzystania z szans, jakie daje biogospodarka i gospodarka o obiegu zamkniętym

¹³ Turystyka 3E (Entertainment – rozrywka, Excitement – ekscytacja, Education – edukacja), inaczej zwana turystyką kreatywną.

(w tym krótkie łańcuchy dostaw żywności, energia odnawialna, Rolnictwo 4.0), zapewnienia wysokiej jakości edukacji i usług zdrowotnych lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich sprzyjać będzie działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania.

Dla poprawy jakości życia mieszkańców Łódzkiego kluczowe będzie zapewnienie jak najlepszej jakości środowiska przyrodniczego. Jednym z głównych jego elementów są tereny zielone, stanowiące miejsca rodzinnego wypoczynku, rekreacji i indywidualnej aktywności fizycznej. Dla zapewnienia ochrony terenów o największych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zachowania różnorodności biologicznej konieczne będzie prowadzenie racjonalnej polityki zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym. Wyrazem tej polityki mogą być preferencje dla gmin. Na obszarach objętych ochroną prawną (w myśl art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) lub na terenach gmin z największym udziałem obszarów chronionych mogą być dodatkowo premiowane działania i kierunki działań określone w strategii związane z ochroną środowiska, wykorzystaniem potencjału cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, poprawy jakości i zagospodarowania wód powierzchniowych, sportem, turystyką, polityką społeczną, zdrowiem, edukacją, rozwojem gospodarstw ekologicznych, produkcją żywności ekologicznej i tradycyjnej.”

Spis tabel

Tabela 1 Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym.....	13
Tabela 2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Drzewica	25
Tabela 3 Zabytki wpisane do Rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków	52
Tabela 4 Dynamika liczby ludności w latach 2011 - 2020 - analiza porównawcza	54
Tabela 5 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze Gminy Drzewica w latach 2011 - 2020.....	55
Tabela 6 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020	56
Tabela 7 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	57
Tabela 8 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Drzewica w latach 2011 -2020	57
Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Drzewica w latach 2011 – 2020 [%]	59
Tabela 10 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2020 r. – analiza porównawcza.....	60
Tabela 11 Prognoza liczby ludności na lata 2019 – 2030 – analiza porównawcza.....	61
Tabela 12 Zasoby mieszkaniowe w Gminie Drzewica w latach 2010 – 2019.....	63
Tabela 13 Zasoby mieszkaniowe w 2019 roku – analiza porównawcza	63
Tabela 14 Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019	64
Tabela 15 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019.....	64
Tabela 16 Udzielone świadczenia w 2020 roku.....	69
Tabela 17 Powody przyznania pomocy w 2020 roku.....	70
Tabela 18 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019.....	70
Tabela 19 Ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019	70
Tabela 20 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku – analiza porównawcza	71
Tabela 21 Wydatki z budżetu Gminy Drzewica w roku 2019 (w zł)	72
Tabela 22 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w Gminie Drzewica w latach 2013 - 2019	72
Tabela 23 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2019 roku.....	72
Tabela 24 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica w latach 2011 – 2020	74
Tabela 25 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	75
Tabela 26 Liczba osób objętych aktywizacją zawodową w Urzędzie Miejskim w Drzewicy.....	76
Tabela 27 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w Gminie Drzewica w latach 2010 - 2019	77
Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII).....	77
Tabela 29 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica w latach 2014-2019.....	79
Tabela 30 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach powiatu opoczyńskiego oraz w gminach ościennych z powiatu przysuskiego w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	79
Tabela 31 Saldo ilości firm w okresie trzech lat (2017/2020) – analiza porównawcza.....	80
Tabela 32 Dochody Gminy Drzewica w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014 - 2019	83
Tabela 33 Drzewo celów	107

Spis map

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, Gmina Drzewica	6
---	---

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w Gminie Drzewica w latach 2011 - 2020	55
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020	56
Wykres 3 Saldo migracji ogółem w Gminie Drzewica w latach 2011 - 2020.....	58
Wykres 4 Saldo migracji ogółem na 1000 ludności – analiza porównawcza dla 2020 roku.....	58

Wykres 5 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Drzewica w latach 2011 – 2020 [%]	59
Wykres 6 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2019 oraz prognozy na rok 2030	62
Wykres 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2010 – 2019	71
Wykres 8 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica z podziałem na płeć w latach 2011 – 2020.....	75
Wykres 9 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w Gminie Drzewica w latach 2010 - 201977	
Wykres 10 Dochody i wydatki samorządu Gminy Drzewica w latach 2015 - 2019	83

Spis rysunków

Rysunek 1 Województwo łódzkie z zaznaczonym opoczyńskim	7
Rysunek 2 Gmina Drzewica - sieć dróg	9
Rysunek 3 Gmina Drzewica	10
Rysunek 4 Sołectwa Gminy Drzewica	11
Rysunek 5 Sieć drogowa powiatu opoczyńskiego	42
Rysunek 6 Trasy Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej – akcja „Zajrzyj w Łódzkie z ŁKA”	46
Rysunek 7 Miejskie Obszary Funkcjonalne	126

Spis fotografii

Fotografia 1. Drzewica – Plac Wolności	30
Fotografia 2. Miasto Drzewica	31
Fotografia 3. Drzewica - historyczne centrum miasta	31
Fotografia 4. Miasto Drzewica - strefa przemysłowa	32
Fotografia 5. Strefa przemysłowa w mieście Drzewica - widok od strony jeziora.	33
Fotografia 6. Tor kajakowy w Drzewicy	33
Fotografia 7. Jezioro Drzewickie - część rekreacyjna	34
Fotografia 8. Jezioro Drzewickie.....	35
Fotografia 9. Osiedle Bolesława Chrobrego w Drzewicy	35
Fotografia 10. Osiedle Mieszka I w Drzewicy	36
Fotografia 11. Rondo ulic Mostowej, Sikorskiego, Cmentarnej w Drzewicy.....	37
Fotografia 12. Zmodernizowana droga nr 728 na terenie miasta Drzewica.....	37
Fotografia 13. Stacja kolejowa w Drzewicy.....	38
Fotografia 14. Dworzec autobusowy w Drzewicy	39
Fotografia 15. Rozwidlenie drogi nr 728 oraz drogi w kierunku Opoczna.....	39
Fotografia 16. Gospodarstwa w Radzicach Dużych	40
Fotografia 17. Radzice Duże i Radzice Małe.....	41
Fotografia 18 Stacja wodociągów w Drzewicy.....	50
Fotografia 19 Ruiny zamku w Drzewicy.....	87